

REDACȚIA

Căz. Ferecu-utca nrul 30

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10
Pe 1 lună .. 2Vrli de Duminică pe an 4
coroane.pentru România și America
10 coroane.pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Căz. Ferecu-utca nrul 30INSERTIUNILE
de un sir garand: prima
dată 14 bani; a doua dată
12 bani; a treia dată 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 562

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 52.

La Crăciun.

(R). Păzind postul, Ron anulului i-se ușurează sufletul și sfintele serbători le așteaptă cu îndoit dor.

Tot așa trebuie să fie și în viața de toate zilele: numai dacă am păzit poruncile naționale și ne-am împlinit datoriile către neam, putem simți bucurie la serbători. Și îndoită e fericirea noastră, dacă ni s'a dat să însemnăm lucruri deosebite petrecute în decursul anului.

Să aducem închinare lui Dumnezeu și laudă sorții celei bune, căci în anul ce se încheie ni s'au făcut parte de mari bucurii.

Astă primăvară am trecut norocoși printr-o luptă care pe d'oparte ne-a încheiat rîndurile, pe de altă parte ne-a ajutat să trimitem în Dieta țării apărători harnici ai drepturilor noastre.

La alegerile din Ianuarie 1905, se știe, nu toți românii au fost d'un gând, ci unii s'au avântat în luptă cu toată puterea, alții n'au crezut că e bine să luăm parte la alegeri.

Astă-primăvară însă, dela un capăt la altul al țării, românii toți și-au dat mâna și mărturisit-au într'un gând că nu vor mai lăsa pe alegătorii români pradă, ci-i vor strânge în jurul steagului național.

Ș-au învins românii în cincisprezece locuri; au luptat vitejește în alte multe părți...

Iar de când s'a deschis Dieta, aleșii neamului românesc n'au scăpat un singur prilej fără să deie pept cu stăpânirea care nu

vrea să țină seamă și de ale românilor drepturi.

Și ni-e drag tuturor să vedem cum poporul nostru se deșteaptă și se îndeamnă la luptă văzând că nu e părăsit, ci frunțași vrednici are.

Nu este apoi colț de țară locuit de români, unde să nu se povestească în jurul vetrei despre *expoziția din București*... Mii de români, cărturari și țărani, au fost să vadă țara fericirilor nostri frați și s'au întors acasă ca dela o serbătoare cum n'a mai fost și cine știe când va mai fi... Au văzut nu numai pe marele căpitan care din tunurile turcești luate în război și-a făcut sie-și coroană și țării mărire, ci închinat-s'au pela toate locurile sfințite ale Țării Românești, prin atâtea biserici ale Bucureștilor, ridicate toate de voievozi cucernici, po-doabe ale neamului, la mănăstirea Dealul, unde se păstrează țeasta lui Mihai Viteazul și la Curtea de Argeș cea strălucită...

»Parc aș fi văzut fața luminată alui D-zeu, așa mă simț, — îmi spunea un țaran povestindu-mi despre primirea la Castelul Peș, unde Regele Carol și Regina Elisabeta s'au înălțat, coborându-se în mijlocul miilor de coriști... Icoanele și cărțile ce s'au împărțit cu acele prilejuri sunt comorile cele mai scumpe ale caselor țaranilor nostri...

Scurt: a fost un an bogat în întâmplări și s'a nimerit să fie și rodnic... Avem deci cuvinte să ne bucurăm și Celui nou născut închinare să aducem.

Chestia țărănească în România.

De Vintilă Brătianu.

Frații nostri cari au avut ocazie să vie la expoziție, au putut vedea progresele pe care le-am făcut; însă mulți din ei, din popor, s'au plâns că n'au putut apropia îndestul pe frații lor țărani de aici, sau, ce-i ce i-au apropiat, că l-au găsit într-o stare de inferioritate culturală și economică la care nu se așteptau. Această impresie, dacă ar fi fost lăsată unor străini, necunoscători ai limbii și ai trecutului nostru, putea trece, venita însă dela unii de un neam cu noi, ea trebuie să ne îngrijască. Avem nevoie nu numai ca noi să cunoaștem situația reală în care ne găsim, dar și de o atmosferă împrejurul nostru bazată pe o dreaptă apreciere.

Sunt state care grație unei impulsuri venite din afară, grație unor bogății naturale de până descoperite, au putut să progreseze foarte repede și să capete o situație pe care, din o merită numai prin destoinicia poporului lor. Dacă însă în viața nu intră în joc prosperitatea dispărând dintr-o istovirea acelor bogății naturale. Din contra, dacă pe lângă aceste bogății moarte puse în viațoare, există și una vie, aceea reprezentată printr'un popor destoinic și cu pulșina de propășire, atunci viitorul este asigurat și intrarea în joc din ce în ce mai mult a acestui factor de impulsioni face din ce în ce mai puternică propășirea aceluia stat.

De aceea credem că este bine nu numai pentru frații nostri cari au primit această impresie, dar și pentru noi înșine, să ne întrebăm dacă mergem spre bine sau spre rău. Și fiindcă ne adresăm la niște frați, putem fără înconjur să vorbim și de slăbiciunile și de speranțele noastre.

Care este situația creată țaranului nostru în acești cincizeci de ani din urmă, adică dela re-

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

O țeară fericită.

— Amintiri din călătorie. —

De Dr. I. T. Mera.

Viața poporului german nu a fost totdeauna atât de tichnită și fericită cum este astăzi. Tre-cerea dela barbarie la civilizațiune nu s'a făcut deodată și întunerecul pustului nordic a fost mai puternic decât lumina civilizației căzutului imperiu roman. Și pe pământul brazdat de Rhin, de Elba și de obârșia Dunărei, întunerecul era mare.

Corneliu Tacit, marele prosator și istoric al epocii împăratului Traian, ne înfațșează în scrierea sa «Germania», această țeară ca un pustiu urât, acoperit de păduri seculare, întunecoase, de moci-cirle nesănătoase, cu un aer posomorât, cu o climă aspră, cu vânturi ghețoase și turbate. Locuitorii ei, deși morali și cu unele însușiri frumoase, erau pe jumătate sălbatici. Casele lor erau primitive, unele chiar bordeie în pământ, ei umblau aproape goi și pentru cei mai mulți singura îmbrăcăminte era o manta fără mâneci, prinsă la gât cu un spine.

Natural, că în evul mediu, epoca recăderii în întunerec și barbarie, Germania nu a fost paradis. Nicăiri dreptul pumnului nu a sărbăt orgii mai mari decât pe acel pământ. Dar chiar și mai târziu, în exul nou, Germania a fost bătută și sfâșiată de atâtea rele, cum nu găsim multe exemple în istoria omenirii. Urtele și îndelungatele certe și lupte religioase, crâncenul războiu de treizeci și șase ani, în care s'au amestecat și națiunile străine,

au devastat țeara de-alungul și de-alatul ca o invasiune de Tătari sau de Turci și după terminarea războiului, în regatul, atunci ducatul Württemberg d. ex., din jumătatea de milion de locuitori, pe cari îi avea, abea mai rămăsese, 48 de mii, casele erau aproape toate distruse, și după punerea păcii de Westfalia (1648) nu era cine să muncească ogoarele întelenite, pline de burueni și de mărcini.

Dar, după-ce s'a terminat acel crud războiu, Ludovic XIV, marele și puternicul rege al Fran-ciei, a luat rolul de devastator al Svezilor și in-dușmăniților principi germani din războiul religios. Malurile Rhinului mai cu deosebire, frumosul Pfałz, au fost din nou nimicite cu sabie și foc de cătră oștirile franceze. Și burgul orașului Heidelberg, cu cea mai măreață clădire în stilul renaș-terei germane din acele timpuri, Otto Heinrichs-Bau, sunt menținute și astăzi ruinate, ca dovadă despre sălbăticia săvârșită. Iar Napoleon-cel-mare și-a bătut joc de poporul german, cu n'nu a prea făcut vre-odată stăpânitor sau tiran.

Toate aceste rele au fost pricinuite de răul cel mai mare, de diviziunea Germanilor, întocmai ca Italianii, poporul german a fost împărțit în nemărate state și stătuțele, pe care slăbiciunea ome-nească le-a împiedecat să se înțeleagă și să se unească nici-chiar în fața dușmanului comun și abea atunci, când dela o străduință îndelungată, începută de marele duce elector, continuată de Frideric-cel-mare, de Wilhelm I, de Bismark și de Mottke, unirea s'a făcut în sala de arme a măre-țului palat din Versailles, abea atunci soartea po-porului german s'a îndreptat și răsplata pentru suferințele trecutul i-s'a dat cu belșug, acoeverin-

du-se, ca întotdeauna, principiul exprimat de ne-muritorul nostru bard din Miercești:

Unde-i unul nu-i putere,
La nevoi și la durere,
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește.

În Germania unirea a făcut minuni și acel pământ, care în vechime era sălbatic și pustiu, în evul de mijloc cuib de hoști și de tâlhari, iar în în evul nou devastat de multe ori, este astăzi, abea 35 de ani după facerea unirii, un adevărat rau pământesc.

În concertul popoarelor Germania cea umilă și călcată în picioare are astăzi o conducătoare, puterea ei este cea mai mare între statele de pe pământ; armata ei este cea mai instruită și mai disciplinată și armatele acelor state, care s'au di-stins în timpul din urmă, sunt elevele celei ger-mane. Și din gloria câștigată de armata română pe câmpurile Bulgariei sau a celei japoneze, care în Mangiumia a învins o mare și veche putere a Europei, se resfrânge un mănunchiu de raze și asupra armatei germane, în a cărei spirit armata română și japoneză au fost instruite.

În științe Germania ocupă locul de frunte și multe sale universități sunt ca tot atâtea costuri de albine, în care se lucrează cu o tenacitate și pricepere uimitoare.

Industria germană este astăzi aproape sa în-treacă pe toate celelalte din lume; expoziția in-ternațională din anul trecut în Liège a dovedit spre durerea multor nații 3 decenii au răsunat în labirintul industriei germane ca burșii, pe un...

năsterea politică a României? Greutățile de învins pentru consolidarea noastră ca stat neatârnat, au format câțiva ani încă după proclamarea noastră ca regat, principala preocupare a vieții noastre publice. Trebuia mai întâi să fim liberi în casa noastră. Negreșit, că toate celelalte chestiuni au trecut pe planul al doilea. De atunci însă încoace, din diferite motive, chestiunii țărănești în deosebi nu i-s'a dat atenția ce ea merită și i-se putea da.

Dar viața poporului nu stă pe loc, și lupta sa pentru existență are urmări asupra situației relative a diferitelor pături sociale. Desvoltarea economică luată de țară prin construcția căilor ferate după 1886, și diferite alte măsuri (ca aceea a împroprietăririlor) a adus indirect și imediat o îmbunătățire a situației țăranului, după aceea epocă însă nu a mai venit nici o măsură nouă care să poată înfruntă asupra lui. Împărțea nouă de pământuri ce i-s'a făcut prin vânzarea în loturi a moșiilor statului, nu a compensat nevoia isvorită din sporirea populației și din parcelarea pământurilor date foștilor clăcași la 1864. Deschiderea de debușuri în străinătate și căile ferate, au adus împreună cu regimul stabilit de legea din 1864, o ridicare a valorii proprietății rurale, și tendința proprietarilor mari să cultive ei înșiși, sau să arendeze: ca urmare și de aci o reducere a întinderii pășunelor și terenurilor cultivate de săteni. Această transformare a condițiilor economice și relațiilor sociale întâmplată în toate țările, nu ar fi avut urmările rele ce a avut la noi, dacă ea era urmată și de o îmbunătățire a mijloacelor de cultură, de înlesniri de crediți, de îndrumare nouă în spre industrie, și dacă școala rurală ar fi dat săteanului mijloace mai puternice de luptă contra celor ce au căutat să-l speculeze.

Grație tuturor acestor circumstanțe, am ajuns la un nivel minim, în care într-o țară relativ bogată, cu comerț stabilit, cu căi ferate și porturi la Dunăre și mare, cu licee și universități în orașe, cu proprietari mari rurali și arăndași bogați, masa cea mare a poporului nostru a rămas înapoi în propășirea puternică ce s'a manifestat la sfârșitul secolului trecut.

Prin îndeșirea populației, neavând întinderea de cultivat necesară decât pentru hrana lui și a familiei lui, țăranul nu a mai profitat în cele mai multe cazuri, nici de prețurile cerealelor, nici de înlesnirile de transport, nici la vânzare, nici la cumpărările ce are de făcut la momente de lipsă. În acest timp valoarea pământului s'a ridicat și prin urmare și chiria pe care o iau micii cultivatori dela proprietarul sau dela arăndașul vecin; iar impozitele s'au sporit fără ca ogorul din ce în ce mai slăbit să dea mai mult. Negăsind în industria înființată la orașe un mijloc de trai, el

a rămas legat de sfertul sau jumătatea de pogan ce moștenise și nevoit să se împrumute la cămătarul satului.

Desvoltarea în acest timp în genere a țării, întinderea învățături la orașe, a făcut însă lupta pentru viață și la țară mai grea. Omul mai cult, și cu nevoi mai mari dela oraș, fie el neguțator, cât și proprietar sau arăndaș, a găsit în locuitorul dela țară mai înapoiat și mai slab, un element mai lesne de speculat. Ca urmare directă am avut și avem azi încă aceea urcare nejustificată a arendeii moșiilor, făcută nu pe o cultură mai bună, ci mai cu seamă pe specula nevoilor de pământ a țăranilor.

În această situație nenorocită pe care nu o ascundem, sunt mijloace de îndreptare, sunt ele pe cale de a fi aplicate? Trecut-a locuitorul satelor noastre prin maximul lui de greutate?

După cum se vede din cele ce preced, îngreunarea situației țăranului la noi provine în primul rând într-o țară în care industria este la începutul ei, din lipsa lui de pământ, pentru a se hrăni și a putea chiar economisi, din lipsa de o cultură mai bună pentru a scoate mai mult din ogorul ce ară.

Vindecarea răului consistă pe de o parte a scăpa pe țăran de această nouă robie, dându-i în condiții bune pământul și asigurându-i puțința de a-l munci în condiții normale, pe de alta dându-i prin școală și tovarășii mijloace pentru o cultură mai bună.

Aceste chestiuni formează azi, am putea zice, grăia de capetenie a luptelor noastre politice de aici. Faptul chiar, că pe aceste chestiuni se dau aceste lupte, este un semn bun al timpului.

Chestiunea pământului se pune sub două forme: a cumpărării de veci și a arendării. Sunt azi vre-o 4000 de proprietari mari (peste 50 Hta.) cari dețin peste 3 milioane de Hta. de pământ, pe când o întindere aproape egală este împărțită între proprietarii sub 50 Htare. Este negreșit o disproporție în împărțirea proprietății rurale. Înființarea unei Case rurale, a decă a unei instituțiuni de credit ipotecar, care să înlesnească cumpărarea și parcelarea proprietarilor mari țăranilor, este o chestie numai de puțin timp. Azi sunt încă mai multe obște care au și făcut operații de acest fel.

Negreșit însă, că această transformare a proprietății va fi înceată și ar lăsa pe săteni încă multă vreme în mâna speculatorilor arăndași sau proprietari; o soluție mai repede a acestei chestiuni este în arendarea de moșii la obștele de țărani.

În interval de 2 ani, fără nici o înlesnire materială până azi, s'au arendat peste 60 de moșii țăranilor.

În sesiunea aceasta a corpurilor legislative s'au făcut și se vor face înlesniri de împrumut pentru moșiile astfel arendate și înlesniri de garanție și de concurență pentru luarea în arendă a moșiilor statului... Probabil că viitoarea Casă Rurală de care vorbim mai sus, va avea să înlesnească și ea aceste arendări.

Efectul acestor măsuri va fi nu numai prelucrarea unei întinderi de pământ de cultivat mai mare, dar fiind-că prin arendare țăranul scapă de specula ce i-se face azi de arăndaș asupra nevoei lui de pământ. Este o adevărată camătă mai rea decât ori care altă, care se înlătură și care pune piedică propășirii populației dela sate.

Îmbunătățirea culturii și rentabilitatea ei depinde tot atât de mult de mijloace mai puternice de muncă și de cunoștința îmbunătățirilor cu puțință, cât și de prețuri mai bune de vânzare. Țăranului liber în ogorul lui, trebuia să i-se dea mijloacele materiale de a-și cumpăra vite și unelt prin sfaturi și școală să i-se arete o utilizare mai bună a muncii și a pământului lui; el trebuie în sfârșit să poată vinde cu prețurile cu care vinde și proprietarul mare sau arăndașul.

Aci putem zice, că mântuirea dela dânsul chiar, dela popor a venit. Mișcarea băncilor populare este pentru toți cei ce au urmărit-o una din manifestările cele mai importante de vitalitate ale poporului nostru. În trei ocazii în cei din urmă 50 de ani masa cea mare a românilor din țară și a arătat destoinicia. Cea dintâi la divanurile ad-hoc, unde acei clăcași neștiutori de carte, în fața intereselor mari ale țării, au știut să-și stăpânească dorințele lor de a eși din iobăgia în care pe nedrept fuseseră înlanțuiți, dela coarnele plugului ei au venit să participe la acel sfat al țării, și au spus cuvântul, și au timit până și pe reprezentanții puterilor străine cari asistau la acele ședințe. A doua ocazie a fost la război, unde soldatul român a făcut cinste vremurilor celor mai glorioase din trecutul nostru.

De atunci singura mișcare importantă în viața noastră de stat, la care a participat în mod real țărâna, a fost aceea a băncilor populare.

Statul să încercase în diferite rânduri să organizeze un credit agricol pentru țăran; această instituție modificată nu a dat rezultatele dorite; lucrează încă și azi ca o instituție centralizată de stat. Principalul ei defect era depărtarea mare între funcționarul public dela oraș care acordă împrumutul și țăranul cu nevoie de bani din sat.

Și pe când oamenii noștri politici se încercau să rezolve această importantă chestiune a creditului țăranesc, din sate, prin organizarea ținută a câtorva societăți zise economice, a pornit adevărata și singura soluție posibilă. Această mișcare pornită de jos în sus a fost încurajată de fostul

prisosință. În orașul Chemnitz, numit Manchester-ul german, d. ex. coșurile fabricilor fără de număr se asemănă cu o pădure de brazi. Și trecând acum în timp de iarnă seara cu trenul prin ori-și-care parte a Germaniei, la fiecare pas vezi clădiri mari, iluminate ferice cu electricitate, tot atâtea fabrici prin a căror geamuri mari și curate se vad furnicând sute de oameni, bărbați și femei deopotrivă. Iar pe la orele 7 după-ceilucrul s'a terminat, vagoanele mari, spațioase și curate ale trenurilor se umplu de lucrători, cari se duc la conacurile lor în satele vecine. Despre marele stabiliment al lui Krupp nici nu mai vorbesc; el se poate pune alături de cele 7 minuni ale lumii.

Bogăția Germaniei este astăzi enormă și dacă Franța sau Anglia o întrec încă, e prea ușor posibil, ca azi-mâne rolurile să se schimbe. Și e important mai ales faptul, că repartizarea averii naționale este acolo mai egală decât în alte părți. În Anglia există numai două categorii de oameni: foarte bogați și foarte săraci; în Germania toți sunt bogați. Pe stradele orașelor germane nu întâlnești cerșitori, de care în Austro-Ungaria sunt destui, iar în Italia prea mulți. În Germania nu vezi figurile palide, flămânde, cu semnele mizeriei brăzdate pe față, care se leagă ca niște umbre în marea de oameni nepăsători a capitalelor Europei. Și eu am primit impresia, că în Germania toți oamenii sunt sătui și oameni nu e flămând. Și din acest punct de vedere e mirare, că chiar pe acest pământ socialismul a făcut cele mai mari progrese. Fabricile germane sunt igiene și siguranța personală a lucrătorilor și a familiei de model și la noi.

Prețurile din Franța corpului de

salvare al minierilor germani și-a atras admirația lumii; statul se îngrijește pentru sănătatea populației și mai ales a muncitorilor și astăzi flagelul cel mai mare al sărăciei, tuberculoza, s'a micșorat într'un chip simțitor în urma măsurilor luate.

Comerțul Germaniei a luat un avânt uimitor și ori în care oraș te ai, nu poți admira din destul bogăția și splendoarea magazinelor și a marilor case de negoț. Odată bogății germani își comandau lucrurile trebuincioase din Franța; astăzi Parisul are un singur «Louvre», ear Germania are nenumărate astfel de case uriașe în toate orașele ei. Și curios lucru! Pe când la noi sunt mai multe goale și neguțătorii se plâng de răul mers al afacerilor, în Germania prăvăliile și enormele case de mărfuri sunt ticsite de lume, căci toți, bogați și mai săraci, cumpără, cumpără, fiindcă au bani și neguțătorii și fabricanții se plâng că nu pot dovedi toate cererile; iar în luna Decembrie, luna Crăciunului, când Nemții au obiceiul cadourilor, la intrările marilor case de vânzare trebuie să vie poliția, să susție ordinea și să nu permită intrarea decât unui număr anumit de persoane, căi pot cuprinde acele uriașe case.

Admirabilă lume pe acest pământ! Magaziile sunt pline de cumpărători, teatrele sunt ticsite, restaurantele nabucite, trenurile gem de oameni, pe stradă imbulzeala ca într'un furnicar, — toți se mișcă, aleargă, muncesc, câștigă, — nimeni nu șade ca un trântor: săracul vrea să-și adune ceva, bogătasul să facă dintr'un milion două.

Câte alte neamuri nu ar putea lua exemplu dela acest minunat popor?!

În Berlin circulația este îngrozitoare, sgomotul asurzitor și privind acest babilon ne putem face aproximativ idee despre înfățișarea, ce vor avea-o

marele orașe în viitor. Repede vehicul al grăbitului timp modern, automobilul stăpânește stradele și capitala Germaniei are astăzi câteva mii de birje-automobile, nenumărate omnibuse-automobile, mari și grele, cu loc pentru 40—50 de persoane, căruțe de povară automobile etc. etc. Și de pe la orele 10 seara, când bieții cai își odihnesc oboseala zilei, nu vezi altceva pe stradele orașului decât automobile: un tablou nou și modern. Își poate imagina fiecare sgomotul infernal, ce-l fac pufăitului mașinilor mai mici, oftatul greu al celor mai mari, signalele cornurilor și strigătele polițailor dela răspântii, ajiții sirenici al tramvaielor electrice, sgoduitul asurzitor al trenurilor, care pe linia Stadtbahn trec la fiecare minut câte unul cu câte 10—12 vagoane deasupra capetelor trecătorilor. La răspântiile stradelor principale traversarea este curat primejdioasă, căci automobilele nu sunt făcute ca să meargă în pas și sgomotul te zăpăcește așa, că nu mai auzi signalele și chiar dacă le auzi, nu știi din contră să te păzești. Nu mai e departe timpul, când în adevăr se poate zice cu Horaț:

Beatus ille, qui procul negotiis...

Berlinul, care până nu de mult era un oraș mic de provincie, despre care în vara anului 1870 plebea Parisului strigă în batjocură: «Berlin, à Berlin!» cerând începerea războiului, este astăzi unul dintre cele mai mari și mai frumoase orașe ale lumii, care în multe privințe întrece Viena și chiar Parisul. În special, curățenia capitalei germane este de model. Acolo ori-cât ploaie, nu se face noroi și murdărie, ci din contră, ploaia și curățea tot mai mult, așa încât asfaltul ud al stradelor, seara mai ales, la lumina splendidă

ministru al instrucțiunii dl Sp. Haret și în urma organizării în mod definitiv prin legea băncilor populare și înființarea unei Case Centrale a lor, lege votată la începutul anului 1903.

Băncile populare împlinesc la noi un scop diferit de cel al băncilor românești din Transilvania și Ungaria, cu capital mai puternic pe acțiuni și concentrate în orașe; ele sunt adevărate tovarășii cooperative de credit și economie, cu capital variabil format mai totdeauna prin cotizații lunare; în cele mai multe cazuri operațiile se fac numai între locuitorii aceluiaș sat, iar împrumuturile sunt făcute mai cu seamă pentru nevoi imediate, mai rar pentru cumpărări de pământ, mai des însă pentru arendări.

Din următoarele date să poată vedea puternica și repede dezvoltare a acestor bănci, precum și caracterul special ce îl au.

În 1901 au fost 256 bănci populare cu 20604 membri și cu 2,346.046 lei capital.

În 1902 700 bănci cu 59.844 membri și cu 4,250.600 lei.
 1904 1625 " " 121.786 " " 10,168.811 "
 1905 1849 " " 198.411 " " 16,703.135 "

Românii și Sașii.

De S. ALBINI.

În lupta naționalităților nemaghiare contra oligarchiei maghiaro-jidane dela cârma țării, alianța Sașilor din Transilvania le-ar fi de mare folos. Popor cult și bogat, Sașii ardeleni, deși puțini la număr, dau un contingent sigur de vre-o 12 deputați în Cameră. Voturile acestora, și ca număr și ca importanță politică, ar întări în mod considerabil partidul naționalităților în parlamentul țării. În afară de aceasta, legăturile culturale și politice ale Sașilor cu fruntașii marelui popor german din care fac parte, și sprijinul moral la care pot conta din partea puternicului imperiu al Germaniei, le asigură un mare ascendent față cu toți ceilalți nemaghiari, așa că ei mai cu succes decât toți ceilalți ar putea să accentueze caracterul poliglot al Ungariei și dreptul la existență națională al tuturor popoarelor ce o constituiesc. N'ar trebui decât s'o vrea, pentru ca Sașii să poată lua conducerea în lupta politică a naționalităților.

Dar ei nu vor aceasta, ci din contra, îi

vedem dați pe partea oligarchiei, trecând cu cea mai mare desinvoltură dintr'un partid maghiar într'altul și sprijinind toate guvernele cari s'au succedat la cârma țării. Astfel Sașii trebuie să producă impresia, că ei nu numai nu participă la lupta de apărare națională a naționalităților nemaghiare, ci din contră, sprijinesc politica agresivă a guvernelor contra acestora și că s'au înrolat între campionii faimoasei »idei de stat național maghiar«.

Știm, că în realitate nu este așa, căci și poporul sășesc ca și celelalte popoare nemaghiare, are conștiința națională foarte dezvoltată, este mândru de originea sa și de bunurile culturale ale neamului său, la cari nici decum nu voeste să renunțe. Știm chiar și aceea, că opinia publică sășescă nu repudiază luptele naționale ale nemaghiarilor, întrucât sunt îndreptate contra politicii de maghiarizare, sub care și ei suferă, mai mult poate decât ceilalți nemaghiari, căci deoparte sunt mai slabi numericeste, iar de alta au mai mult de pierdut decât toți ceilalți.

Dar, zic actualii lor conducători politici, Sașii nu se pot angaja la luptă fațișă contra oligarchiei, alătura cu ceilalți nemaghiari și în special alătura cu Românii. Situația lor geografică și interese speciale ale popoului sășesc nu le-ar permite aceasta. În prima linie pentru că Sașii nu atât de Maghiari cât de Români ar fi amenințați în existența lor. În consecuență nu Maghiarii, ci Românii sunt dușmanii lor cei mai periculoși și prin urmare și invers: *nu Românii ci Maghiarii sunt adevărații lor amici.*

Cuvintele acestea au fost zise, cu deosebire în timpul din urmă, de mai mulți fruntași ai Sașilor și prin ele s'a încercat a se motiva saltul mortal din tabăra lui Tisza într'aceea a kossuthiștilor, precum și atitudinea Sașilor față cu candidații români în ultimele alegeri parlamentare, și în general oportunistul greu de înțeles de care sunt conduși în viața lor politică.

N'am avea cuvinte să ne supărăm, că Sașii ne combat și ne dușmănesc chiar,

dacă ei cu adevărat cred că existența și dezvoltarea noastră constituie un pericol pentru ei. Dar avem dreptul, ca popor ce de opt veacuri trăim cu Sașii pe acelaș petic de pământ, să ne punem întrebarea: Adevărat este că Sașii sunt amenințați de Români în existența lor, așa încât să-i silească a se alia contra acestora cu oligarchia, care lucrează, cu premeditare și cu tot aparatul statului, la desființarea națională a tuturor nemaghiarilor va să zică și a Românilor și a Sașilor?

Dacă este adevărat că Românii le sunt periculoși, atunci nu mai avem nimic de zis. Atunci numai e decât o chestie de gust, dacă Sașii preferă să-i înghiță în mod silnic maghiarismul, înainte de a-i putea înghiți românismul, în tot cazul pe nesimțite, prin dezvoltarea firească a lucrurilor, căci atâta va admite chiar și cel mai românesc dintre Sași: Românii n'au nici puterea materială, nici n'au manifestat vre-o înclinare de a încerca să-i asimileze ori să-i scoată cu forța din posesiunile lor seculare.

Dar dacă s'ar adevăra că Românii nu le amenință, nici direct nici indirect, existența națională, atunci suntem îndreptățiți a zice că oportunistul Sașilor este nemotivat și că atitudinea lor față cu Românii și cu lupta de apărare ce susțin nemaghiarii este desastroasă, nu numai din punctul de vedere românesc, ci chiar și dintr'al intereselor bine înțelese ale Sașilor.

Să vedem dar care este adevărul.

Sașii, sau cu alte cuvinte Germanii așezați în cursul evului mediu în Regatul Ungariei, au venit, precum se știe, succesiv, la intervale mai lungi sau mai scurte și s'au așezat în diferite părți ale Regatului, pe o linie care începe la Nord sub munții Tatra și se termină în colțul cel mai extrem din Sudostul Transilvaniei, în țara Bârsei. Ei au constituit multe veacuri de rândul populația industrială a țării și sunt fondatorii celor mai multe cetăți și orașe, contribuind prin aceasta în mod însemnat la civilizarea țării, după normele aduse cu ei din patria lor germană, din Germania.

lampelor electrice își face impresia unui parchet lustruit dintr'un salon bogat.

Dar Germania are nu numai un oraș mare, ca cele mai multe țări, ci acolo sunt nenumărate alte orașe cu populație de un milion, jumătate de milion, câteva sute de mii, ai zice tot atâtea capitale una mai bogată și mai frumoasă decât cealaltă. În general, populația Germaniei a crescut atât de mult, încât la ultima numărare au fost surprinși chiar și Germanii înșiși și astăzi Teara nemțească ocupă ca populație în Europa locul al doilea.

Sunt în Germania ținuturi, în care orașele se înșiră lanț unul lângă altul și trecând cu trenul îți vine să crezi, că toată provincia e un singur oraș, că acei Ruși, cari fiind în secolul XVII în o misiune în Olanda, reîntorcându-se acasă au istorisit, că acea țeară, pe atunci în epoca ei de înflorire, formează un singur imens oraș.

În Germania, în adevăr, nu sunt decât orașe; sate, după concepțiunea noastră, acolo nu există, casele sătenilor sunt cele mai multe cu etagiu, mari, construite din cărămidă, acoperite din țiglă sau tinichea, căci acoperițul cu paie sau trestie este oprit prin lege și în toată Germania nu se găsește o singură casă măcar cu acoperiș de paie, doar în vre-un muzeu. Doamne, ce ar zice un astfel de German văzând prima dată sărăciunile noastre sate?!

Și constituirea continuă cu o grabă febrilă; palate publice și particulare, mari și pompoase răsăr din pământ ca în lumea basmelor; gări mari și prăvălii ca cele din Dresda, Frankfurt l. M., München, München, Strassburg etc. nu păstrată cu sfințenie; palatele primărilor din resde (încă neterminat); Lipsca și München, patri-

mentul din Berlin ș. a. ș. a. sunt adevărate capod'opere. Această activitate de construire își are pârche numai în reconstruirea Romei după marele incendiu al împăratului Nero și în activitatea baronului Hausmann, care în apogeul domniei lui Napoleon III, a pus temelii frumoșiei Parisului. Dar lucru curios! Stilul cel mai plăcut este, cel secesionistic. — Stranie degenerare a gustului estetic în veacul al XX!

Eu ori prin care parte a Germaniei am trecut, am admirat șoselele ei, care par că sunt făcute cu temeinicia drumurilor de țeară ale romanilor. Ele nu sunt late, cum nu e nici Via Appia, dar asemenea ca masa și ori-cât ar ploua, pe spinarea lor nu se face noroiu de loc. Pe marginile tuturor drumurilor în Germania sunt plantați pomi roditori, meri, peri și produsele lor sunt proprietatea comunelor respective. Și pe acești pomi nime nu-i păzește, doar cel mai credincios și mai iertiv paznic: cinstea. Drumarul obosit poate să rupă ori și câte prune voeste, ca să-și stâmpere setea dar cu sacul și cu traista neamțul nu pierge. Poftescă dumnealor pe la noi, să vadă, pare tot așa e și pe aici!

Cinstea nemțească o cunoaștem cu toții și încrederea germanilor în această cinste este atât de mare, încât multe trenuri și tramvaiuri de ex. nu mai au conductorii sau controlorii. Pe trenurile liniei Stadtbahn în Berlin și a altor linii mari conductorii nu vizitează biletele; în orașul Ulm, lângă Dunăre, tramvaiul electric nu are conductor; pasagerii își scot biletele dintr'un terminat, scizat în trăsură, până la 10 plinaș. Vă citi-depun într'o scena. Nu-i așa,

Si pentru ca mărirea... împ. scena. Nu-i așa,

cu drept cuvânt mai deunăzi în München... convorbire cu un scriitor german, că mulți nemți nu cunosc încă pe deplin frumusețea patriei lor. Și în adevăr, ori prin care regiune a acestui mare imperiu ai sbura cu trenul, rama încăntătoare de frumusețea naturii și de rezultatele culturii omenești. Pădurile de brad, plantate pe aia, par niște parcuri îngrijite, iar câmpurile încântătoare grădini, lucrate de mâini dibace și conștiente. Unde găsești râuri mai regulate decât aici?! Și poeta Carmen Sylva are dreptate afirmând, că Rhinul este cel mai frumos râu din lume, nu numai pentru aceia, al căror leagăn a stat pe malurile sale, ci pentru toți, cari au pricepere pentru frumusețile naturii.

Iată dar, că acea țeară, care precum zice Tacit, era odată pustie și urită, acum cu păduri întincoase și mocirle nesănătoase, bătute de vânturi gheboase și turbate, puslăit de mâni dușmane și sălbatic, înțelepciunea fiilor ei a prefăcut-o într'un adevărat rai pământesc.

Fericită țeară, fericit popor!

Cântec studentesc

Barometrul se tot...
 Vezi numa cum vremea...
 Ș'apoi?... par că...
 Încă un pocal!...
 Să se lase câr poff...
 Ca eu nu vă las...
 Si de-i vorba...
 apă îng...

Dar astăzi ce vedem? Așezările coloniștilor germani medievali și-au pierdut caracterul etnic german pe toată întinderea țării, în care a dominat și dominează etnograficește elementul maghiar, și nu și l-au conservat decât în ținuturile unde etnograficește dominează elementul românesc. Orașele și cetățile Kesmarck, Leutschau, Erlau, Kaschau, Szatmár-Németi, etc., fondate de Sașii așa numiți Zipseri, sunt astăzi cu totul maghiare, pe când Sibiuul, Brașovul, Sighișoara și Bistrița, fondate de Sașii Transilvaniei au rămas germane și în ele singure se mai reazămă astăzi cultura germană în Ungaria. Oare așa ar sta lucrurile, dacă și în aceste părți Sașii ar fi fost cu Maghiarii în același contact în care au fost cu Românii? Dar se va zice că Sașii din Transilvania au fost scutiți de privilegiile de cari s'au bucurat până pe la jumătatea secolului XIX, pe când Zipserii, fiind sub dominațiunea directă a Maghiarilor, nu au putut rezista maghiarizării. Sigur, că privilegiile fostului *Fundus regius* au contribuit mult la conservarea Sașilor, dar de aceleași privilegii s'au bucurat la început toți coloniștii germani din Ungaria și în tot cazul s'au bucurat și Sașii din Cluj (Klausenburg), Aiud (Strassburg) și Turda (Thorenburg), cari încă sunt orașe fondate de Sașii din Transilvania, și eu toate acestea s'au maghiarizat cu desăvârșire. Pentru ce? Pentru că în aceste localități Sașii au venit de timpuriu în contact cu elementul maghiar, care încetul cu încetul i-a absorbit. Nu se poate însă cita nici o localitate mai însemnată, care să fi fost săsească și să se fi românizat. Este, va să zică, cert, că între Maghiari Sașii și-au pierdut naționalitatea, pe când între Români și-au conservat-o și numai printre Români mai au prospecte să și-o conserve și în viitor. Acest adevăr ni-l arată istoria, iar Sașii ar trebui să țină seamă de el.

Dar istoria ne mai învață și altceva: Învățăm ca fruntașii politici ai Sașilor să-și scruteze propriile lor archive, din Sibiu, Brașov, Bistrița, etc. și se vor convinge că atunci când poporul lor stătea mai bine sub

raportul economic, când meseriile, artele și cu deosebire comerțul erau în cea mai mare dezvoltare, atunci poporul săsească era în cele mai strânse relațiuni comerciale cu poporul românesc, și în special cu Principatele Moldova și Țara-Românească. Acolo își duceau ei mărfurile și de acolo le curgea aurul cu care s'au îmbogățit, și-au clădit bisericile monumentale, cetățile și castelele și au putut să se mențină în rojul atât de onorific ce au jucat în istoria Transilvaniei. Cu alte cuvinte, nici din punctul de vedere economic, contactul cu Românii nu le-a fost Sașilor păgubitor, ci din contra, în cel mai mare grad folositor.

Să vedem acum în ce lumină ne apare prezentul?

Spre acest sfârșit fie-ne permis a cita un eveniment, neînsemnat în aparență, dar foarte caracteristic pentru raporturile tirești dintre Români și Sași. A doua zi de Rusalii din anul acesta, o societate de muzică din Sibiu a fost în București și a dat un concert în *Ateneul Român*, unul dintre cele dintâi așezăminte culturale românești, care li s'a pus la dispoziție cu toată prevenirea. La concert a asistat, pe lângă numeroșii locuitori germani ai Capitalei României, și elita societății românești, în frunte cu M. Sa Regina Elisabeta. Cântăreților sași li s'au făcut ovațiuni, altcum bine meritate și M. Sa a dat însuși semnalul aplauselor și a distins pe dirigentul cântăreților sași în chipul cel mai măgulitor. Foarte bine, foarte frumos și foarte natural din partea Românilor. Dar pentru ca să poată face o salutară comparație între sentimentele Românilor și ale Maghiarilor față cu Sașii, propunem cântăreților sibieni să meargă odată și la... *Budapesta*, și să ne spună apoi experiențele ce vor face acolo!...

În regatul României se află numeroase colonii săsești, și germane, aproape în toate orașele. Cu deosebire puternică este colonia din București, unde trăesc mai mulți Germani decât în ori-care oraș din Transilvania. Mulți dintre ei sunt acolo de câteva generații, mulți și-au făcut averi și situații

respectabile, mulți au dobândit chiar dreptul de cetățeni români. Ei bine, să se întrebe toți aceștia, au simțit ei vre-odată cea mai mică urmă de asuprire națională? Suntem siguri că nici unul nu va răspunde afirmativ. Din contra, toți vor mărturisi că se bucură de cea mai largă libertate, că nesupărați de nimeni s'au constituit în comunități religioase, cari întrețin biserici și școli înfloritoare, cu deosebire în București, unde școala germană este cea mai populată dintre toate școlile și unde limba română, limba statului, nu e nici măcar obligatorie, decât numai pentru fiii de cetățeni români, cari o frecventează în mare număr. Vor spune apoi că pretutindenea s'au constituit în societăți culturale, de muzică, de gimnastică, de ajutor reciproc, cari toate se dezvoltă în cea mai mare libertate, cu caracter național german și pentru cari nu li-s'a cerut nici măcar aprobarea prealabilă a autorităților. În fața acestui adevăr, ne întrebăm câte școli și câte societăți naționale germane sunt d. ex. în Budapesta, care cu toate acestea până acum vre-o 50 de ani a fost un oraș aproape curat german, ci ne mărginim a constata că numeroșii Germani, între cari Sașii ocupă un loc de frunte, trăesc, se dezvoltă și afirmă naționalitatea germană în cea mai deplină libertate în pământul stăpânit de Români, și nu se pot plânge nici de lipsă de simpatie din partea Românilor nici că ar fi jigniți în traiul lor de ideea de stat român sau de alte formule sofistice, sub cari în Ungaria suferă tot atât de mult ca și Români și sub cari în definitiv nu se ascund decât intoleranța națională.

Intoleranții Români n'au fost și nu sunt acest defect nu există în caracterul lor etnic. Pentru că Românii n'au nevoie să fie intoleranți. Ei nici odată și nicăieri n'au râvnit să se întărească în paguba altora, pentru că totdeauna au simțit că sunt destul de numeroși și destul de bine înzestrați de Dumnezeu, pentru că din propriile puteri să-și susțină viața și să-și împlinescă misiunea în aceasta lume. De aceea persecuții religioase sau naționale sunt ceva absolut ne-

Să se lase el cât poate.

Eu tot știu că l-am rămas;
Că, să nu dau de rușine
Până'n pînă mă las.

La el consecvență nu e
Că z, cum vremea i s'arată,
Când se lasă, când se suie;
Pe când eu, mă rog frumos,
Dacă m'am lăsat odată
Singur nu mă scol de jos.

Uitarea dafinelor de odinioară.

(În țara mamă).

București.

O convorbire scurtă, dar plăcută, pe care am avut-o odinioară cu un bătrân, mi-a dat prilejul să mă gândesc mai mult asupra unei greșeli mari, pe care o săvârșim noi, tinerii.

— De ce ați înlocuit colindele, cu cântecul ciocoștii? m'a întrebat bătrânul. Nu vi-se par prea nepotrivite, cu toată simplitatea și sinceritatea?

— Simplitatea e de partea d-tale, i-am răspuns. Cântecul ciocoștii e mai înțeles, și mai puțin adevărat, decât colinda.

— Dar de ce vă place cântecul ciocoștii? m'a întrebat el. — Pentru că e mai scurt, și mai ușor de spus, și mai puțin adevărat, decât colinda.

— Dar de ce vă place colinda? m'a întrebat el. — Pentru că e mai lung, și mai greu de spus, și mai puțin adevărat, decât cântecul ciocoștii.

— Dar de ce vă place cântecul ciocoștii? m'a întrebat el. — Pentru că e mai scurt, și mai ușor de spus, și mai puțin adevărat, decât colinda.

Avea toată dreptatea bătrânul meu sfătuitor! Astăzi, în dimineața Ajunului, se cântă *Păsărică Trecătoare*; astăzi în seara Ajunului, se cântă *Ca o zi de primăvară*; în noaptea Anului Nou, prin multe curți răsună *Cântecul Pescarului*.

Sunt poate frumoase aceste cântece, aria lor o fi destul de mișcătoare, dar ele nu au nici rostul lor.

Pe vremuri, în dimineața Ajunului, erau cântăreți copii, numai ei, umblau cu colindul, și cu săculețul după ei, și cântau — deși înmărgurați — dar cântau cu bucurie:

Bună dimineața la moș Ajnu
Că mâne-i Moș Crăciun
De când Domnul s'a născut
Și pământul s'a făcut
Și cerul s'a ridicat
Patru snopi de grâu curat...

Astăzi, se știe de toți — din ce în ce, copiii sunt înălțurați, multe case, opresc venirea acestor mici prevestitori, și de cele mai multe ori, ei se întorc acasă, cu săculețul aproape gol.

Corurile sunt rivalii copilașilor! Și — dacă s'ar privi mai de aproape lucrurile — s'ar vedea că tocmai corurile ar trebui să fie respinse în dimineața ajunului.

Nu cu *Păsărică Trecătoare* — care ori cât de frumos ar fi înțonat de ei — nu cu acest cântec, trebuie să se vestească *Nașterea lui Christos*.

Obiceiul e — și obiceiul ar trebui să se păstreze — ca vestea sosirii lui *Moș Crăciun*, să fie adusă credincioșilor de mici copilași!

— Dar de ce vă place cântecul ciocoștii? m'a întrebat el. — Pentru că e mai scurt, și mai ușor de spus, și mai puțin adevărat, decât colinda.

— Dar de ce vă place colinda? m'a întrebat el. — Pentru că e mai lung, și mai greu de spus, și mai puțin adevărat, decât cântecul ciocoștii.

în care se arată bine virtutea și blândețea, inocența și dreptatea, măreția și puterea, pe care le întrupează Fiul Domnului:

Că s'a născut Domn prea bun
În locașul lui Crăciun,
S'a născut un Domn frumos
Numele lui e Christos...

Tot în această seară se intonau — într'o arie populară, dar cu o notă dragălașe, colinde cu conținut diferit, dar cât mai apropiat de însemnătatea *Nașterii Domnului*:

Seulați, seulați boeri mari
Florile dalbe
Că vă vin colindători
Florile dalbe
Noaptea pe la cântători...

Acum Ca o zi de primăvară, a luat locul acestor dafine. Și dacă am cita prima strofă:

Ca o zi de primăvară
Când e câmpul înflorit,
Așa-i viața în a mea țară
Dulce, dulce, de trăit...

și dacă am compara-o, numai cu câte-va verseturi, din colindul de altă dată:

Ei v'a duc pe Dumnezeu
Florile dalbe
Un Dumnezeu nou născut
Florile dalbe...

vedem, cât de ridicul pare *Ca o zi de primăvară*, într'o seară de... iarnă!

— Dar de ce vă place cântecul ciocoștii? m'a întrebat el. — Pentru că e mai scurt, și mai ușor de spus, și mai puțin adevărat, decât colinda.

cunoscut în istoria Românilor. Din contră, pământul românesc a fost de multe ori refugiu al altor neamuri cari gonite din patria lor de furia barbarilor sau de asupririle celor ce-i stăpâneau, au găsit scăpare în sânul blândului și evlaviosului popor român.

Să nu creadă deci Sașii că Românii din Transilvania și-ar renega tocmai față cu ei acest caracter, care este cununa întregului neam românesc. Să nu creadă că, dacă ei s'au susținut până acum între Români, și numai între Români, aceasta se datorește numai deosebiri de religie și mai cu seamă inferiorității culturale, politice și economice, în care Românii s'au găsit față cu ei în trecut. Să nu creadă, că îndată ce această inferioritate n'ar mai exista, Românii ar deveni, din blânzi și toleranți, agresivi și periculoși. Nimic nu poate justifica asemenea credință, pe când exemplele ce am citat mai sus, dovedesc că ea este cu totul neînțeleasă.

Iar când e vorba de Sași, mai trebuie luat în considerare și următorul fapt, foarte important. De când s'a așezat în mijlocul nostru, elementul săsesc a împlinit între Români o mare misiune culturală. Sașii ne-au pus în legătură cu civilizația europeană, ei ne-au învățat arta tipografiei, cu îmboldul lor s'au tipărit cele dintâi cărți românești, în școlile lor s'au adăptat noțiunile de Români din izvorul sfințitor. Ei ne-au servit apoi, și ne servesc încă, de model în purtarea gospodăriei, în lucrarea pământului, în îmbrășșarea meseriilor, în construirea sateilor, a locuințelor, a școlilor, și a bisericilor. Totdeauna influința Sașilor asupra Românilor a fos binefăcătoare, și este pentru noi un lucru de mare importanță, pe care nu-l pierdem din vedere și nu-l contestăm, că dintre toți Românii de pretutindenea, cei mai bine situați ca stare economică și culturală sunt cei din Sud-Estul Transilvaniei, cari locuiesc printre Sași sau în apropierea lor.

Pentru acest bine ce ni-l-au făcut, — cu voe sau fără de voe, nu cercetăm, căci la urma urmelor este irelevant — datorim Sașilor multă recunoștință, pe care nici un

Român cu scaun la cap nu le-a refuză. Dar dacă așa este, ce interes ar avea Românii să dușmănească pe Sași și să le dorească pierire? Din contră, ei trebuie să dorească ca Sașii să se conserve și să le servească și în viitor ca exemplu de hărnicie, de ordine și de civilizație. Popor de peste zece milioane de suflete, ce mare lucru ar câștiga Românii dac'ar asimila cele 170.000 de Sași din Transilvania, sau dacă le-ar lua locul, făcându-i să dispară într'un fel sau altul? Pe când dacă Sașii rămân, dat fiind numărul lor restrâns, ei nu pot fi întru nimic periculoși naționalității române, dar îi pot fi de mare folos, continuându-și rolul de ferment cultural în mijlocul ei.

Acestea sunt și trebuie să fie vederile Românilor luminați despre raporturile Românilor cu Sașii. Aceste vederi nu pot fi turburate nici de micile frecări și neînțelegerile locale ce se întâmplă ici colo, pe unde Sașii locuiesc împreună cu Românii, nici de politica pe care fruntașii poporului săsesc află momentan de cuviință să o facă. Românii, va să zică, nu le sunt dușmani Sașilor, pentru că nu au nici un motiv să le fie, și nu le amenință existența națională, pentru că nu au nici un interes să o facă.

Românii pot numai regreta, că Sașii umbra în viața politică pe cărări deosebite și retruși să se angajeze în lupta de apărare contra perșilor cari le sunt comuni. Dar cauza acestui refuz nu poate fi găsită în Români, pentru că Românii nu vor altceva decât dreptate pentru toți, nu urmăresc alte scopuri decât egală îndreptățire a tuturor popoarelor. Prin urmare dacă și Sașii doresc aceasta, aliații lor naturali nu pot fi decât Românii.

Iar dacă Sașii se sperie, poate, de progresul economic și cultural pe care Românii l-au făcut în ținuturile în cari locuiesc împreună și văd în aceasta un pericol pentru existența lor, apoi credem că sunt în mare rătăcire. Nu putem înțelege ce ar pierde Sașii prin faptul, că Românii au început și ei să se cultive și să strângă ceva avere? Din contră credem, că aceasta este și în

avantagiul Sașilor, căci din toate punctele de vedere este mai bine pentru ei să fie conlocuitori cu un popor cult și bogat, decât cu unul sărac și primitiv. Să nu uite că Românii au fost și sunt cei mai buni și cei mai credincioși mușterii ai miciei industrii și ai comerțului săsesc. Iar negustorul înțelept nu dorește sărăcia clientului. Și dacă Românii au pătruns pe unele locuri, în satele și orașele săsești, au cumpărat proprietăți și s'au apucat și ei de comerț și industrie, apoi aceasta n'au făcut-o prin mijloace silnice și nelegale, ci prin muncă și economie, luând chiar dela Sași exemplul. Este lucrul cel mai firesc, că Românii s'au folosit și ei de progresele timpului și cu deosebire de împrejurarea că, ne mai existând privilegiile Sașilor, li-s'a dat și lor puința să muncească și să agonisească în concurență liberă cu aceștia. Dar patria lor comună este destul de largă și resursele ei destul de bogate, așa ca să poată trăi și să se poată desvolta în pace unii lângă alții, numai să nu se lase stăpâniți de egoism păcătos, de duhul nedreptății și de alte slăbiciuni omenesti.

De aceea ar fi o rătăcire și mai mare din partea Sașilor, dacă ar spera că în alianță cu Monarhia iudano-maghiară, vor mai izbucni în țară săși asigură rața cu... o situație excepțională, privilegiată, pe Români, prin mijloace artificiale și silnice, în inferioritate politică și economică. Pentru de astea a trecut timpul! Azi toate statele sunt pornite spre democratizare, spre egalitatea de drept a tuturor cetățenilor, și oamenii înțelepți caută mijloacele cum să trăească în bună pace cu semenii lor, iar nu cum să-i stăpânească și exploateze. Curentul de democratizare a pătruns și în Ungaria. Oligarhia stăpânitoare cearcă încă să i-se opună, dar masele cele mari ale tuturor popoarelor, neesceptând nici masele poporului maghiar, au îmbrășșat și îmbrășșează tot mai mult acest curent, dela care însuși M. Sa Monarhul așteaptă regenerarea politică și economică a Monarhiei. Iar izbânda nu va fi a oligarhiei ex-

Și de aceea, sunt vinovați coriștii, dar tot de aceea au parte din vină și cetățenii înșiși.

In noaptea «Anului Nou» — aci greșala e atât de mare — în loc de urările gingașe, pe care cu mult haz le spune flacăul din trecut, — spre culmea tristeții — se cântă «Cântecul Pescarului»:

Cu pânza bărcii întinse
Aproape de 'nsărat,
Când zarea zilei stânse
Pescarul a plecat...

Si se mai cântă și fragmentul din «Ermani» și marșul din «Rigoletto»!

Ciudat! Și cu atât mai ciudat, cu cât chiar publicul doarește asemenea nătece!

Se mai întâmplă și acum, să vină plugul cu șape boi, să tragă brazdă în fața casei: iar bunul plugar să'n șire pe rost, la întâmplări frumoase, și să ureze «noroc bun».

Dar puțini, voesc ca să-l asculte!

«Sași, coriști, «operele» la o parte! — așa ar trebui să zică lumea, celor cari le cântă!

«Sunt ocazii, multe mai nemerite, când puteți să vă manifestați mai bine priceperea în muzică».

«Faceți coruri — dar să cântați în cor, colinde de altă dată!

«Reînviați obiceiurile de mult uitate!»

«Păstrați cu stințenie, datinele de demult!»

C. A. Bottez-Salvia.

Un punct afară de program.

Monolog de Horia Petra-Petrescu:

(O odaie mobilată simplu. — Scena e goală pentru câteva momente. — Printre culise se aude larmă, care se întetește. În sfârșit se pot distinge două glasuri):

- Nu te las... Nu te las. Aici se joacă teatru!
- Ce teatru, domnule? Lasă-mă.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Chem pe domnu director.
- Chiamă pe cine vrei. Deschide.
- Nu deschid.
- Sparg ușa.
- Să vedem.

(Se aude lupta între cele două persoane. Deodată, ușa — sgâlțaită — se dă cu putere în lături și pe scenă apare:

Opreanu. (Costum simplu. O pălărie mare pe ceafă. Vesta i-s'a desbumbat în mijlocul încăerării, o încheie nervos. Cravata e dată la o parte. E cam gras și suflă greu. În ușă se vede băiatul dela cortină, care nu-l lăsase în lăuntru. Face o față desperată, care vrea să zică: mânănc o bătaie sdravănă dela domnul director! — apoi închide ușa speriat.)

Opreanu: (își scoate batista și se șterge pe față, către public): Puțină răbdare... Puțină răbdare. Îndată mă rog. (După ce a terminat, cu un gest de recomandare). Sunt Opreanu... Vă cunosc, Vă cunosc, nu trebuie să Vă spuneți numele... Sunt Opreanu.

Mi-am luat voe să urc și eu scena. Nu-i așa,

Vă mirati? — în program nu stă nimic. Un punct afară de program.

N'am să vă întretin cu fleacuri de alea de teatru, bune pentru comedianți, nu pentru oameni. Trebuie să mă grăbesc. Directorul poate sosi în fiecare moment, mă ia de guler și mă arncă afară.

... Uf, e groaznică căldură. Nu-i așa, îmi permiteți? (își desface gulerul puțin). Pot vorbi mai bine.

Am să vă fac o destăinuire. M'am despărțit de nevastă. (Cu un aer solemn.) Da, m'am despărțit pentru totdeauna de nevastă. S'o știe toată lumea. (Rezolut). Și să vă povestesc pentru ce. O știe și altfel mâine lumea întregă. Am povestit-o unei doamne. Cum vei putea ținea un sac de pureci? (Râde vesel). Să vă spun numai — s'o încep d'a capo. M'a apucat odată năbdăile — nu altceva. Inchipuți-vă, voiam să scriu versuri.

Dădeam tircoale muzei ca șoarecele strachinei cu lapte.

Știți cum am început? (În public.) Nu e vreun poet aici? să-și ascuță urechile și mai bine. M'a pus naiba de am cetit pe Lombroso: «Ge-ni-u și ne-bu-ni-e». Carte ne bună.

(Serios) Și am aflat de acolo lucrul minunat. *Lenau* și *Montesquieu* băteau cu piciorul podeala de sub masa de scris când erau inspirați. A rămas urmă adâncă sub masă. Hai să fac și eu așa... (Serios). *Bossuet* se retrăgea într'o odaie înghețată și-și îmbrobodea capul în carpe încălzite când voia să scrie. Hai să fac și eu așa... *Thomas* și *Rossini* compuneau în pat... Hai să fac și eu așa... *Schiller* își punea piciorul în apă înghețată... (Rușinos). Hai să fac și eu așa...

platoare, ci a popoarelor însetate de dreptate.

De aceea nu poate fi interesul Saşilor să spriginească oligarchia, care chiar dacă ar rămânea biruitoare, nu le garantează, ci mai vărtos le ameninţă existenţa, ci alături cu Românii să fie părtaşi la lupta dreaptă pentru egalitate şi democraţie, în folosul tuturor popoarelor şi în paguba nici unui om cinstit şi muncitor.

Lucruri triste.

De Ioan Slavici.

Cuprinşi de durere adâncă ne apropiem de astă-dată noi credincioşii de sfânta sârbătoare a naşterii Mântuitorului nostru, şi adâncă ni-e şi mare durerea nu atât pentru ştirile ce ne vin din Franţa, cât pentru efectul ce aceste ştiri îl produc în lumea creştină.

Ştim de mult, că nenorocita Franţa a căzut sub stăpânirea unor oameni orbiţi de puţina lor ştiinţă, desmetici închipuiţi, pentru care sunt acum 1907 ani s'a născut la Vicleim — nu omul, ci un om, poate mai luminat decât alţii, dar tot numai om. Nu poate dar să ne pună 'n mirare prigonirea ~~pornită de aceşti oameni asupra păzitorilor~~ credinţei, nici silinţele lor de a umili în ţara stăpânită de dânşii biserica lui Christos. Stăm însă uimiţi când vedem, că creştinătatea nu-şi dă seamă, că nu numai bisericii apusene, ci credinţei creştineşti în sine i-se dă o grea lovitură, că porţile iadului se deschid largi pentru urmaşii noştri ai tuturor, care creştini ne socotim.

Mari sunt păcatele hierarhiei romano-catolice, care prin exagerările ei şi prin setea ei de putere şi 'n cele lumeşti a dus la desbinare biserica cea după voinţa Domnului una şi singură; dar şi pentru noi, care nu-l punem pe Papa mai presus de ceilalţi fraţi în Arhierie ai săi, preoţii ce-i dau ascultare sunt preoţi cu dar deplin, arhieriei adevăraţi arhieriei, slugi iubite ale Domnului şi chivernisitori vrednici ai turmei credincioase,

şi loviţi suntem şi noi când lor li-se dă lovitură.

Nu poate să fie cu adevărat creştin acela, care stă neatins când un urmaş al Sfântului Petru într-o toate atât de vrednic ca Piu X plânge în scaunul său îngrijat de soarta celei mai alese părţi din turma păstorită de dânsul.

Unde am ajuns, şi unde ne duc nevoile timpurilor!?

Incetul cu incetul lucrează crainicii pustiurilor pentru surparea temelilor credinţei creştineşti.

Au început prin desfacerea de biserică a şcolii, pentru că încă din copilărie să poată înăbuşi în viitoarele generaţiuni pornirea moştenită dela părinţi şi buni spre credinţa, care ne face stăpâni pe noi înşi-ne, ne mângăie 'n zile de restrişte şi ne dă tăria de a infunda nevoile vieţii.

Urmându-şi lucrarea, au scos crucea şi din şcoală, şi de pe la judecătorii, au şters învăţătura creştinească din cărţile şcolare şi şterg pe Dumnezeu din jurământul legal.

Au făcut apoi din nouă şi părinţilor noştri sfânta şi tainic binecuvântata căsătorie o împreunare ce puţin se deosebeşte de a dobitoacelor de prăsilă.

A mai rămas umilirea deplină a bisericii şi punerea slujbei bisericeşti în rând cu reprezentăţiunile dela Circ şi cu serile de Cafée chantant.

Să luăm aminte şi să ne dăm seamă, că din Paris, această babilonie modernă, se porneşte pentruca pretutindeni să se facă cu timpul, — cum multe s'au făcut.

Nu numai de Paris, nici numai de Franţa, ci de întreaga lume creştinească e vorba, şi în viitorul visat de aceşti nenorociţi e o lume de oameni *liberi*, care trăiesc fiecare pentru sine şi nu se mai tem de nimic decât de varga judecătorului şi pentru care întreaga înţelepciune a vieţii conzistă în dibăcia de a-l trage pe sfoară pe judecător făcând fără ca să poţi fi dovedit.

Cu o asprime nemiloasă a scos soarta tocmai acum la iveală tocătoarea de copii din mijlocul Parisului.

O mie, numai o mie de copii au fost tocaţi şi arşi în cuptor de o moaşă: câte asemenea tocaătoare de copii sunt însă în Paris şi în Franţa lăpădată dar şi părăsită de Dumnezeu! S'a desvoltat în Franţa o întreagă literatură şi o foarte lucrativă industrie pentru stărpirea copiilor, şi în vreme ce poporul german cel *barbar* s'a sportit cu vre-o 20 milioane, *marea* şi *luminata* naţiune franceză scade, mereu scade.

Aşa avem să ajungem cu toţii, dacă nu ne apărăm credinţa şi să li-o lăsăm urmaşilor moştenire rămasă dela străbuni.

Indeosebi noi românii, cari abia de aici înainte avem să trăim, nimic să nu punem mai presus de credinţa creştinească. Ea a fost, ea este şi tot numai ea poate să şi fie temelia puterii noastre de viaţă, iar aceasta nu pentru că prin ea ne-am păstrat, cum atât de adeseori se zice, fiinţa românească, ci pentru că fără de religie nu e viaţă, ci tângire dobitocească, şi nici bogăţiile, nici puterea, nici sănătatea, nici deşteptăciunea, nici ştiinţa nu-l fac pe om fără de credinţă în adevăr om şi mult e vrednică de plâns viaţa omului, care şi-a pierdut credinţa.

De aceea se 'nspăimântă oamenii fără de credinţă de gândul de a avea copii, căci mai mare crimă e să dai decât să curmi o viaţă fără credinţă.

Aşa a fost aceasta în Niniva lui Sarda-napal, aşa în Babilonul lui Nabucadnezar, aşa la Tir şi la Atena, aşa la Roma în timpul lui Iuliu Cesar: după-ce şi-au pierdut credinţa, oamenii vor să li-se stingă sămânţa de pe faţa pământului.

Noi ţinem ca a noastră să custe şi să vieţuiască, să deie în spor şi să ajungă la înflorire, chiar fala lumii cuprinse de uimire: strânşi dar la un loc şi uniţi prin frăţească dragoste să petrecem sârbătoarea întrupării Domnului nostru, care din iubire către toţi a primit greaua sarcină a vieţuirii trupesti, pentru a tuturor mântuire a pătimit şi căruia toţi de o potrivă ne închinăm.

Şi aşa, mă rog, am călcat podelele de plăteam câte zece tălpi pe lună, mi-am îmbrobodit capul, de încălzeau zece sobe, mă aşezam în pat — pardon — îmi puneam picioarele în apă îngheţată, apoi mă întindeam ca orizontul în pat — şi — drăcia dracului... inspiraţia tot nu venea. Ca 'n palmă.

Ti-i-i-i! (năcăjit) mai spunea Lombrozo, că-iveniau ideile lui Schiller când mirosea în saltarul mesii de scris mere stricate... Am cumpărat o vadră întreagă. Nimic... Stăteam să mânc cartea. În sfârşit tot am găsit un mijloc. Voiam cu orice preţ să ajung poet... Tot Lombrozo m'a scos din năcaz. Spunea că Murger, Musset şi Mohamed erau beutori la roată. Hai să beau şi eu. Doar, doar mi-s'or deslega baerile gândiri. Şi a mers... doamnelor şi domnilor. Nu râdeţi, a mers.

Când eram la sticla de vinişor îmi curgeau ideile gărlă. Ca un puţ fără de fund. Ca gura spartă a unei soacre.

Nişte versuri dumnezeieşti. Spuneau prietenii mei, că sunt ceva extra. De câte ori le ceteam îmi săreau în spate de bucurie. »Să trăeşti Oprene». Eu, bun de inimă, le plăteam câte un butoiu de bere de dragoste prea mare.

Şi tura-vura, am ajuns să-mi public versurile. (Se uită scrutător în sală) nu e vr'un director de revistă pe aici? (Vesel). Am buzunarul plin. (Scote un teanc de foiţe.) Nu, nu vă spăriaţi. Voiam să vă arăt ca am multe. Nu o să vă citesc nici una. Am început să colaborez la »Familia». Fireşte — de geaba. — Se poate altfel la noi? (Patetic.) O, când mi-am văzut numele negru pe alb, cu litere grase! Sfinte Dumnezeule, era să-l strâng în braţe pe domnul Vulcan, de ar fi fost lângă mine.

(Sinistru). Şi, vedeţi asta mi-a fost nefericirea — scriam versuri. (Ameninţător).

Să nu vă pună păcatele să scrieţi versuri!

Dvoastră, Domnilor, jucaţi biliard, bateţi cărţile, curtaţi casirile... dar, dar nu scrieţi versuri. Dvoastră, Dşoarelor, cetiţi romane, jucaţi tennis şi croquet şi câte fleacuri toate — dar, nu faceţi versuri. O să vă pară rău... O, nespuse de rău.

Aşa am pătit-o eu.

Mi-s'a dus vestea şi povestea că sunt un om deştept minune mare. (Se priveşte inciudit). Cine dracu mi-a scos vorba asta? Nu mă vedeţi? Am eu nutră de poet?

(Cu un aer resignat.)

Mi-am luat o nevastă ca toţi oamenii cinstiţi. Pardon, nu vreau să atac pe nimeni. Mai aveţi timp de însurătoare cu toţii.

Să nu-mi uit vorba. Eram în luna de miere. (Se uită doios). Înţelegeţi Dvoastră? În luna de miere. Ce-i mai dulce decât asta? N-ai nici o grijă. Îţi iai concediu şi pleci de capul tău şi al ei, în lume. Nu-ţi baţi capul nici de Stan nici de Bran. Ei bine, cu nevasta mea nu era aşa. O ţineam în braţe (plângător) şi numai mă pome-neam că mă roagă frumuşel — al naibii de frumuşel — »Dragă, fă-mi o poezie.» (Bleostind ochii). Înţelegeţi Dvoastră? Să-i fac o poezie. S'o cânt pe ea!

La început am zis: Fac. Şi am făcut. Ce nu i-am spus? Că-i ca o gazelă — auziţi poetilor? — că are pe vino 'n coace. Că are parfum de roze şi de narciză în păr. Voiam să imitez pe dl Macedonschi. Că e aşa şi pe dincolo. I-am spus că e cea mai frumoasă dintre femei. (Cătră dame, cu palma la gură). Nu vă spăriaţi, mi-a trecut părul prin căciulă?

I-a plăcut, domnule. Bun. Dă-o la gazetă. Când a văzut-o tipărită par'că i-aş fi uns inima cu un borcan de dulceată.

Credeam, că s'a sfârşit. Ţi-ai găsit-o. (Suspina). Eram într'a doua săptămână de nuntă. »Oprene, puile, mai scrie-mi o poezie».

M'au apucat năduşelile. N'am avut încătrău i-am scris.

Că lumea e un paradis lângă ea. Că are mişcări voluptoase. Aici am şterpelit o strofă întreagă din Haralamb G. Lecca. N'a băgat de seamă nimic. A trecut şi asta. Toată lumea ştia; Oprean îşi cântă nevasta în versuri. (Îşi scoate batista şi se şterge).

Credeţi că s'a sfârşit?

La soareă trebuia să recitez versurile mele. Toate rubedeniile erau de faţă, cu mutre severe, cu sprâncenele încruntate. »Citeşte, Oprene, ultima dedicaţie».

Eram ca un condamnat.

Am început să injur pe Lombrozo.

Cine naiba m'a pus să citesc de Schiller şi de Lenau şi de Mohamed?!

Am aruncat şi ciubere de apă, şi ştergere de cap şi mese de scris şi mi-am zis: nu mai scriu.

O, să nu spuneţi vorba asta nici când, dacă veţi avea o nevastă ca a mea!

Vă dau un sfat prietenesc.

— »Cum, nu scrii? Atunci de ce te-am luat? şi îşi pune mâinile 'n şolduri. Taman ca o sgrîp-ţuroaică.

— Scrie băete!

Şi n'am mai putut. Am trebuit să plagiez. Ştiţi ce?

Pe lângă plopii fără soţ.
Adesea am trecut...

Organizarea națională în comitate.

De Sever Bocu.

Una din datoriile noastre cele mai urgente este să ne organizăm în comitate. Până ce nu vom isbuti să facem aceasta, lupta noastră va fi mai mult de caracter de demonstrații, decât de efecte calculate, reale. Parlamente adevărate sunt pentru noi salele congregațiilor. Aici se deschide teren limbii noastre, aici echilibrul de forțe este mai egal și ne poate asigura validitatea voinței noastre. Ele pot deveni încâtva — pentru că situația nu e analogă — și pentru noi, ceea ce au fost pentru unguri: întărituri ale apărării naționale.

Virilismul ni-a stângenit și ne va stângenii și pe viitor. Desvoltarea noastră economică nu este așa de rapidă și chiar de ar fi, merge încâtva paralel cu a străinilor, încât să putem conta și privința aceasta la o sporire de forțe. Dimpotrivă, ne putem întări mult prin cucerirea mandatelor electivă din cercurile vastului teritor românesc.

În pasivitate nu se putea face nici aceasta. Perdusem orice contact cu poporul. Doar că înaintea vreunei alegeri congregaționale se ținea câte o consfătuire de frunțiși în centrele de comitat. Se trimiteau apoi scrisori la preoți și învățători și — s'astepta ziua alegerii. Natural, abia ici colea isbutea câte un nume verde românesc. Țăranul, era dus la urnă de slujbași, și-și dădea votul împotriva candidaților români.

Era oare vina întrânsul? Evident că nu. L-am văzut la alegerile pentru cameră, înfruntând tentații mult mai mari, terorizări, amenințări, mituiri, ademeniri și dându-și totuși votul pentru candidații naționali. Dacă toate sufragiile câte s'au dat la ultimele alegeri pentru candidații naționali la cameră — s'ar da la o alegere congregațională, în comitatul, Aradului de pildă, am putea avea 200 de români, aleși pe sprinceană, aderenți ai partidului național. Că ce ar însemna un contingent de 250 de români în

sala unui comitat, cred că n-are nevoie de demonstrare.

Luăm drept ilustrare a tezei noastre comitatul Aradului. Dacă facem o reprivire numai asupra unui deceniu, progresele ce am făcut sunt colosale. Cât de departe sunt totuși aceste progrese de a putea mulțumi și cea mai modestă pretenție? Înainte cu 10—12 ani în congregația Aradului n-rul Românilor aleși abia atingea cifra de 20. Când după un interval de vre-o 10—15 ani, regretatul protopop Gurban a cutezat să-și ridice cuvântul în limba românească, abia a putut rosti cuvântul »Onorată congregație!« și mica ceată română era să fie strivită de furia șovinistă. Azi? Discuții nici nu se fac decât aproape numai românește. De ce sunt azi toleranți compatrioții nostri și de ce n'au fost atunci, căci ș'atunci ca și acum, nu făceam mai mult — ba chiar mai puțin — decât ne exercitam un drept înscris în lege. De ce?

Să vedem acum, care este raportul actual de forțe locale în sala com. nostru Arad. Publicăm aci lista întregă a membrilor Români. Iată-o.

Viriliști:

Manuilă Puța (Pecica) 1996.69 cor., Ioan Co-drean preot gr. or. (Șiclău) 1109 cor. 12 fl., Dr. Valeriu Morar (M. Radna) 1082.16 cor. Dimitrie Popoviciu preot gr. or. (Cermieu) 991.56 cor. George Cozma, proprietar (Micalaca) 976.70 cor. Augustin Beleş, preot (Simand) 938.40 cor. Ac-sente Secula, proprietar (Șiria) 931.45 cor. Chera Crăciun, proprietar (Boroșineu) 882.34 cor. Stefan Novac, jude de cerc în pens. (Pecica) 879.36 cor. Ioan Taippon, proprietar (Agris) 873.44 cor. Constantin Tămășdan, (Pecica) 838.25 Ioan Roxin, apotecar Pecica 802.62 cor. Nicolae Mladin, proprietar (Curtici) 779.26 George Sida proprietar (Șiria) (Șiria) 704.54 Dr. Nicolae Ciacian medic (Pecica) 702.78 Dr. Aurel Grozda avocat (Buteni) 701.08 Teodor Bulboacă jun. proprietar (Curtici) 696.66. George Feier avocat (Chișineu) 675.76. Constantin Pavlovits, comerciant (Pâncota) 665.81. Vasile Vale, proprietar (Chereluș) 657.20. Constantin Gavrilovits, proprietar (Pecica) 657.58. Iosif Vuculescu, preot (Șepreș) 656.28. George Bogdan, proprietar (Agris) 634.73. Romul Mladin, preot (Otlaca) 634.28. Ioan Frățișă, proprietar (Agris) 627.23. Todor Falcușan, proprietar, (Si-

nitea cor. 625.47. Iuliu Chirilescu, notar public (Chișineu) 601.30. Constantin Leucuța, preot (Șimand) 600.68. Pasu Urs, proprietar (Curtici) 598.01. David Urs, proprietar (Curtici) 596.60. Iustin Iancu, preot (Otlaca) 586.68. George Turic, preot (Otlaca) 583.12. Dr. Liviu Tămășdan, avocat (Arad) 579.66. Mitru Mornăilă, proprietar (Simand) 565.50. George Budișan, proprietar (Simand) 565.50. Paul Ana, preot (Tauț) 553.34. Ilie Urs, proprietar (Curtici) 541.57. Dr. Cornel Ardelean, avocat (Chișineu) 539.78. Mihai Drăgan, proprietar (Otlaca) 539.43. Dr. Dimitrie Barbu preot (Pecica) 528.08. Ioan Morar, preot gr.-or. (Micalaca) 522.30. Iustin Dascăl, preot (Micalaca) 516.50. Ignatie Pavlovits, comerciant (Pâncota) 514.69. Ioan Crista, proprietar (Socodor) 514.44. Dimitrie Ganea, preot (Semplac) 505.12. Nicolae Mora, proprietar (Boroșineu) 501.89. Ioan Roșu, proprietar (Semplac) 500.01. Nicolae Imbre, proprietar (Mișca) 488.58. Sava Tămășdan, preot (Pecica) 485.82. Marcu Păscuț, protopop (Șiria) 481.40. Efren Igrășan, proprietar (Pecica) 480.63. Șteva Șiclovan, proprietar (Pecica) 479.73. Petru Novac, proprietar (Vasoaie) 479.17. Total 54 de inși din 300.

Aleși:

Dr. Cornel Ardelean, avocat (Chișineu), Ioan Ardelean (Sinitea), Vasile Alb (Otlaca), Nicolae Bufta, (Covasint), Nicolae Barbura (Pecica), Constantin Bodrogean (Pecica), Augustin Boțoc (Arad), Teodor Borod (Fazecaș-Vârșand), George Bătrân (Fazecaș-Vârșand), Simion Buda (Pâncota), Iuliu Bodea (Buteni), Ioan Brassai (Căcărău), Nicolae Botcai (Bodești), Sever Bocu (Arad), Simion Braja (Chișineu), T. Berar, S. Bocșan (Curtici), (Chereluș), T. Brod (Otlaca), V. Ciorogar (Pecica), R. Ciorogar (Arad), Vancu Țigu (Pecica), Alesandru Țăran (Totvărădia), Ioan Cimponer (Bărzava), Teodor Cizmaș (Gurba), Ioan Țăran (Chișineu), George Ciobriș (Giula-Vârșand), Vasile Dirlu (Silingia), Teodor Falcușan (Sinitea), Nistor Flueraș (Zarand), V. Goldiș (Arad), T. Guleș (Semplac), Titus Guleș (Semplac), Dr. L. Ghebeleş (Pecica), A. Grozeescu (Fazecaș-Vârșand), Ioan Georgea (Buteni), Iuliu Groșorean (Galșa), Petru Gui jun. (Mișca), Cornel Grozda (Șimand), Augustin Hamzea (H.-Bodrog), Dr. Iacob Hotăran, avocat (Șiria), George Ionescu (Ciuci), Iacob Iuna (Cinteiu), Aurel Iancu (Zarand), George Covacevits (Miniș), Nicolae Conopan (Soboteli), George Costina (Iosășel), Ioan Karácsonyi (Iosășel), Demetriu Curta (Prezești), Arcadie Cacinca (Alcil), Stefan Chirilovits (Mișca), Iuliu Chirilescu (Chișineu), Vasile Cherecheș (Șiclău), Simeon Codrean (Șiclău), Ioan Lelie (Pecica), Mihail Leucuța (St. Ana), Mihai Leucuța (Șiria), Filip Leuca (Pâncota), Iuliu Lazar (Târnova), Stefan Lele (Moroda), Dimitrie Luca (Covasint), George Lupșa (Dieci), Nicolae Lazarescu (Șiria), George Monța (Cuvin), Nicolae Mladin (Curtici), Nicolae Mladin (Aletea), Valer Milovan (Mândruloc), Floriș Momac (Pecica), Ioan Morariu (Arad), Virgil Mihulin (St. Ana), Romul Motorca (Agris), dr. Valer Morar (M. Radna), Ioan Micoși (Covasint), Traian Magier (Satnrău), Iacob Musca (St. Ana), Dimitrie Muscan (Nadab), Pascu Moț (Pitul-mare), Machi Ardelean (Vârșand), dr. Aurel Novac (Pecica), Cornel Novac (Șiria), Ioan Nicula (Halmaj), Todor Orga (Pecica), Iosif Ognean (Soborșin), dr. Nicolae Oncu (Arad), George Popescu (Musca), I. Popescu (Măderat), G. Pap (Agris), dr. G. Popa (Arad), Vichentie Pantos (Vârșand), Stefan Petkovits (Boroșineu), Stefan C. Pop (Arad), Ioan Popovits (Vârșand), Ioan Popovits (Berecheiu), dr. George Popovits (Chișineu), Vasile Pagubă (Arad), Ioan Russu-Șirianu (Arad), Sava Raicu (Arad), George Rob (Halmagi), Clementie Raț (Boroșineu), Avram Serb (Cuvin), dr. Ioan Suci (Arad), Todor Stan (Cherechiu), Ioan Seredan (Cherechiu), Sever Secula (Arad), Ioan Sărac (Finiș), Sinesie Șerban (Tisa), Nicolae Suci (Șomoșcheș), Axente Secula (Șiria), Pascu Ștefanuț (Mândruloc), Gerasim Serb (Arad), Vasile Tonța (Totvărădia), Trăilă Terelean (Pecica), Traian Terebent (Galșa), Petru Truția (Arad), Petru Tulcan (Apateu), Traian Trăilescu (Chișineu), Cornel Ursuț (Șepreș), Petru Vanc (Galșa), Petru Vesa (Corbești), Mihaiu Velici (Chișineu), Titus Vuculescu (Boroșineu), George Varga (Socodor), Procopiu Givulescu (Radna), Protasie Givulescu (Soborșin), 122 de membri aleși.

Din 300 viriliști sunt deci abea 54 Români și din 300 de aleși 122 Români. Prin

Nevasta mea n'a aflat nimica. De unde să fi cetit ea pe Eminescu?! la plăcut grozav. M'a sărutat pe frunte. »Oprene meriți medalie?«

Dar acum vine programul. Astăzi e săptămâna — avem soarea. Lume multă. Poate sunt vre-o câțiva și dintre Dvoastră. După ceai: să ne ce-tească Opreanu.

Nevasta mea — Sevastița: — »Citește Oprene »pe lângă plopul fără soț...«

Am îngălbenit, Mi-am zis: M'a luat naiba. Spuneam că nu-mi găsesc caetul de poezii, Mă făceam că-l caut cu mare zor. N'a ajutat nimic. Știi ce? Nevastă-mea învățase câteva rânduri pe de rost. Și când mă loveau mai tare nădușelile de spaimă, începe îngereasca mea nevastă:

Pe lângă plopul fără soț
Adesea am trecut...!»

Să fi văzut ochii prietinelor. Unul o întreabă: De cine e poezia? Sevastița radioasă: De Oprean. Au început să rădă toți.

»E de Eminescu, Doamnă.

Asta i-a trebuit. Mă făcusem ca ceara.

Nu vă mai spun nimic, nici guguliturile, nici ochii cari mi-i arunca, nimic.

Destul că din asta s'a făcut întreg tărăboiul. »Cum, tu ți-ai bătut joc de mine? M'ai făcut de rușine înaintea oamenilor? Mi-ai făcut de rușine familia? Și, ian stai, Domnule, ian stai. Ce plop sunt ăia? N'am putut vedea eu, săraca de mine, că e minciună? Cum ai îndrăznit să-mi cânti de plop, pe cari nici nu-i avem pe aici? Ce maniere sunt astea? Unde ai învățat purtarea? Cine

ți-a fost dascăl? Așa se tractează cu o femeecinstită? Așa îți bați joc de sentimentele mele? O, era ceva groaznic.

Ca pupăză pe colac a mai venit una boacăna de tot. Într-o poezie am cântat pe una blondă. Spuneam că e de culoare aurie a spicului. Și gata a fost pacostea. Sevastița e brună.

— Cine-i aia? Ce-i aia? Cum cânti tu pe altcineva? Cine-ți dă voie? Ce va zice lumea? Unde e reputația mea? Auzi, omule, să se uite la o trasă-impinsă. Da eu n'am păr? N'am sprincene? N'am ochi?«

— »Ba ai, frate, da mi-a venit, iacă, așa, nu o să mai fac, iartă-mă, nu mai fac.« N'a folosit nimic. Am bătut toaca la urechea surdului.

Așa? mi-am zis. Stai tu sgrizpuroaică! Și, ascultați (triumfător) am publicat o odă: »Blondei«. Ii declaram dragoste pe șleau. Și când a ieșit de sub tipar, i-am adus-o sub nas și i-am spus: n'a, n'a, să vezi ce scriu și eu. Era gata să începem din nou chilomanul. Dar m'am răzgândit, mi-am luat pardesiul și pălăria și mi-am luat tâlpășița. Măne mă despart. Nu mai vreau să știu nimic:

Am venit să vă spun vestea. Un sfat tuturor. nu cetiți pe Lombrozo și nu faceți versuri! Dacă faceți versuri nu vă însurați.

Și acum sunt liber. Prima seară în libertate — după mult, mult timp. (cântă) »Pe lângă plopul fără soț...«

Ascultați e cântecul care m'a scăpat dela moarte. »Pe lângă plopul fără soț...« (băiatul se arată în ușe) Viu ștregarule, viu (pleacă fluierând vesel). Cortina cade.

Puterea socialistilor germani.

De Ioan Russu-Sirianu.

Lumea întreagă așteaptă cu încordare să vadă sfârșitul alegerilor pentru marele sfat al împărăției germane, alegeri cari se vor face peste douăzeci de zile.

S'au pus adică, în puternica împărăție, lucrurile pe ascuțiș.

Împăratul, un bărbat curajos și care vede departe, chiar dela începutul domniei sale și-a pus un gând mare: *să-și întindă marginile împărăției sale*. Ș'anume: în continentele îndepărtate, în Azia și Africa, ori unde s'o putea. Poporul german sporește adică în așa măsură, în cât dacă nu va avea unde să emigreze și mai ales unde să-și desfășoare mărfurile lucrate în neșumăratele fabrici, e de prevăzut o cataclizmă economică!

Politica asta, *colonială* cum se zice, nu se poate face însă fără o flotă puternică, vase mari de război, panțerate cu oțel și având tunuri cari varsă moarte.

Iar toate acestea înghit bani cu nemiluita.

Banii trebuie să-i deie însă cetățenii, cari nu toți înțeleg politica înaltă a împăratului, ci simt numai greutatea plății dărilor ce sporesc.

D'aici neînțelegere între partide și împăratul, așa că luna trecută marele sfat împărătesc fu împrăștiat și se orânduiește noui alegeri.

Amândouă părțile nădăjduiesc să câștige. Împăratul crede că țara va trimite în dietă deputați cari îi vor vota banii pentru corăbiile de război, partidele potrivnice politicii coloniale trag nădejde ca poporul lor să le dea dreptate.

Între acestea din urmă sunt în locul întâi — *socialiștii!*

Dar și împăratul mai ales pe ei vrea să-i frângă.

Ș'anume așa, că dacă ies întăriți din alegeri, iar va împrăști parlamentul și orânduiește o nouă alegere. Obosindu-i astfel pe socialiști și cășunându-le cheltuieli peste cheltuieli, socotește să-i moaie.

Mulți se îndoiesc însă de asta.

Iată de ce.

Întâi și întâi în Germania socialiștii — și-au strâns șirele mai bine ca ori-care alt partid. Numai așa s'au putut în treizeci de ani întări așa fel, încât din 2 deputați, câți aveau atunci, în dieta din urmă avură 82. Au, mai presus de toate, un conducător, pe *Bebel*, care deși bătrân, are o putere de luptă și cuvânt în stare să înfrice pe toți dușmanii sei. Avea răcoare de el chiar *Bismarck*, fostul cancelar de fier, care a făcut împărăția germană de azi.

Cele petrecute în Germania de când domnește împăratul d'acum dovedesc apoi, negru pe alb, că în măsură ce împăratul *Wilhelm II* i-a prigonit mai tare pe socialiști, puterea acestora a crescut.

Și alegerile ce se apropie, îndeosebi asta vor arăta-o: care pe care?! Va spori puterea celor peste trei milioane alegători socialiști, cari sunt împotriva a ori-ce sarcină pentru oștire, ori își duce la îndeplinire voința marele împărat?!

Iar lumea așteaptă cu încordare să vadă sfârșitul luptei mai ales din pricină că e lucru știut: cele ce se pot petrece într-o împărăție mare cum e Germania, de obicei înrăuresc și asupra mersurilor lucrurilor din alte țări, mai ales ale celor învecinate.

În Franța, vederile socialiste și-au făcut drum până la cârma țării. La alegerile din urmă muncitorii englezi au reușit să trimită în dieta țării cinci-zeci deputați și unul dintre ministri este un lucrător de fabrică, dar cap luminat și inimă tare. Și pe scaunul de ministru șade în haina lui albastră de muncitor și acasă la el trăiește tot ca înainte vreme...

În Viena chiar, *Lueger* stă în fruntea unui partid socialist-creștin și numai frământărilor acestui partid este a se mulțumi că azi Austria are *tot obștesc...*

Vedem deci că lucrurile acestea se țin lanț. Și ori-care ar fi sfârșitul alegerilor din Germania, e mai presus de ori-ce îndoială că o bună parte din ideile sămănate întâia oară de socialiștii germani, cuceresc din ce în ce.

Partidul nostru național ca partid înaintat care luptă pentru drepturile poporului, se întâlnește și el adesea pe aceeași cărare cu socialiștii. *Noi românii ținem însă cu tărie la păstrarea bisericii*, pentru că fără mângâierea bisericii și, deci, mântuirea sufletească, nu ne putem închipui traiu nici aici pe pământ, nici după moarte, în viața vecinică. Sfintei noastre biserici datorim, mai presus de toate, că în decursul veacurilor *ne-a ținut strânși la un loc*. Ne-a ferit astfel de a ne pierde în alte neamuri ori de a ne risipi ca frunzele toamna.

Din Bucovina.

Un apel. Sub inițialele T. D. (Viena XVII Palf-fajgasse 20 III/19) primim la redacție un apel adresat din Viena tinerimii universitare din Bucovina, prin care în cuvinte de o caldă duioșie autorul întreabă: 1. Ar fi frumos și folositor dacă întreaga studențime română din Bucovina ar fi unită într-o societate? 2. Este posibilă o astfel de unire? 3. Dacă nu e posibil care e cauza? și dacă e posibil cum s'ar putea îndeplini o astfel de unire?

Apelul zice:

— De Vă mai înduioșează îmbucătățirea repede a neamului vostru, de Vă mai infioară gândul în fața faptului că prin certele continue în sânul inteligenței române din Bucovina și mai cu seamă în mijlocul nostru, al viitorilor povățuitori ai neamului românesc din Bucovina, dispariția totală a acestuia fără urme, decât a celor mâncate de urme, e pecetluită, atunci lăsați la o parte certele ce Vă dezbină și Vă țin învrăjbiți, împreună-vă într'olaltă și așa cu întreită putere să Vă opuneți în contra descompunerii sigure, ce amenință neamul din care Vă trageți.

Tuturor spriginitorilor și abonenților nostri le dorim sărbătorii fericite!

„Pipăruș“.

Cu numele de mai sus iese în lume, la anul nou, în tipografia noastră,

o revistă umoristică,

care va apare de 2 ori pe lună.

Va fi scrisă de cele mai bune condeie, va fi ținută la un nivel înalt, va combate păcatele și viciile, și mai presus de toate își va da silința a face pe cititori să rădă, să petreacă citind-o.

Numărul de probă se va trimite tuturor abonenților nostri și ori-cui îl va cere.

Abonamentul pe an e 6 coroane.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 5 Ianuarie 1907.

— *Pastorală*. Ca în toți anii, așa și de astădată, P. S. Sa Episcopul Aradului a adresat credincioșilor o pastorală care se va citi la Crăciun în toate bisericile.

Este o pastorală care se ridică mult peste obiceiurile pastorale șablon, căci după introducerea ținută în stil bisericesc, încolo se dau povești bune și practice privitoare la viața de toate zilele. Îndeamnă, în calde și imperioase cuvinte, îndeosebi la luminarea sufletului, deci îmbrățișarea școlii, și caută a cultiva spiritul de jertfă în popor, ca astfel cele două așezăminte de căpetenie ale neamului: școala și biserica, să propășească și să se întărească, în toate, însuși neamul nostru.

— *Sfințirea catedralei din Arad se va face de Prea S. Sa Episcopul Ioan I. Papp cu mare pompă și tot ceremonialul obicinuit*. Azi după amiază se va porni dela capela din Seminar litia care va aduce la catedrală obiectele sfinte. Se va ține apoi vecernia.

Mâne dimineață la 8 oare începe slujba dumezeiască a sfințirii catedralei. Va pontifica Prea S. Sa Episcopul, înconjurat de clerul și poporul său. Predica festivă va rosti-o protosinclul R. R. Ciorogariu, care va arăta și numele bunilor creștini jertfitori bisericii.

E, fără îndoială, un semn al sentimentului religios și al alipirei pentru biserică faptul, că marea catedrală, radical restaurată, se poate sfinți mâne, căci numai din banii strânși dela credincioși, în urma apelului dlui Episcop, s'a putut face această lucrare care costă 60.000 coroane.

— *«Cuvânt sincer»*. Sub acest titlu s'a scos o foaiă volantă mare, mare, care cuprinde vestita vorbire a contelui *Andrássy*. Asta — și eșecvenții cari duc și ouale de sub cloșcă — este darul de sărbători pentru români.

Ș'aici folosul îl au tipografiile mari din Pesta, cari au tipărit vorbirea. Românii cel mult dacă vor lipi vre-o fereastră spartă!

— *Știre literară*. Acum de sărbători a ieșit de sub tipar și se poate comanda la administrația ziarului nostru cartea intitulată: *«Pentru copiii cei buni»*, povestiri de *Augusta Rubenscu*, apreciați scriitoare română. După-cum am

La boala «VÂNĂ de AUR», diabetă și intestine indispensabile pentru leuze și copii în fașe. Tot omul iubitor de curățenie indispensabil trebuie să întrebuințeze medicamentul «ZERO», căci prin el dobândești o dispoziție plăcută și folositoare.

Impiedecă ori-ce infecție și zgăriere.

ZERO

La întrebuințare e mai ieftin decât hârtia. Ori unde se poate căpăta.

„ZERO“ e fabricament de vată, brevetat.

BUDAPEST VII. — Strada ROZSA 45.

Telefon 87-52.

Telefon 87-52.

mai spus, povestirile sunt scrise anume pentru copiii de școală și este un bun dar de sărbători. Prețul unui volum este *1 coroană și 25 fileri*. Comande dela 10 volume în sus *1 coroană* volumul.

— **Perchiziție!** Pe când lucram a-seară în tignă la numărul acesta, ne pomenirăm cu polițiști în redacție, cari au scotocit pulpitrul tuturor meselor, au revizuit coșul redacțional, doar doar vor găsi manuscrisele articolelor «Agitațiuni» de Ioan Slavici, din n-rul dela 1 Decembrie și «Calvarul», din același număr.

Nou proces de presă deci!

Dar de sărbători din partea stăpânirii!

— **Dar de Crăciun.** «Asociațiunea arădană» în tot anul împarte de sfintele sărbători mici ajutoare sânguincioșilor și bunilor ucenici români dela diferite măestrii, făcând astfel o mică bucurie de Crăciun și celor lipsiți de mijloace materiale. Așa acum a împărțit ajutoare la următorii:

Alexandru Vesa, elev la școala de meserii din Arad, George Bogățan, elev la școala de meserii din Arad, Iosif Mercea, elev la școala de meserii din Arad câte 50 cor.; Michail Nichin, elev la măiestria de sculptură, Michail Iof, aplicat la măiestria de tâmplariu, Ilie Ferdinand, elev la măiestria de compactor, Ștefan Șepețan, elev la măiestria de compactor, Nicolae Marcu, aplicat la măiestria de blănar, Ioan Voștinar elev la comerț, Isaia Șepețan, elev la comerț, Vasiliu Indricău, elev la croitorie câte 40 cor.; Fl. Hălămgian, elev de măsar, Demian Tudor, elev la fabrica de mașini, Stan Mărgitar, tot elev la fabrica de mașini, câte 30 cor.; Simeon Paul, elev de făurărie în Arad, Petru Vasica, elev de făurărie în Otlaca, Corneliu Coste, elev de barbier în Otlaca câte 25 cor.; Demetriu Boaria, elev tipograf, Coriolan Bretes, ca elev tipograf în Borosineu, Teodor Moga, elev tipograf în Arad câte 20 cor.

— **Petrecerea tinerimei române din Arad.** Tinerimea română din Arad aranjază în presara anului nou petrecere în sala cea mare dela «Ipartestület». Venitul este destinat pentru școala de fete din Arad. Toți românii de bine sunt invitați și pe aceasta cale la aceea petrecere.

— **Nou avocat român.** Ni-se anunță din Chișineu, că dl dr. *Iustin Petruțiu* și-a deschis acolo cancelarie advocațională. Li dorim succes.

— **Promovat.** Ni se scrie: Sâmbătă în 15 Dec. 1906 a fost promovat la universitatea din Cluj vrednicul tânăr Ion Poltean cand. de adv. în Bistrița, de doctor în științele iuridice.

E fiul harnicului și fruntașului preot și naționalist Ion Poltean din Suci de sus (cerc. Lăpuș) c-tul Solnoc-Doboca. Felicitări.

— **«Neamul românesc»** publicație politică de N. Iorga Anul I. (53 numere) broșat se află de vânzare la dl *Sever Bocu*, redactorul «Tribunei» (Arad). Din esecelenta revistă a dlui N. Iorga, s'au putut aduna în broșură abea 100 exemplare, pe care distinsul învățat ni le-a pus la dispoziție să le defacem în Ungaria. Doritorii de a avea revista, care se vinde cu un preț scăzut (prețul original fiind 7 cor: 50) să grăbească a o cumpăra, căci exemplarele se vor epuiza iute. Un exemplar costă 6 cor.

— **Români în slujbe înalte.** Dintr'un tablou publicat de «Budapesti Hirlap» se vede că la Curtea de casație (Curie) din Budapesta funcționează opt români ca judecători la cea mai înaltă instanță în Ungaria. Aceștia sunt: d. *Andrei Frâncu*, președinte de secție apoi consilierii d-nii *Iosif Pap*, *Dr. George Plopu*, *Alexandru Onaciu*, *Ion Mezei-Câmpianu*, *Toma Dogariu*, *Ștefan Ionescu* și *Avram Berlogia*.

— **Daruri pentru biserică.** Ilustritatea Sa dl Episcop diecezan a dăruit pe seama sf. biserici din Siciâu un antimis foarte frumos, lucrat pe mătășă grea. Dl avocat dr. George Popoviciu din Chișineu cu stimabilă doamna soția, a dăruit un prapor mare în preț de 300 coroane.

Un vrednic plugar — cântăreț de strană — pe lângă împodobirea bisericii cu glasul său (frumos) plăcut, a dăruit un candelabru în preț de 180 cor.; iar doamnele: văd. Ecaterina Popoviciu născ. Mornăilă — mama dlui avocat Popoviciu — două mășae brodate frumos, în preț de cel puțin 60 cor. Cristina Codrean născ. Giorogar, o perdea de mătășă grea pe ușile împărătești, în preț de 50 cor. Terenția Iercan, un mășai de prestol în preț de 40 cor. Cristina Ispravnic, două mășae în preț de 30 cor. Elena Capra, un mășai în preț de 30 cor.; iar colectiv s'a procurat al doilea candelabru, dăruind mai mulți creștini.

Bunul Dumnezeu să răsplătească cu prisos această jertfă adusă pentru înfrumșetarea casei lui. Bunul Dumnezeu să-i învrednicească să poată aduce cât mai multe jertfe pentru astfel de scopuri frumoase. *Ștefan Capra* înv.

— **Dăruire.** Domnul Dr. Ștefan C. Pop, deputat dietal, care se află în doliu, în anul acesta nu-și serbează ziua onomastică ci ca răscumpărare a felicitărilor de onomastică și serbări trimite 20 coroane fondul Cununelor eterne cu scop de îmbrăcare a școlariilor săraci dela școlile confesionale române din Arad.

— **Delegații anchetei sibiene,** vor pleca din Arad Miercuri (a treia zi de Crăciun) la ora 4 post. m. Invățătorii arădani și bănățeni se vor întruni la 3 ore la gara din Arad. Aceasta ca răspuns multor întrebări. Comioșul bănățan 20 Decembrie 1906. Iuliu Vuia.

— **Numărul de Crăciun al Tribunei,** după cum văd cititorii noștri, este de 60 pagini, dinre cari 24 pagini text. Format în carte octav, ar face 192 pagini, ori 12 coale (culesul unei coale costă 50 cor.) Hârtie a trebuit, la 10.000 exemplare, 75 mii coale. Roata s'a învârtit de 150.000 ori pentru a le tipări.

— **Manualele didactice** ale dlui Iuliu Vuia apărute în tipografia diecezană din Arad, au obținut cu datul 1/14 Decembrie a. c. Nr. 2067 și aprobarea ven. consistor arădan.

— **Din Basarabia** ni-se scrie următoarele: în toate 8 județe ale Basarabiei influanța Ligei rusești se lărgeste prin activitatea mai multor agenți ai ei.

Trebue să spunem drept, că ei au un succes complet.

Poporul neluminat, neînțelegând gândul ascuns al instigatorilor, crede de datoria sa sfântă a ucide cu ocaziune, pe luptătorii pentru cauza democratică. Zilele astea în județul Hotinului, lângă satul Bolconji, au ucis trei tineri persecutați de o mulțime de țărani, care au fost revoltați de faptul, că aceștia trei le-au dat câteva proclamații. Ce ar spune ori și cine, dar știm numai decât un lucru: moldovenii noștri zac în sălbăticie, fara școli, fără limbă, fără presă: pe jumătate flămânzi, ei totuși nu se mișcă, nu caută o eșire energetică din starea actuală; până acuma ei se cred ruși, cred că țarul și guvernul e bun, milostiv și are durere pentru săteni.

Înregistrăm două evenimente din viața noastră națională:

La 3 Decembrie am avut un matineu muzical cu executanții din societatea locală moldovenească: la 12 Dec. a avut loc o întrunire generală a membrilor ce compun societatea moldovenească pentru cooperarea instrucțiunii poporane și studiarea țării basarabene.

— **Veste înfricoșătoare din America.** Ni-se scriu următoarele: Lucrătorii dintr'o fabrică de turnătorie de fer, în ziua de 5 Decembrie la orele 8 p. m. st. n. au suit o mașină cu elevator în al 2-lea etagiu. Când a fost suită în etaj, voind să o tragă de pe elevator, s'a rupt coarda dela elevator, mașina cu elevatorul și cu lucrătorii a căzut din etagiul al doilea jos. Dintre 12 lucrători, cari au căzut cu mașina nici unul n'a rămas întreg: 4 inși au murit momentan, între ei Lași Popian și Ioan Tortan din Semlac, Nicolae Bunescu din Cerna și un englez din America. Lui Nicolae Bunescu i-au fost rupt amândouă picioarele și n'a murit la moment ca și cei trei, ci a fost transportat în spital în orașul Chambesburg și acolo i-au tăiat amândouă picioarele. Dimineața la orele 3 a murit însă. În spital sunt: un semlecan și doi din Cerna. Pe Bunescu l'au adus înapoi și s'au îngropat toți trei românii lângă olaltă; au

fost duși în biserică și de acolo i-am petrecut, români și englezi la oiață, până la mormânt.

Frați români! Ședeți în țara noastră, că dacă ne va ajuta bunul Dumnezeu, și noi vom veni, ca dacă vom și muri, să murim între ai noștri și să ne îngroape în pământul strămoșesc!

— **Operațiune medicală de mare senzație.** În cercurile medicale a produs mare senzație faptul că medicul vienez Burm a reușit a scoate unui pacient un ochiu bolnav și a-l înlocui cu un altul sănătos.

Într'o adunare a somităților medicale vieneze, numitul doctor a ținut o conferință explicând operația pe care a făcut-o.

Spune că a avut un pacient care pierduse un ochi, numai vedea nimic cu el.

Medicul a mai avut un alt pacient, un copil căruiua a trebuit să-i scoată un ochiu care se dilatarea prea tare.

Din ochiul sănătos al copilului a scos două bucăți pe cari le-a introdus în ochiul bolnav al celuiialt pacient, care după putine zile și-a recăpatat vederea.

Pe acest din urmă pacient medicul l-a supus examinării tuturor celor de față, cari s'au convins de reușia operațiunii.

— **Descoperiri arheologice în Khotan.**

Dr. Stein face săpături în Khotan. A izbutit să desvălească ruinele unui templu mare la Hangaya Tuti, unde a aflat sculpturi greco-buddhiste. A ațiat o mulțime de reliefe de terracotă aurite, cari împodobeau pereții, în alte părți ale oazei Khotanului a făcut de asemenea săpături cu izbândă. La Khadalic a aflat manuscrite de hârtie în limbă sanscrită, chineză și în limba necunoscută a Khotanului. În manuscrite se află mai mult rugăciuni buddhiste. Templul ar fi fost clădit în veacul al optulea in. de Hr. (?) și pare ar fi din aceeași vreme cu cel desgroat de același cercetător la Bandau Nilig, care ar fi hotărât din acel veac. Dr. Stein a aflat manuscrite și mai vechi chineze scrise pe coaje de teiu și cari sunt aduse aci din India. S'a ațiat și un sul pe care afla o rugăciune în două limbi: chinezește și limba Khotanului. E de crezut deci că se va putea afla ce limbă era aceea.

— **Heim I.,** un comersant ambițios, în prăvălia lui de albituri, are mare deposit de pânze calitate cea mai fină. Cine voește să-și facă trusouri în execuție artistică, să nu întrelese prilejul, să cerceteze această prăvălie. Mulți sunt cu recunoștință față de această prăvălie. În atelierul lui de broderie lucrează 15—20 fete din Arad.

— **Anunț.** Prima moară de vapor din Giula, care împreună cu brutăria de pâine de casă din Arad s'a câștigat încrederea și spriginul publicului din Arad, atât brutăria de pâine din Arad cât și cele din Ciaba, Giula și-a prăvăzută o în mod corespuzător cerințelor moderne deci de acum înainte va putea să aducă în circulație pâine și mai bună și mai ieftină. Prețurile de prgoarm sunt următoarele: Una pâine albă 20 fil. Una pâine neagră 18 fil., pâine de săcăară 16 fil.

Ca să putem vinde însă pâinea în prețuri ieftine cerem spriginul onoratalui public, convins deja despre renumele brutăriei noastre, cu pâine gustoasă și sănătoasă. Cu deosebită stimă *Első Gyulai gözmalom házikenyer sätöde.*

Se vinde: I. Piața Tököly, în colțul străzii Foray. Nrul telefonului 243. II. Brutărie strada Ujterem 3. Telefon 277.

— **Leuzele,** cei ce sufăr de hemoroiri (văna de aur), și de diabet, se citească cu atențiune inseratul «Zero».

— **Cea mai bună fabrică de instrumente musicale** este a lui *Remény Mihály* instalatorul Academiei maghiare de muzică, chiar de acela nimeni să nu cumpere instrumente musicale, fie acelea pentru vioară, harmonice, flaută sau ori și ce etc., până nu va ceti și noul catalog ilustrat de 315 pagini a lui Reményi, ce se trimite gratuit din Budapesta, strada Királyi 78/k. Prețuri foarte ieftine. Preliminare fac gratuit.

Dregeri de toate instrumentele în modul cel mai ieftin despre *fieste-care* instrument am catalog deosebit.

— **Mare expoziție de Crăciun** în piața Andrassy din Arad, n-rul 20, la juvaerghiul *Weinberger Ferencz.*

Cine voește să surprindă la Crăciun pe iubii sei cu obiecte prețioase, acela să se adreseze către susnumitul, căci acolo se găsesc tot felu de juvaerice fine, bune, oroloage de aur și argint pentru bărbați și femei. Se poate face schimb de juvaerice învechite sau se cumpără pe lâng prețuri ridicate. Serviciu prompt și bun. Telefon 439. Cel mai vechiu și primul atelier de dreger de juvaerice.

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de palma beției, un medicament neînțecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta palmă distrugătoare și omoritoare de viață prețuște foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul «Am fost bețiv.»

— **Apa amară „Igmândi”** alui Schmidthauer e foarte bine să se găsească în fie-care casă, ca la caz de nevoie folosind din ea câte jumătate de pocal, delătură definitiv ori-ce boală de stomac și astfel împiedecă răspândirea bolii în organizația corpului. Această apă nu numai te mântuie de boală, dar dezvoltă pofta de mâncare.

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxelles cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 1.20 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorului chimic a lui Vilmos B. Debreczen.

— **Nu mor porcii** nici nu se îmbolnăvesc dacă se întrebunțează pravul pregătit de farmacistul Kun István din Hajduszovát. De aceea se nu pregete nime a cumpără acest prav. Mai pe larg între inserate.

— **Când încărunește părul sau barba** să întrebunțezi Restorer-ul de păr alui Balla. Detalii vezi la inserate. Sunt puține dame, cari n'au să mulțumească vecinica or frumusețea față moale și curată, cremei de vioară alui Balla, ce în trei luni sceră cele mai admirabile rezultate. Sute, mii și mii, de epistole de recunoștință. Prețul unui borcan 1 cor. Deslășiri între inserate.

— **Contra tusei, petelor de ficat și respirație grea** cel mai sigur medicament e sirupul de munte pentru piept a farmacistului Balla. Efect sigur, recomandat de medici. Descrierea adevărată între inserate.

— **La umflături din degerare** sau la alte boli provenite prin înghețare cel mai sigur medicament, ce alină și vindecă e alifia contra înghețării alui Balla. Prețul unui borcan 1 cor. Detalii între inserate.

— Atragem atențiunea on. publ. asupra anunțului alui **Fröhlich L.**

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui **Fábián Lajos.**

— **Kerpel Izso** librar cu bun renume din Arad recomandă pentru sărbătorile de Crăciun împodobiri admirabile pentru pomul de Crăciun, lumini cu raze scilpicioase ca stelele, cărți de rugăciune în românește, cele mai moderne ilustrate și hârtie de epistole.

Pregătește bilete de vizită frumoase și ieftine. Telefon Nr. 385.

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită. Mare asortiment de tacămuri de argint. Oroloage de aur, argint și oțal, de buzunare. Un departament separat se găsește fabricațiunii de argint china de prima calitate.

Grallert S. és fia, Arad, Piața Andrassy nr. 22.

— **Nu-i nimeni bolnav**, dacă întrebunțează balzamal regesc renumit al farmacistului Grosz Nagy Ferencz din Debreczen, ce vindecă pe oricine de dureri de cap, podagră, dureri de dinți și de șele.

— **Trece drept senzație** pepinaria millenară din Nagy-Ösz comitatul Torontal, ale cărei plantațiuni sunt cercetate an de an de proprietari și agricultori, ca să învețe modul lor de cultivare și să-l folosească la viile lor. Fiecare proprietar de vie care vrea o viță sănătoasă și bună și-o câștigă din acest loc. Prețuri curente cu ilustrații, în limba română, maghiară și germană se trimit gratuit fiecăru.

Concert, petreceri.

— **Invitare.** Reuniunea femeilor române din Bucium-S. aranjază a doua zi de Crăciun (8 Ianuarie n. 1907.) O producțiune teatrală împreună cu joc; la care invită cu toată onoare. Inceputul la 7 oare sava precis. Prețul de intrare loc I. 2. cor. loc II. 1 cor. 60 fil. loc III 1 cor. Venitul curat e al Reuniunii. Se va juca piesele: **Judele Spiridon și Vecinătate periculoasă.**

— **»Societatea meseriașilor din Blaj»** invită la producțiunea teatrală, care va avea loc Marți în 8 Ianuarie st. n. 1907 (a doua zi de

Crăciun) în sala otelului »Univers«. Se va juca: **I. Unde dai și unde creapă. II. Pomul de Crăciun.**

— **Tinerimea meseriașilor români din Câmpeni** invită cu toată stima la producțiunea teatrală ce să va aranja Marți în 26 Decembrie (8 Ianuarie) 1906 în sa hotelului »Szilágyi«.

Către cetitori!

S'au împlinit zece ani, dela apariția întâiului număr al »Tribunei Poporului«, mai târziu, »Tribuna« de azi. Dela cea sărbătoare a Crăciunului din anul 1896 până la cea de azi și mai ales până la — acest număr cu 60 de pagini, »Tribuna« revivindu-și numai propriul ei trecut, a parcurs un interval plin de multe și mari învățăminte.

Din acestea reținem astăzi numai două. Unul, cel mai mare și totodată cel mai prețios pentru noi: dragostea publicului cetitor pentru »Tribuna«. Din noianul de sacrificii și jertfe, aceasta este unica noastră satisfacție: iubirea poporului pe care am izbutit să ni-o câștigăm. Căci »Tribuna« a poporului este, puținii buni au avut meritul că au întemeiat-o și au ajutat-o, el însă a fost care susținut-o, el a mărit-o și-a întărit-o. Se poate zice cu drept cuvânt că din sărăcia lui a trăit, a crescut și s'a făcut mare. Dacă am fi avut capitaluri, am fi putut face o foaie mult mai mare, mondenă cum se zice, ea însă nu se mai putea numi cu drept cuvânt a poporului și avea în acel caz poate și alte îndatoriri, nu unul singur, către susținătorul ei, către popor. Afară de aceasta aveam convingerea și o avem și azi, că nici n'are titlu la existență o foaie care nu s'ar putea susține din propriile sale resurse.

A doua satisfacție ce ni-o îmbie oprirea pe un scurt moment la acest popas este recrutarea gardei de scriitori adunată în jurul »Tribunei«.

Privim cu multă mândrie la acest mănunchi de scriitori, pentru că dacă cititorii au fost cari au susținut »Tribuna«, scriitorii sunt cari au făcut-o. Cine i-a adunat? Bani n'am avut să le dăm. Cu toba mare nu i-am adunat. Au venit însă, unul câte unul, pentru că numai după o lungă selecțiune își aflaseră cuibul, reușiră să se întâlnească toate spiritele alese, câte manuiază la noi condeii. A lor este meritul că azi »Tribuna« poate vorbi despre un nivel al foii, pe care trebuie să-l atingă cel-ce cearcă intrare în paginile ei.

Nu din spirit de concurență, pentru că nu vrem să ne luăm la nici o întrecere cu nimeni, ci pentru că credem că n'am putea serba în chip mai demn aniversarea de zece ani de existență a acestui organ, care a adus atâtea servicii cauzei naționale, decât așezându-i baze noi și largi pentru dezvoltarea sa viitoare, ne îndeamnă să mergem acum cu un pas cutezat înainte.

Din sprijinul larg ce ni-l au dat cititorii, și din sacrificiile celor ce au pus denarul lor la înfrințarea foii și au ajutat-o totdeauna în vremuri grele, »Tribuna« își va întregi incurând cautiunea cu alte 10,000 de cor., pentru a putea apare zilnic.

»Tribuna« va apare deci încurând în fiecare zi de lucru, în extensiune regulat în opt, după trebuință însă în 12 și 16 pagini.

Afară de aceasta se mai fac și alte îmbunătățiri mari, menită să prefacă din »Tribuna« și un ziar de informații, care să facă de prisos d'aci înainte citirea foilor străine.

»Tribuna« va fi redactată noaptea și va apare la orele 3 dimineța. Expediția se va face în orele dimineții așa încât din Arad să poată ajunge cu o zi mai iute în mâna cititorilor decât ori care ziar din Budapesta.

Pentru a primi știrile direct și din mâna întâi, »Tribuna« și-a angajat serviciu de telefon între Budapesta și București, de unde zilnic va primi veștile din țară și din lumea mare.

Ne-am angajat apoi raportori în toate centrele mai însemnate românești: Sibiu, Brașov, Cluj, Bistrița, Timișoara, Lugoj, Oravița, Caransebeș, etc.

Redactarea se va face cât se poate mai bună. Vor scrie, regulat, articole de fond: Ioan Slavici, Eugen Brode, Septimiu Albini, Ioan Russu Șirianu, Enea Hodoș, Ilarie Chendi Sever Bocu, Ghiță Pop.

Pentru foileton totdeauna original, ori în traduceri anume pentru »Tribuna«: Ioan Slavici, Enea Hodoș, Dr. I. T. Mera, Ilarie Chendi, Horia Petra Petrescu, Constantin Bucșan, d-na Lucreția Russu Șirianu și d-șoara Augusta Rubenescu.

Pentru informațiile și entrefiletele politice: Ioan Russu Șirianu, Sever Bocu, Ghiță Pop, Petru E. Papp și Sever Dan.

Aceste mari și însemnate îmbunătățiri vor îngreuiă, se n'țelege, într'un mod exorbitant bugetul nostru. Pentru a putea face față acestor noi cheltueli se va urca abonamentul numai cu neînsemnata sumă de 4 cor. la an, fiind abonamentul pe un an întreg 24 cor.

Pentru a putea împlini noule sarcini avem nevoie de indoiul sprijin al publicului românesc. Drept aceea deschidem prin aceasta nou abonament la »Tribuna« organ național, independent, zilnic, cu următoarele prețuri:

Pe un an	24 cor.
» 1/2 »	12 »
» 1/4 »	6 »
» 1 lună	2 »

Numărul popular (Duminecă) va fi redactat ca și pân' aci și va costa abonamentul:

Pe un an	4 cor.
» 1/2 »	2 »

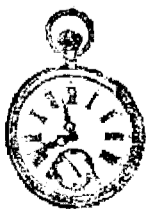
Redacția și Administrația
»TRIBUNEI«.

Ultime știri.

Vorbirea regelui Carol. București, 3 Ianuarie. Se comentează cu mare bucurie și se ia ca cea mai mare dovadă a compleiei însănătoșiri vorbirea pe care a rostit-o regele Carol la prânzul de gală, dat la palat în onoarea delegațiunii reg. 9 de dragoni venite să-l felicite din incidentul că s'au împlinit 50 ani de când regele Carol intrase cadet în acel regiment. De aci încolo, ca o distincție deosebită din partea împăratului Germaniei, acel regiment va purta numele regelui Carol I.

Omor politic. Petersburg, 3 Ianuarie. Azi după sfîntirea noiei clinice, (spital mare), serbare la care au luat parte și cucele Alexandru de Oldenburg și ducesa Eugenia, pe când făcea printre mulțime loc pofchei prințiar, șeful poliției, Launitz, a fost împușcat. Un tinăr bine îmbrăcat a tras asupra lui Launitz două gloanțe de revolver. Unul l'a nimerit în cap, altul în piept; și-a tras apoi alt glonț sieși. Atât atentatorul, care nu se știe cine e, cât și Launitz, au încetat din viață.

Situația lui Schönaich. Budapesta, 5 Ian. Azi comisia delegației austriace va votă asupra înțelegerii încheiate între ministrul armatei comune Schönaich și între guvernul maghiar. Se crede că delegații austriaci o vor respinge și astfel poziția lui Schönaich e primejduită.

SEGEDINUL E ORAȘ VESTIT

Acolo se pot capătă cele mai ieftine Oroloage și bijuterii, mai ieftine de cât ori unde. Nu-i de lipsă să ne dam bani în mâni străine. Cine vrea să se convingă depre toate acestea, să ceară un catalog mare ilustrat, ce se trimite gratuit, dela **Scheiner, Samu, juvargiu în Szeged.** Acolo se capătă un orologiu de argint dela 5 floreni începând, inel de aur, cu 14 carat dela 2 fl. 50 cr. în sus, cercei de aur dela 1 fl. 50 în sus, lanț (colier) aur 4 fl. 50 cr., un orologiu de nikel dela 2 fl. 50 cr. în sus, un vecker dela 1 fl. 50 în sus. Catalog gratuit și franco.

Economie.

Arad, 5 Ian. 1906

Băncile românești sunt iar actuale în coloanele presei ungurești. Într'un ultim număr din »Budapesti Hirlap« un economist maghiar, cam obscur, *dr. Oláh László* scrie un articol informativ despre băncile românești. Economistul maghiar cam obscur, confundă lucrurile, ia suma activelor drept sumă a revirimentului etc. În concluziuni însă diferă de ceilalți șoviniști: spune că presa ungurească a exagerat totdeauna scriind despre băncile românești. El le restabilește acum însemnătatea, natural, nu din sentiment de dreptate ci pentru... cum zice, a nu »speria publicul maghiar cu cifre colosale și a-l face mic de credință«.

O altă somitate în ale economiei naționale, un domn cu numele »br. Horváth Emil dr.« se plânge în eminentul organ din Cluj, »Erdélyi Hirlap« că le fuge pământul sub picioare în Ardeal, foștilor nemeși unguri. »Castelele în ruină, împrejurul lor câțiva pruni ca vai de ei, — curtea, plină de bălării, cu garduri sparte, aceste-l salută pe călător, care cu inima strânsă de durere se gândește la vremurile când aici poruncia maghiarul« — scrie pe un ton elegiac scriitorul de sus, pe cum se vede baron și el. Numai așa ne și explicăm subiectivitatea, când crede că mai sunt, afară de oameni de felul lui, călători cari să simtă un regret după vremurile rușinoase când pe plaiurile Ardealului »poruncia« Maghiarul...

După durerea aceasta, o credem, sinceră, a domnului baron, într'adevăr nu-i mai rămâne decât să ceară: »Sprijin de stat pentru fiecare proprietar de pământ maghiar, credit ieftin, împrumuturi dela stat, dacă e de lipsă chiar scărițare din dări, să fie scutit de miliițe« etc.

Și încă ceva, zicem noi: *jus primae noctis* ca să vie cu de-a întregul vremurile când »poruncia« Maghiarul.

Banca »Ildiana societate pe acții« cu sediul în Ildie și-a început activitatea dela 1 Ianuarie 1907 st. n., cu un capital societătar de 17.000 coroane.

Magazinurile de consum în Danemarca. Dl P. Rădulescu, învățător la Mușetești, (România) — care a fost în Danemarca, anume trimis pentru a vedea la fața locului viața și organizarea economică a țaranilor de acolo — din materialul bogat ce a adunat prin cunoașterea de-a dreptul a organizației de-acolo, a publicat multe și felurite lămuriri și povești pentru săteni, arătându-le felul către care trebuie să meargă, idealul pentru care trebuie să-și încordeze puterile.

În »Curierul băncilor populare« Nr. 6. Noemvrie 1906 vorbește despre »Societățile de producție, cumpărare și vânzare de consum«. În Danemarca, zice dsa, din 1080 de comune rurale, numai în 80 nu se află societăți de consum.

»Când intri într'o comună din Danemarca, privirea ți se oprește pe biserică și școală, pe locul magazinului, care este mai totdeauna clădire proprie. Călătorul găsește aci mâncare și cameră pentru dormit. Săteanul, pe lângă marfă bună și efțină, poate găsi în sala de lectură a magazinului, cărți și publicații folositoare. Aci se fac tot felul de petreceri, se dau serbări populare și se țin consfătuiri. Sala cea mare a magazinului este o adevărată școală pentru oamenii mari, cari se pun în curent cu tot ce se petrece în lume, cu noile legiuri votate de corpurile legiuitoare și cu orice măsuri luate de stăpânire. Mare parte din strălucita civilizație la care a ajuns țărănimea daneză se datorește magazinelor de consum«.

Bursa de mărfuri și efect. din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 2 Ianuarie

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (100—kg.)	7.46—7.47
Secară pe 1907	6.68—6.69
Orz pe 1907	7.47—7.48
Cucuruz pe 1907	5.13—5.14

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907	7.47—7.48
Secară pe Aprilie 1907	6.74—6.75
Orz pe 1907	7.74—7.75
Cucuruz pe 1907	5.15—5.16

Poșta Redacției.

Colaboratorii prieteni, cari au trimis articole pentru Crăciun, rugăm să ia spre știre, că cele nepublicate au rămas afară fiindcă au sosit târziu. Le vom face loc în nrii viitori.

Dl Bratu, C. Publicăm numai anunțuri de logodnă tipărite ori de pe manuscris pe care-l cunoaștem.

Poesii populare și colinde am primit dela următorii: Iacob Rusu, Pâncota, Al. Gurbeda, Darvaș, Al. Muntean alui V. Tileagd, Traian Miclea, Călugări, Teodor Vidican și Petru Mladin, Nădab, Ilie Vârșandan, Saturău, Paul Magyar, inv. def. Felménes, George Peia, Racășdia, A. Hațeganu, Ohaba-Mutnic, Andrei Avram, Biniș, Petru Horne, Nadab, Vasile Gizile, Dimitrie Dragic, Ivan Bălan și Marile Sinche, Meșici, Teodor Vance, Pobda, Eudochia Brumariu, inv. în Dol.

Tuturor acestora le mulțumim cu dragoste, dar cele trimise au sosit târziu, pentru nrul de Crăciun, se vor publica însă în nrii viitori. Ce e bun, nici odată nu e târziu!

Felmeș. Despre cele decise în conzistorul gr. cat. dela Oradea-Mare am publicat deja raport.

Mulțumirile publice se vor publica în alți numeri când va fi loc.

Nicolae Grecu, Sinteș. Și la cătanie poți avea abonat ziarul, numai să ne scrii adresa. Frățescă dragoste!

Petru Lupel, econom, Holdméses. Mulțumim pentru cele împărtășite. Cât despre poșta, adevărat că e mare greutate, nefiind poștă în sat, iar notarii nu-și bat capul să țină rânduială. De aici noi trimitem regulat tuturor foile, în fiecare zi de Vineri, ca pe Duminecă să sosească acolo.

George Negruț, Talpoș. Unele din moșii se vor da în arendă. Se va publica licitație, întrebați la casa satului.

P. Drăgan, Cuvin. Sunt, după cum poți citi, multe la rând. Publicăm când este loc. Frăție și dragoste!

Moise Stoi, Bebea-Vechie. Nr de probă trimitem, cărțile le poți afla la Librăria P. Simtion, Arad, Deák-Ferencz-u.

Teodor Brădeanu, S. Scharon, America. Trimite, vom publica dacă sunt bune. Am dori îndeosebi scrisori despre viața ce duceți p'acolo.

Crăciun Pora, S-Nadăș. Ne pare bine.

Aron Russu, Buenos-Aires, America. Ne pare bine de șirele D-tale. Am dori să ne scrii însă nu poezii, ci în prosă, despre lucrurile d'acolo. Poesii populare publicăm cu plăcere. Scrie-ne despre călătoria D-tale pe »Borkun« o scrisoare și nu versuri.

S'auzim de bine.

Poșta Administrației.

Nr. 1868. Regretăm, dar nu vă putem trimite nrii de toate zilele.

Pavel Obrad, N.-Szt.-Miklós. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Simeon Cladovan, T.-Szekás. În 19 Noemvrie 1906, am primit 3 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Nicolae Sârb alui Mărtău, Kuvin. Am primit 2 coroane ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

George Acsente, Arapatak. Abonamentul D-V. e plătit până la 1 Ianuarie 1907.

S. C. Suceava. Regretăm, dar nu vă putem trimite cu preț redus.

Moisă Stoi, O.-Beba. Cărțile întrebate n'avem.

Șandru Anderco, Erdősáda. Am primit 8 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1907.

Ioan Soporan și Mitru Urzică din Siclău. Am primit câte 2 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

»*Revista Noastră*« de sub direcția doamnei *Constanța Hodoș*, anul al II-lea nrul 15 cu un foarte bogat sumar.

Redactor responsabil Sever Bocu.

Editor-proprietar George Nichin.

De ce

Emulsiunea lui Scott este preferata untelui de pește obicinuite, fiind-că untura de pește cauzează greutate de mistuire, și organismul numai o parte mică din untura de pește absoarbe. Emulsiunea lui Scott descompune untura în picăturile cele mai fine, așa că și stomacul cel mai slăbit în forma aceasta o poate ușor mistui. În urma aceasta contribuie mult la nutriție (5).

Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* e veritabilă este breveta: »un om, care poartă în spate o știucă mare«.

Cu provocare la foaia aceasta și trimițându-se 75 fileri taxă de timbru trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, »*Városi Gyógyszertár*«
BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.

Prețul unui flacon original C. 2.50

Se află în fie-careapotecă.

Nimeni să nu joace la nici un fel de loterie până nu cere informațiuni dela

VALUTA BANK, Váci-kör-út 48.

Căutăm agenți în provincă pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Corespondență în limba română.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beatură spirtoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beatură spirtoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Vânzare de VIN în mare și mic, producțiune proprie,

din podgoria Șiriei.

Vin nou alb, litra	— cor. 52 fil.
Vin vechiu alb	— " 64 "
Rizling alb	— " 80 "
Schiller (roșu)	— " 56 "
Vin roșu vechiu	1 " — "
Rachiu de drojdie, fabricat propriu, rafinat și rachiu de prune	1 " 60 "
Pelin sârbesc, veritabil	1 " 20 "

Se poate căpăta la

Quirini Sándor,

Arad, Aulich Lajos-utca 7/e.

CRĂCIUN

De cetit în sfintele sărbători.

Al. T. Dumitrescu.

Crăciunul. Moș Crăciun poartă un nume slavonesc. Românii l'au primit odată cu celelalte numiri de sărbători din calendarul slavonesc. Mai înainte vreme limba căr-turărească a fost cea slavonă, precum azi este limba latinească în biserica rom. cat. Calendarul s'a scris dar atunci în slavonește și sfintele sărbători au primit numiri slavo-ne ca: Sfeți Vasili în loc de Sân Vasăi, Blagoveștenie în loc de Bunavestire ș. a. Românii au avut altă-dată o numire a lor pentru ziua nașterii Domnului Nostru Isus Christos. Această numire o repetă și astăzi copii, colindând și cântând:

„Bună dimineața la moș Ajun“.

ori

Bună dimineața la Ajun
Intr'un clas bun.

„Moș Ajun“ e numire latinească, moște-nită de noi dela strămoșii noștri.

Dați, creștinilor, o felie de pâne, un măr copilașilor cari cântă.

Ler Aler Domnul. Din vremea de de-mult colindătorii noștri repetă în fiecare an numele „Ler Aler Domnul“, cum se spunea pe vremea Prințului Dimitrie Can-temir, adecă prin veacul al 18-lea, ori „Le-ru-ni Doamne“, „O Ler Doamne“ cum se pomenește astăzi.

Lumea s'a întrebat ce însemnează nu-mirile acestea și cel dintăiu Dimitrie Can-temir (acesta a fost domn în Țara Mol-dovei și nu s'a rușinat de cântecele noas-tre copilărești) a crezut că Românii po-menesc numele împăratului Aurelian care a părăsit Dacia, retrăgând oștirile dela noi.

Tot în felul lui Cantemir au socotit și marii bărbați ai redeșteptării românești, învățații Șincai și Petru Maior.

Mai pe urmă alți învățați au crezut că se pomenește Domnul Nostru Isus Chris-tos, socotindu-se că „Ler“ e tot una cu „Lar“, Zeu strămoșesc al casei omului. Alții au mai dat și alte explicații.

Să ne îngăduie onoratul cetitor să-i co-municăm o altă părere a noastră.

Ler Aler Domnul este împăratul Valer Galer numit în latinește Valerius Galerius Maximianus, sau pe scurt, Galerius.

Românii cunosc prea puțin pe acest îm-părat, dar sufletul nostru pare că voește să-l reinvieze în fiecare an, la zile mari, când inima omului uită, în câteva clipe, amărăciunile vieții.

Împăratul acesta trăise prin veacul al treilea, cătră sfârșit, la începutul veacului al patrulea. A murit la 311.

El era din neamul nostru, Dac, născut dintr'o mamă din țara noastră, numită Ro-mula. A ajuns din cioban general al îm-

păratului Dioclețian și a luat în urmă drept soție pe Valeria, fiica lui Dioclețian, cea mai castă și cea mai frumoasă fecioară dintre toate împărătesele romane.

Din general, Galerius a ajuns împărat și a avut multe războaie.

La anul 311, acest împărat, care stăpâ-ne în părțile răsăritului și peste Peninsula Balcanică, dă cel dintăiu edict (act împă-rătesc) de voe creștinilor, ca să se roage și să se închine lui Dumnezeu, cum vor voi ei.

În acest edict, Galerius mai spune creș-tinilor să-i pomenească și numele lui, or-donând: „Datori sunt creștinii să se roage pentru sănătatea noastră“. Iată de cel pomenesc creștinii până astăzi.

Amintirea lui Galerius s'a mai păstrat în vorbele „Curțile lui Ler-Împărat“, care se par că ar fi existat în localitatea numită azi Reșca, iar în trecut Romula (județul Romanați, Oltenia). La Romula se pare că e și mormântul acestui scump împărat care „doria să prefacă imperiul Romanilor în-tr'o stăpânire a Dacilor“. Era și el un „bun Dac“ și urmașii lui nu trebuie să-l uite.

Păcatul.

De Gh. Dăianu (Topârceanu).

I.

Trist vâjje vântul, și crengile 'ndoaie.
În negură cântă al codrilor glas
Și calul străbate, prin pânze de ploaie,
Drum fără lumină și fără popas.

Un fulger de-asupra tresare o clipă,
Se văd norii vineși pe cerul cernit,
Și pasărea nopții sălbatică țipă
De spaimă, cu glasul prelung, ascuțit.

Și țipătul jaluic, răsună departe
Ecoul repetă cu sute de guri, —
Adânc răspândește o spaimă de moarte
Pluind peste întinderi de negre păduri...

Noaptea-i oarbă, vântul bate
Floaia pică 'n picuri reci
Fulgerile departe
Dau lumină pe poteci.

La apus din vreme 'n vreme,
Tunetul departe geme —
Du-te, du-te, nu te teme!

Noaptea-i neagră. — las' să fie,
Că și arată drumul greu
Doi ochi negri, — și te 'mbie
Să te duci spre ei, mereu.

Pentru ochii de carbune,
Iadu 'n cale de s'ar pune
Spaima lui nu te-o răpune. —

Și de ploaie nu te plânge,
Brațe albe când le-or strânge
Simți în vine foc, nu sânge!

II.

Vuind prelung se 'ntinde a clopotelor jale
În pacea nopții negre. La vechea mănăstire,
Chiliile — b trâne zidiri medievale, —
'n sunetul de clopot tresar din amorfire.

Din liniștea chiliei, prin ferestruici boltite,
Strabate 'n întunerec o palidă lumină
Tăiața 'n dungi, de groase zăbrele ruginite,
Și liliacul nopții, cu aripa lui fină.

O spintecă în zborul cotit, — apoi dispare
Țipând, în întunerec. Răsar de prin chilii
Călugărițe — negre fantome solitare
Cu haine lungi, cernite purtând în mâni faclii.

Biserica înaltă, începe să răsune
Curg note tânguioase, în liniștea adâncă
Și lin plutind în noapte cântări de rugăciune,
Se 'ntorc și se repetă, lovite 'n zid de stâncă.

Epifanio, când toaca te deșteaptă la utrenii
Și când maicile vin toate să se roage la altar, —
Pentru-ce stai în iatacul încărcat de mirodenii
Urmărind prin întunerec, voluptoasele vedenii
Care rînd pe rând dispar?

În tăcerea din odaie ale gândurilor șoapte,
Îți răsună 'ncet în suflet ca un cântec adormit.
Din trecutul tău crâmpoie de icoane și de fapte
Ca prin vise desfășorâ a uitării neagră noapte,
Par'că altul le-a trăit...

A ascuus în tine Domnul, un tesaur de virtute
Dar și-a dat ochi plini de visuri, negri, mari, cu
gene lungi
Ți-a sădit în sânge sâmbur de dorinși necunoscute,
— O, credința ta e mare, dar cu-atâtea nopți
pierdute,
Maică, unde vrei s'ajungi?

Trupul tău plin de vieță, n'a știut ce e iubirea,
Gura ta nesărutată, numai sfinși a sărutat,
Tu ești moartă pentru lume, dar așa și a fost
menirea
Lasă gândurile triste, maică, maică, ia psaltirea
Și fă-ți cruce de păcat!

Arde candela pe masă, cu o palidă lumină
Și bolnavele ei raie întunerecul pătrund.
Neclintită ca de peatră, Epifania se 'nchină
La icoanele 'negrite care stau în umbra fină
Pe peretele din fund...

„Vezi-mi inima 'ntristată
Maică — precurată,
Și de sus mi-o luminează
Cu cer-ască rază!

Că un demon, plin de ură,
Liniștea mi-o fură, —
Demon rău trimis de Domnul
Să-mi alunge somnul.

Dă-mi credință neclintită
Pavăză 'n ispită,
Și când dorul mă frământă
Dă-mi puteri de sfântă!

Că mi închin durerea Ție
Pentru vecinicie,
Și viața mea și-o 'nchin
Pe pământ. Amin“.

*Liniștea nefermura iarași sufletul i-apsa,
Ce pustiu și ce tăcere! Din bogatul ei pervaz
Maica, pururea Fecioara, o privește blând, miloasă,
Cum stă albă, nemișcată, cu un cot lipit de masă
Și cu palma sub obraz...*

*Pe aceleași căi natura oarbă 'n veci, pe toți ne
mână,
Fără voie, tuturora ne dă mărul lui Adam.
În zadar încearcă omul cu neputincioasă mână
Să i supue mersul tainic; ea nie-e mamă și stăpână...
— Maică, cine bate 'n geam?*

*Prin trupul ei străbate un lung fior de ghiață
E el — și-ar vrea să creadă, ca alle dați, că
nu e...
Un va. aprins de sânge îi năvălește 'n față
Întunecându-i mintea. Ea sare și-i descuie.*

*Ear el s'arată 'n ușe ca 'ntr'un pervaz de scânduri
Și-un clește de foc par'că i-a strâns inima ei.
Din noaptea minții sale, din vâlmășag de gânduri
Un glas adânc îi strigă: „E încă timp de vrei“!*

*Dar buzele lor arse de flacăra dorinții
S'apropie în tremur și lung se împreună
Uitându-și mânăstirea, și cerul și toți sfinții
Ea l-a cuprins în brațe cu o palmă nebună.*

III.

*Noapte-adâncă și furtună
Tunetul d'asupra tună
Tot mai tare: o ghiulea
Care zguduie natura,
Aruncată 'n cer de-a dura
Peste-a norilor pozea.
Ca scîlpirile de spadă
Fulgerele 'ncep să cadă
Luminând de zeci de ori
Jos: puternica armată
De pădure, sbuciumată,
Sus: grâmezile de nori...
Ear pe drum un cal ca vântul
Bate 'n goana lui pământul
Printre arborii uimiți, —
Sboară orb, ducând pe spate
Două umbre 'mbrățișate,
Doi amanți nelegiuți...*

IV.

*Zori de ziuă Norii fug în goana mare
Un ocean de ghiață rece și senin
Pare ceru 'n urmă. Vântul bate tare,
Când din ramuri ude, tremurând apare
Discu lunii plin.*

*Aurora clară și trandafirie,
Răsăritu 'n flăcări l-a aprins acum,
Pe când, părăsite, rezi pentru vecie,
Două trupuri albe zac într'o pustie
Margine de drum.*

*Și cântând se luptă răsurații' armată,
Luptător de veacuri arborii giganți.
Numai luna rece — palid chip de fată
Dintr'un virf de palmă se uită mirată
La cei doi amanți.*

Trei reviste bisericesti aparute in Arad¹⁾.

Speranța (1869—1872), Lumina (1872—1875),
Biserica și Școala (1877—1906).

Oncifor Ghiba.

În dezvoltarea literaturii bisericesti mai nouă
Aradul a jucat pentru noi un rol cu mult mai în-
semnat decât celelalte două centre bisericesti or-
todoxe-române, Sibiiul și Caransebeșul, cari ambele

împreună n'au făcut atîta cât a făcut Aradul
singur. În timp ce în Sibiiu apare dela 1853 în-
coace „Telegraful Român“, care n'a dat mai nici
odată vr'o atenție mai mare literaturii bisericesti
ei s'a ocupat de treburile politice, bisericesti și
școlare mai mult din punct de vedere militant și
în timp ce în Caransebeș „Foaia diecezană“ apă-
rută la 1886 n'a putut face mai nimic pe terenul
literaturii bisericesti, în Arad începând dela anul
1869 și până azi au apărut trei reviste bisericesti,
de sigur destul de mulțumitoare pentru timpul
în cari au apărut și pentru multele nevoi pentru
vindecarea cărora s'au scos.

Cea dintâi revistă, „Speranța“, un rod al entu-
ziasmului tinerilor clerici ai seminarului teologic
din Arad, era pentru timpul acela „unica și prima
foaie literară bisericescă a Românilor ortodocși
din Ungaria și Ardeal“, dupăcum nu uită a spune
„Invitarea de prenumerațiune“. Ea își începea la
1869 viața prin aceste cuvinte frumoase: „Pro-
gres! Cultură morală religioasă și ridicarea cle-
rului la poziția și demnitatea ce i compete în or-
ganismul bisericii noastre naționale. Iată stindardul
supt care ne angajăm la luptă... Dela această
luptă nu ne vom retrage ci o vom continua cu
orice preț... (Nr. 1, 1869). Trei ani încheiați a luptat
„Speranța“ cu speranța de a lăți lumina acolo unde
era în întunec de veacuri, printre preoțimea,
a cărei întregă viață trebuia reformată în con-
glašuire cu înaintările făcute pe toate terenurile
de alte instituții și corporații culturale.

Pentru această mare schimbare trebuia un cler
cu o educație mai multă ca până aci și cu un
simț de datorie mai dezvoltat. Speranța încearcă
a sădi acest simț încă în tinerii teologi de prin
seminarii, între cari izbutește a provoca o emu-
lație frumoasă, și prin articole convingătoare își
dă silința a strânge pe preoții dela sate în „re-
uniuni religioase“ singurele cari pot continua în
absolvenții de seminarii așezați ca preoți la sat,
o viață sufletească mai superioară, o viață de
conducători ai mulțimei. Avea convingerea că
preoțimea noastră nu e permis a fi inferioară în
cultură celorlalți factori din viața noastră, și de
aceea accentua necesitatea de a o înzestra cu tot
felul de cunoștințe speciale și generale. O fru-
moasă atenție dădea studiilor istorice, în fașa la
noi pe vremea aceea, și tocmai pe a-est teren
a și putut să dea oarecari rezultate. Transilvania
din Brașov, organul Asociațiunii transilvane pentru
literatura și cultura poporului român, pe care-l
conducea Barițiu, nu uită să accentueze cu cu-
vinte de laudă activitatea Speranței pe terenul li-
terar-istoric. „Dacă juna Speranță — zice Ba-
rițiu după apariția cătorva numere din această
revistă — n'ar mai fi publicat și alte lucruri fol-
ositoare, ci numai fragmente istorice totuș ar fi
meritat căldurosul sucurs al clerului“.

Activitatea de 3 ani a acestei reviste, care avea
în fruntea ei pe teologul V. Mangra, archiman-
dritul de astăzi al Orășii-mari, n'a rămas fără
rezultate. O întregă generație de preoți a fost
crescută în alte idei, și o îmbunătățire reală a
urmat în viața sufletească a acestei tagme atât
de importante în dezvoltarea noastră, în urma
acestei reviste.

Când a încetat la 1872, locul 'i l-a luat altă
revistă bisericescă, „Lumina“, organ oficial al
eparhiei române „greco-orientale“ a Aradului,
care a avut și ea o viață tot așa de scurtă ca
și Speranța.

Noua revistă avea, conform trebuințelor noastre
din această țară, un caracter dublu: bisericesc-
școlar. Preotul, care de cele mai multe ori e și în-
vățător, și totdeauna dintr'un școlar, trebuia să
i-se dea deodată cu cunoștințele despre biserică
și acelea cari privesc mai de aproape școala,
mai ales în urma împrejurării că la noi biserică
și școala sunt una. Pentru școală trebuie să dea
acum o luptă tot mai aprigă pentru că zi de zi
se pregăteau împotriva ei atentate puternice cari
fi voiau moartea. Această cetate a noastră trebuia
deci întărită. O mică pietricică a adus la întă-
rirea ei și această revistă, care în scurta-i viață
de 3 ani a trebuit să îndure nu mai puțin de 3
schimbări de redactori. Întâiu a apărut sub con-
ducerea lui George Popa (Pop), apoi sub alui Iosif
Goldiș, episcopul de mai târziu și în urmă sub a
actualului vicar, P. C. Sa Vasile Mangra.

În acești trei ani de viață ai Luminei se vor
găsi depuse cele mai însemnate și mai puțin în-
semnate momente din viața bisericescă a epar-
chiei Aradului, începând dela evenimentele cari

ating viața întregii eparhii și până la viața se-
le din urmă parohii: procese verbale ale sinoade-
lor eparhiale, concursuri pentru întregiri de pa-
rochii, rapoarte despre sfințiri de biserică și școli
întâlniri de preoți, alegeri de deputați sinodali și
congresuali — și ici colea câte puțină literatură
bisericească și indigetări practice pentru preot și
învățător. Dintre articolele de cuprins teologie
mai de seamă trebuiesc amintite câteva traduceri
bune ale omiliilor Sfîntului Ioan Gură de aur, precum
și câteva articole bune scrise de teologi din Arad
și din Sibiiu, unde n'a fost nici odată vr'o re-
vistă bisericescă. Dintre articolele mai de seamă
amintesc numai pe ale părintelui Mangra, în care
se vorbește pentru întâia oară la noi despre ce-
stiune rămasă până azi nerezolviată, anume des-
pre „unitatea limbii în cărțile noastre bisericesti
de pretutindeni“. Părintele Mangra a reluat și
mai târziu acest subiect, dar n'a izbutit să-și vadă
realizate dorințele juste nici aici la noi, nici în
țara românească. Cestiunea aceasta a început de
altcum a se agita aproape în același timp și la
noi și dincolo. Atât oamenii bisericii cât și cei
mai buni literați români susțineau pe drept că
ne trebuie o singură ținută bisericescă, și anume
una care să-și aibă rădăcinile în frumoasa ținută
veche bisericescă, iar ramurile în viața noastră
literară de astăzi. A rămânea exclusiv la slavo-
nismele și străinismele bătătoare la ochi era o
greșală tot așa de mare ca și aceea de a adopta
o ținută cu desăvârșire nouă și încă una cum
era prin anii 70, și latinizată și italianizată și
franțuzită.

Când apare la 1874, articolul p. Mangra ce-
stiunea avea un aspect de tot nou dar pentru
aceea nu lipsiau cei care să o combată și în
teorie și în practică. Abia cu doi ani în urmă
apărut la București frumosul Oratoriu (Molitvelnic)
al episcopului Melchisedec, într'o limbă, în care
numai cei mai apropiați elevi ai lui Laurian și
Massim puteau scrie, și tot în aceeași vreme
lupta împotriva direcției bune și revista greco-
catoică „Preotul romanu“ alui N. Fekete-Negrutițiu,
căruija îi trebuia o limbă care să ne arate tot
de-auna ca o oglindă obârșita noastră romană.

„Lumina“ care urma o direcție destul de bună
dar care ar fi putut lucra și mai mult tocmai
pentru a putea fi cât mai deamănă de numele ei
ascunde în colecțiile sale din cei trei ani (1872—5)
mult material pentru istoria culturală mai nouă
a eparhiei Aradului, și chiar multe articole, cari
cu unele schimbări s'ar putea reedita și astăzi.

După încetarea ei, dieceza Aradului rămâne doi
ani de zile fără organ oficial. La 1877 apare nou
organ oficios: „Biserica și Școala“, care
continuă și azi. Nici noul organ nu ne putea da
mai mult decât ne dădea în timpul său Lumina
deci și aici mai mult circulare, ordinațiuni, con-
cursuri și procese verbale decât literatură bise-
ricească și școlară. Dintre cestiunile mai de seamă
cari s'au tratat în cei dintâi ani amintesc numa
căsătoria a doua a preoților („recăsătorirea“) —
nevoie care va agita multă vreme viața bise-
ricească, întemeierea de societăți religioase pentru
publicarea și răspândirea de cărți teologice și re-
ligioase morale cum se întălesc la toate popo-
rele culte¹⁾; apel către femeile române spre a
strânge pentru răniții din războiul romano-ruso
ture panze de învâlit ranele și alte ofrande, limbă
cărților bisericesti etc.

În privința acesteia din urmă, dupăce se mai
discutase și în Convorbiri literare²⁾ și în Vocea
clerului³⁾, Biserica și Școala lasă să răsunе „
voce pentru reforma limbii în cărțile bisericesti“⁴⁾
sub care reformă p. Mangra înțelege „a nu stric-
ce e bun și a îndrepta ce e rău“. Dupăce n'a
aprobă în toate pe Virgolici dând mai multă drep-
tate lui Vitalis, continuă: „cărțile bisericesti ne
greșit au trebuință de a fi întocmite astfel, ca ele
precum în trecut așa și astăzi să fie aceleași în
toate bisericile române. Din ele românii să în-
vețe și să audă aceeași limbă în București, aceeași
limbă în Arad și aceeași limbă în Blaj“. Altădată
discutând aceeași chestie, spune că sunt două
curente în limbă: cel latinizator și cel care sus-
ține dialectele (!) „Dintre ambele însă nici un
nu trebuie adoptat“ când se vorbește de limbă
bisericească⁵⁾.

¹⁾ Fragment din un studiu complet despre „Istoria
bisericească la Români“, celt în seminarul de istorie ro-
mânească contemporană al dlui D. Onciu, profesor la uni-
versitatea din București.

¹⁾ Un plan pe care l-a expus și dl S. Haret, când el
ministra al cultelor. Vezi Albina, București 1900.

²⁾ S. Virgolici în C. Lit. 1877. ³⁾ Vitalis în V. Clerul
1877 pag. 98—100. ⁴⁾ 1877 pag. 109—110. ⁵⁾ 1880 pag. 84

Pe lângă multe discuții folositoare se dădeau din când în când și traduceri din sfinții părinți, biografii frumoase de ale acestora, sau reproduceri de prin Biserica ortodoxă română din București și de prin Catedrala din Cernăuți, cari însă toate se pierdeau cu totul în noianul de articole fără nici o valoare, și în nesfârșitele suplimente cu anunțuri oficiale.

La timpul său a lămurit bine în chestia școlară din 1879.

Unul dintre cele mai mari merite ale acestei reviste e că a dat și continuă a da ocazie teologilor buni din Arad de a încerca să scrie. Cei mai mulți dintre ei aici și-au început activitatea publică.

* * *

Toate aceste trei reviste au contribuit de sigur la ridicarea nimbului preoției noastre, care s'a învrednicit de cele mai multe ori de o școală cum a dat Dumnezeu, și care ești odată din școală, ajunși în vălmășagul luptei pentru existență, e de cele mai de multe ori în imposibilitatea de a-și împlini conștientios chemarea sub toate raporturile.

Pentru preoțimea noastră de azi, în vederea ridicării nimbului bisericii, ca o instituție per eminentiam culturală, ne trebuie mai mult decât s'a dat până acum prin aceste reviste, cari sunt aproape singura hrană sufletească pentru preoțime, în ce privește strict biserica. Ne trebuie în Arad ca și în toate celelalte centre bisericesti reviste teologice științifice, cari să facă din preot un om de știință, înțelegător de aproape a chemării sale sub toate raporturile. Literatura bisericască la noi aproape nu există, cărți de cuprins teologic-bisericesc apar prea arare ori, dacă nici revistele bisericesti nu se vor ridica la un grad mai superior, nu putem și noi avem dreptul să pretindem ca preoțimea de azi și de mâine să fie mai bună decât cea de ieri.

COLINDE.

Culese din com. Rovina de S. R. Oprean, stud.

I.

Dimineața lui Crăciun.

Cei domni mari umblându-se,
Umblându-se, plimbându-se,
Dintr'o curte 'n altă curte.
Ce curți mari 's aste curți?
Așa nalte și 'nguste,
Din launtru 's poleite,
Din afară 's văuite? /...
Vine zeu — și Dumnezeu,
Tot vindu-și, — cât putându-și,
Cu paloșul crucii făcându-și,
Cu spure verde vânt trăgându-și.
Nime 'n lume nu și-l vede,
Num' o dalbă jupâneasă
Pe d'o mândră de fereastră.
Cursă 'n casă, — spuse 'n masă:
— Tinde masa 'mparateasă.
Vine zău — și Dumnezeu
Cu cuvânt desăvârșit! /...
Domnul sfânt a și venit:
— Prea bun prânz mari boeri!
— Hai Doamne cu noi la prânz!
— Mulfănescu-și prânzului.
Mai vartos cuvântului!
N'am venit să Vă prânzesc,
Că am venit să Vă întreb,
Că cel vig — de dușinig,
Ce stă 'n culme necroit?
— Nu-i săbău să-l săbăiască,
Ori nu-s foarfeci să-l croiască?
— Nici săbău să-l săbăiască,
Nici foarfeci să-l croiască!
Na-ți-l pe sfințe Doamne!
Ți-l croiește, — săbăiește
Și și-l poartă tot sfințește,
In zile mari, — în zile rari,
Pela Paști, pela Rusalii,
In dalbele Dumineci,
Pela sfințele biserică,
Cu lumini și cu prescuri
Și cu dalbe 'nchinăciuni.

II.

O Isuse!

O Isuse Hristoase!
Tu ești nouă zori frumoase
Și raze prea luminoase;
Că din cer te-ai pogorât,
Dela Tatăl ai venit.
Și-ai venit în chip de slugă,
Să ne scoți dela muncă.
Tu ești marele 'mpărat!
Chinuri mari Tu ai răbdat.
Cui 'n palme și-au bătut
Și piroaie — în picioare.
Și cu țară te-au adăpat
Și cu spini te-au încununat.
Tu pe noi să ne hrănești,
Tot cu mană din pustie,
Precum și la carte scrie!...
Amin, Doamne slavă Ție.

III.

Colo 'n sus și mai în sus.

Colo 'n sus și mai în sus
Florile 's dalbe,*)
Este un șes mare 'nflorit.
Doamne acele că nu-s flori!?
Ci-i o turmușă de oi.
Da la oi cine îmi șede?!
Șede 'mi dragu 'mi Dumnezeu
Cu 'n fluer mare d'a brău,
Șașa jalnic fluera,
Oile toate 'ntorcea,
Numai una, murea,
Acea nu-mi into cea.
Trage 'n fluer a doua oară
Intorcea oala mioară
Oile din grai graia:
— Doamne! de ce zici așa cu jale?
— O dragi niște mele,
Dar cum eu no-i fluer:
Că de când la voi eu șea
Tare eu am, bătrânit
Și eu mi-am făcut un gând
Pe voi dragă oi să vă vând
— Oi Doamne ba nu ne vinde
Până 'n dalba primăvară
Când vom fi cu mielușei
Să ne facem trei turmele,
Să ne duci în târgurile
Ci bătrâne grecilor
Mielușei turcilor.

*) Repetează la fiecare șir.

Campus Plăcintarul.

(R) Nu merge, și pace! În cele din urmă, plăcinta e mâncare de lux. Și săracii, pentru cari făcea Campus plăcintă (cu brânză și carne) în mica lui plăcintărie dela Sta Vinerea, cunoscută suburbie a Bucureștilor, nu prea au din ce face lux. Chiar dacă își fac câte o zi de sărbătoare, din cei 5 ori 10 bani cât cheltuesc, puțin rămâne câștig curat.

De giaba lucra din zorii zilei și până târziu noaptea, negoțul abea aducea din cât să trăiască de p'o zi pe alta. Să pună și d'oparte, nici vorba.

Intr'o bună zi Campus plăcintarul se decise definitiv: are să plece în America!... Il păștea gândul acesta de mult. Dar, se gândea la rudeni și prietenii de cari trebuie să se despartă. Apoi la drumul lung și mai presus de toate la nesiguranța victiei ce-l așteaptă.

Campus nu avea însă mai mult de 30 ani. Era robust și plin de energie.

„Hamal de m'aș face, și tot câștig cât aici“ — zicea.

Și revoltat de o șicană mai proaspătă ce-i făcuse poliția comunală, plecă!

D'atunci au trecut șesesprezece ani.

Astă-toamnă am întâlnit pe dl Campus în tren. Ne întorceam amândoi dela Expoziție. Era cu doamna, numai în briliante. Plecase d'acasă, din patria nouă, înainte cu trei luni. A umblat pela Paris, Berlin, Carlsbad. Cheltuise, de plăcere, o mică avere și-i făcea bucurie văzând progresul României.

Dl Campus este azi cetățean al Statelor-Unite. Notabil în una din suburbiile New-Yorkului,

om, care se bucură acolo nu numai de osebită considerație, dar și-a făcut avere, încât dacă s'ar întoarce în țară, ar putea trăi ca rentier.

Am ascultat cu interes povestirea pătaniilor sale.

Ajungând în America, negreșit că a dat de multe greutăți. În cele din urmă a reușit să închirieze o mică prăvălie, unde bine înțeles, s'a apucat de vechiul meșteșug: plăcintăria, și pe d'asupra... mămăliguță! La început i-a avut de mușterii pe Români emigrați. Cu aceștia începuse să vină alți emigrați, lucrători cu ziua pe la fabrici ori industriași, din toate neamurile, mai în urmă chiar și americani de baștină. Destul că plăcinta cu brânză și carne, pe care în București o fac mai ales plăcintarii greci, avea căutare. Tot așa și mămăliguța cu tocană. În scurtă vreme a trebuit să-și închirieze o prăvălie mai mare.

Azi, de dimineața până seara, înaintea prăvăliei mari a lui Campus e plin de căruțe cu unu și doi cai, cari duc plăcintă în tot orașul căci în sute de prăvălii se vinde plăcinta coaptă la Campus, care acum e angrosist!

Români emigrați au în persoana dlui Campus un protector. Ajută pe mulți, îndeosebi a deobligat pe nenorocii cari sosind cu vaporul dau de vre-un bucluc și-s opriti să calce pe uscat. Intervenția și adesea garanția binevoitoare a lui Campus îi scapă totdeauna din încurcatură. Și face binele pentru că și aduce aminte de greutățile pe cari a trebuit să le învingă, îl face din plăcere fără să se aștepte la recunoștință, cu atât mai puțin la răsplată.

Că s'a îmbogățit, asta nu m'a surprins. Sunt așa de mulți, cari în America și-au făcut bani. M'a surprins însă cultura socială și politică pe care o are. E plăcintar, care ani de zile a stat la gura cuptorului ori naintea căldării amestecând mămăliga. Poate însă sta de vorbă și discută cu ori ce bărbat politic, din ori ce parlament european. Are idei atât de sănătoase, vederi așa de largi și porniri atât de generoase, în cât într'adevăr, trebuie să crezi în puterea miraculoasă a lumii noi, care în câțiva ani schimbă cu desăvârșire și formează pe omul din lumea veche a noastră.

Despre câte mi-a vorbit, aș putea să scriu serii de articoli.

Nu asta mi-a fost însă țânta. Ci s'arat ce se poate ajunge prin muncă și stăruință. Dar mai ales prin bunul cumpăt, căci fără acesta în America nu-i de trăit.

Acum, când atâția români se îndreaptă spre America, cine poate, să intre pela dl Campus (Jacob I. Campus, 64 Dalency Street 64, New-York), sfaturile lui pe mulți îi va îndrepta, parte spre lucru cu agoniseală, parte spre părăsirea patimilor ce din întâmplare vor fi dus cu ei din ruginita asta de Europă.

Inima de mamă.

De Ioan Cloambeș.

La poala unui munte, sub pădurea de stejari și brazi seculari, ai căror crengi sunt apăsate de zăpadă mai până la pământ, în o căsuță rău acoperită și prin ai căror pereți suera vântul neimpedecat; lângă căminul plin de buturugi de jumătate putrede, ședea încălzindu-se o bătrână, ai cărei păr se părea a fi mai alb decât zăpada; iar statul ei gârbov dovedea c'au trecut peste capul ei multe vremi de restricte și inima ei a sângerat de multe ori sub greomântul acestor vremi.

Șezând ea așa și meditănd, alegea căr-buni din cenușă, îi puneia rânduri, rânduri, ca și când ar număra cine știe ce; ear somnul ce-i venea câte odată era spăriat de sfârăiturile focului ce se auziau în spuză focului când lacrimile ei curgeau în aceea.

Plângea adecă sârmana, — va fi având de ce — și dorea să sosească odată ziua.

Deodată i-se păru că aude ceva vuit.

Să ridică dela foc și proptită în băț, soțul său la umblat, se apropie de ferestruța căsuței să vadă ce-i, ce să aude?...

Tumultul i-se părea tot mai aproape; dar nu putea înțelege nimic din el, până când o mulțime nenumărată de oameni oprindu-se lângă ferestruța, din milioane de piepturi răsunară cuvintele... »Pe pământ pace, între oameni bunăvoire!«

Era adevărat seara de Crăciun, și fiii bătrânei, ca în tot anul așa și acum, adunați din munți și din câmpii au venit să și dea seamă de faptele lor, să primească din nou binecuvântarea ei, la o zi așa însemnată.

Încetând divinul cântec, bătrâna deschise ferestruța și cu glas tremurător zise:

— Voi sunteți iubii mei?! I

— Noi suntem scumpă mamă, — răspunse, eșind din mulțime, un bărbat chipș, cu pletele arginții; și cu fruntea încrețită de gânduri, astfel începu darea de seamă:

— Ascultând poruncile tale, iubită mamă, lucrul cel mai de căpetenie ni-a fost păzirea legii strămoșești, iubirea limbei noastre și adorațiunea ta. Ca să putem toate aceste împlini cu scumpătate, am ridicat multe Stonuri nouă; dar durere, la consacrarea lor, în cele mai multe locuri au lipsit cel mai chemați dintre noi: Arhieriei.

Cerem pe viitor cuvântul tău și dreapta ta judecată față de cei nepăsători. Pentru scumpa noastră limbă ne-am îngrijit, ca cei mai buni ai noștri să lupte zi și noapte, să scrie și să vorbească, ferindu-o de multe atacuri îndreptate contra ei.

Iar încât pentru adorațiunea ta; pentru idealul sfânt al tău; pentru apărarea sfințelilor tale drepturi atacate și călcate în picioare, aruncat-am săgeți nimicitoare în fața dușmanului; trimis-am săbii cu două tășuri pe câmpul de luptă, cari cu sfințenie și înaltă conștiință împlinesc misiunea lor; în sfârșit tot pentru apărarea bunurilor tale și ale fiilor tăi mulți dintre noi, ca Sever cel neînfricat, Ioan Vorbă de aur, Vasile Chip blând și alții mulți au suferit și sufăr și acum temnițe și pedepse nemiloase.

Iată iubită mamă, pe scurt, activitatea noastră, de când nu ne-am mai întâlnit.

— O iubii mei, — începu bătrâna — mă bucur foarte de toate faptele și de toate jertfele voastre, aduse și împlinite pentru mine și pentru voi înși-vă; iar afară de scumpii mei cei ce zac în temnițe și afară de voi toți câți sunteți acum aci, am știut și știu să mai am și alți fii. Au doară a pierit Iosif, care ar trebui să se numească Chip frumos; Constantin ce poartă nume de sfânt și George care ar trebui să se cheme Viteaz. Și alții cari nu sunt aici?! I

— Ah! dulce mamă, — începu dăătorul de seamă — aceia n-au pierit ci ne-au părăsit; uitat-au că au sbătut pieptul și s-au aruncat în tabără străină; își bat joc de bordeiul tău sfânt și de masa ta sărăcioasă dar neîntinată și glorioasă și râvnesc după bunuri străine și scaune înalte; din tabăra străină aruncă în noi cu noroi; râd de sbuciumările noastre și se silesc să

atragă din ai noștri cătră ei, sfătuind să te părăsască pe tine și pe noi.

Nu sfârși bine cuvintele din urmă până când deodată resună văzduhul.

— Blastă-mă-i mamă, blastă-mă-i, cu pieptul desvălit spre soare, să nu mai aibă noroc și zile bune; că te-au amărit pe tine și au batjocorit pe fii tăi credincioși și obârșia lor.

Pe bătrâna la aceste cuvinte, o podidură lacrimile și plânse, plânse o bucată de vreme cu durere apoi le vorbi astfel:

— Nu-i voi blastă-mă, pentru că de o parte mă tem, că blastă-mă de părinte, — mai ales cel de mamă — e ca focul de ferbinte; arde de nimicește tot, ce 'n cale nimerește; de altă parte mie nu-mi e dat a blastă-mă ci a împărtăși lumină și binecuvântare, fiind-că bine știți că eu mă trag din aceea gintă ce se numește: »regină într'ale lumii ginte mari, ce poartă 'n frunte o stea divină, lucind prin timpii seculari.« Nu-i voi blastă-mă. Aștept îndreptarea lor, știind bine că pasul lor stângaciu e făcut fără judecată și dela un timp convingându-se ei înșiși că dragostea străinului e ca umbra spinului; când gândești că te umbrește mai tare te dogorește, se vor întoarce de bună voe la sânul meu; ba ce e mai mult, știu foarte bine că, străinii în a căror brațe s-au aruncat nefericiții de ei, când-nu le vor mai putea face serviciile la cari s-au angajat când ne-au părăsit pe noi, îi vor arunca dela ei ca pe niște parasiți pe trupul lor; și atunci unde se vor duce ei sărmanii?! Iarăși vor căuta, nelegiuții, să vină la noi, și atunci eu ca mamă bună și îndurătoare ce am să fac?! I

Va trebui să mă bucur și de ei ca păstorul din sfânta evanghelie de oia cea rătăcită în munți pe care a aflat-o iarăși după multă căutare.

Deci iubii mei, încăodată vă spun că, nu-i voi blastă-mă, ci, pe voi vă sfătuesc pe toți, mici și mari, tineri și bătrâni, ca unul fiește care răzimat pe cuvintele apostolului neamurilor: »Cel ce întoarce pe păcătos dela rătăcirea sa, a mântuit sufletul dela moarte și a acoperit mulțime de păcate«, să vă nizuiți a-i abate pe acești rătăciți dela calea apucată, ca să vină la sânul meu mai înainte de a-i arunca străinii dela dânsii ca pe niște netrebniți. Căutați ca, atât între voi ca frați, cât și între voi și alte neamuri cu cari ni-s'a dat de soarte să viețuiți împreună pe acest pământ, să domnească pacea și bunăînțelegere, înțelepciunea voastră să fie precum-pănitore; iar dragostea față de mine să fie model și exemplu altor neamuri.

Nu încetați, dela opincă până la vladică, dela cel din bordeiu până la cel din palat, a vă întrece în păzirea legii strămoșești, în iubirea de limbă și de neam; dar mai presus în adorarea mea, mama voastră iubitoare, pe care lumea mă numește: Națiunea română.

Acestor cuvinte sfinte îi urmă o închinăciune cucernică și mulțimea se depărtă cântând cu bucurie cântarea cea îngerească: »Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace între oameni bunăvoire!«

Pe pământ — pace!

De Matel Milencovleu, învățător.

Doauăzeci de veacuri se împlinesc în curând decând s'a întâmplat »minunea minunelor«.

Lumea pe vremea aceea era altcum de cum e azi, — poate că mai bună, poate că mai rea.

O mie de ani se număra pe atuncia dela clădirea Ierusalimului. Credința dintre oameni perise, chiar păgânii nu mai credeau în idoli lor. Oamenii s'au demoralizat, ear corupțiunea era la culme.

Între astfel de împrejurări, tatăl din ceriu, în nemărginita lui bunătate și înțelepciune, a aflat de bine a trimite pe pământ, — în chip de om, pe însuși fiul său ca să mântuiască lumea din prăpastia, în care alunecase!

August, împăratul Romei, dăduse poruncă aspră ca să se înscrie toți supușii din împărăția sa. În urma acestei porunci, plecat-au și Iosif cu Maria la Vitleem ca să se înscrie, — căci de acolo să trăgea neamul lor. Ajungând ei în Vitleem, aflară aci adunată o mulțime de oameni, așa că Iosif cu Maria nu putură căpăta loc peste noapte, ci se văzură siliți a găzdui într'un sălaș — afară de oraș.

În ieslea dobitoacelor, la lumina stelelor și la cântarea cea frumoasă a îngerilor s'a întâmplat »minunea minunilor«. Maria a născut pe Isus Christos.

»Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace și între oameni bunăvoire«, a cântat corul îngerilor.

Și au plecat păstorii dimpreună cu craii dela răsărit ca să se închine aceluia care în sărăcia cea mai mare s'a născut dar al cărui tron e ceriul, iar scaunul îi este pământul.

Aceasta minune mare o sărbăm și noi și o serbează lumea întreagă creștină în 25 Decembre a fiecărui an sub numirea de: »Crăciun«, adevărat ziua nașterii lui Isus Christos, »primul vestitor al păcii«.

Și într'adevăr, că mare e sărbătoarea aceasta. Chiar clopotele bisericilor, când ne vestesc în întunerecul nopții nașterea Mântuitorului, ni-se pare că sună cu mult mai melodos și plăcut decât altădată.

Pretutindenea vedem bucuria și fericirea în casa bogatului și în coliba săracului.

Ne bucurăm toți de bucuria copiilor, cari cu nuci în buzunare, cu colac în mână, saltă în jurul »pomului de Crăciun«, și ne revocăm și noi în memorie trecutul, zilele, în care eram și noi astfel, colindând fără grijă și fără năcazuri.

Sunt aproape doauă mii de ani de când primul vestitor al păcii Isus Christos, a venit pe pământ ca să mântuiască neamul omenesc, — dar »pacea« vestită de dînsul, încă nu o vedem sosită pe pământ.

Lupta între oameni se continuă și acum, ba doar cu mai mare înverșunare ca înainte cu doauă mii de ani.

»Pacea« propagată pe pământ de fiul lui Dumnezeu, ne sună la ureche ca o poveste, ca o legendă sfântă, și care va ră-

HACKENDRE arhitect cu diplomă și măestru zidar.

Cancelarie specială: Arad, strada Kápolna nr. 4

mănea tot numai ca legendă și pe sama urmașilor noștri.

Lumea s'a îndepărtat cu totul de învățăturile marelui întemeietor al creștinizmului, ear pacea cea adevărată și propagată de fiul lui Dumnezeu o putem câștiga numai pe o cale, adică: »prin muncă onestă«.

Ca să putem deci ajunge la »pacea« cea adevărată, trebuie să ne punem mai serios pe lucru — pe muncă, — să aprindem nu numai făclile și luminile de sărbare ale acestei sfinte sărbători, pe care o așteptăm cu drag, ci să aprindem și candela în mintea și inima noastră, adică: »Să învățăm carte«. La școală deci, căci numai în cultură zace libertatea, ear libertatea aduce »pacea«.

Neamului!

Voi Români și frați iubii
Lăsați răul, vă treziți,
Și ca toți cei botezați
În Christos vă îmbrăcați.

Lăsați cearta, ura piară
Și în inimi vă răsară
Dragostea de frați curată
Cum e de Christos lăsată.

Pilda blândă a lui Iisus,
Dumnezeului de sus,
Faceți-v'o talisman
Pentru rele și dușman.

Frați, să știți că veți fi mari
Și ca vremile de tari,
Biruină ca alte ginți
Pe satana și-a lui sfinți.

Beregsău, luna Decembrie 1906.

Simion Lazarovici.
econom.

Originea românilor.

De Teodor Filipescu.

Între cărțile noi germane, care se ocupă de Români e și cartea dlui Dr. Emil Fischer „Die Herkunft der Rumänen“. Eine historisch-linguistisch ethnographische Studie.¹⁾ Autorul zice în Precuvântarea cărții, că a crescut în Transilvania și vorbește bine românește și ungereste, ca și nemțește; de 21 de ani trăiește în București și cunoaște Țara și Transilvania bine. Cartea aceasta e o lucrare, pe care o face de 15 ani și pe care a scris-o pentru critica învățătorilor de specialitate.

În Introducerea cărții ocupându-se de „Originea Românilor“, citează lucrări și scriitori cari s'au ocupat cu această chestie, între acești și pe învățați români. Lucrarea lui R. Rösler Romänische Studien, Leipzig 1871 cu teoria lui de pribegie a Românilor să vede l'a inspirat într'atâta, că îl preamărește la pag. 14 ca învățat și pe urmă pentru-că Rösler e un Sas la pag. 17 zice că Români sunt o rasă mixtă, și polemizează cu diferiți autori.

D'aici începând cartea dlui Dr. E. Fischer e fără sistem și face impresie de tot rea. Capitlurile: Traci, Dacia Traiană, Limba Provințialilor în Dacia Traiană, Dacia aureliană (Moesia), Biserica Românească, Vlachi, Limba românească, Etnografia și etimologia, Priviri finale, Aduș apoi Bibliografia și Cronologia din „Teoria lui Rösler“ de Xenopol și alte adușuri sunt un conglomerat neorânduit. Ilustrațiile (15 la număr) sunt de tot ordinare, între cari bustul împăratului Augustus, care n'are nimic de a căuta în această carte.

¹⁾ Bamberg, Verlag der Handels-Druckerei 1904.

Partea istorică e săracă, și falsă d. e. la pag. 20 unde e vorba de Români din Pind: perioada română e de tot săracă, numai citate fără sistem, cu lucruri cari n'au ce căuta în lucrare. Aici se indică izvoare, pe cari autorul nu le-a citit, d. e. Th. Mommsen, „Römische Geschichte“ V., căci de ar fi citit această istorie, n'ar fi rămas cu știința lui așa de n'apoi cu care avea să se adreseze den Fachgelehrte.

Teoria autorului la pag. 59 despre Vlachi o poate descri în sec. XX, pentru popoare negermane, dar nu pentru deutsche Fachgelehrte.

După Dr. E. Fischer, începutul Românilor e când s'a auzit de numele „Vlah“. Și asta se numește știință! Cum, dumniială nu știe, că chiar până în sec. XVIII. numele Vlah și Latin erau sinonime. Dacă s'a întrebuintat înainte de sec. X. numai termenul Latini și Romani, e dovadă că Români n'au existat? Asta e așa, ca și când ar fi spus, că Români din Turcia Europeană există abea, de când Grecii și Slavii i-au poreclit cu numele batjocoritor Cuțovlahi.

La pag. 66 se face autorul de răs cu niște svârcoliri, și susținând că limba grecească a avut influință asupra Românilor, fără să cunoască cauza cum și când. Dar la pag. 73 s'a dat Dr. E. Fischer de gol, când compară latinizarea provinciilor române cu germanizarea Bosniei dela ocupațiunea Austro-Ungară. Dl Dr. Fischer își închipuește că în Serajevo sunt numai școli germane, administrație germană și așa mai departe. Nici o școală n'a deschis guvernul în Bosnia cu limbă germană, limba aceasta se învață numai în școlile medii dar puțin, judecătoriile, oficiile de dare etc. sunt în limba țării și nu în germană. Numai guvernul central se folosește de limba germană.

Așadar autorul ar fi făcut bine, să nu spună lucruri, pe cari nu le știe. Autorul citează la pag. 81 pe prof. Schwicker ca să combată pe prof. Xenopol, despre chestia poporului românesc în vechea Dacie, și zice că acest popor era Daco-Latin. Latini nu sunt Vlachi și Vlachi nu sunt Români la dl Dr. Fischer?

La pag. 83 spune autorul franc, că limba românească e o limbă mixtă, o limbă: dacă + latină + italiană + slovenă + greacă veche și nouă + turcă + maghiară. Vrea să zică după monul Grecilor cari unesc popoarele din Peninsula „Greci“ vlahofoni, serbofoni, albanofoni, bulgarofoni etc., cari când s'ar contopi laolaltă, ar produce poporul grecesc cu o limbă mixtă, ca și aceea a Românilor. La pag. 84 zice că abea în sec. IX s'a sfârșit dezvoltarea limbii străvechi românești ca dialect. Nu știu de unde a găsit autorul acele date, căci concluziunea aceasta arată, dlui nu cunoaște istoria popoarelor din Balcani. Aceasta se referă și la cuvintele din pag. 87 și pag. 94 al. 2.

Teoria autorului la pag. 97, că Români au trecut pe urmă din Balcani în Dacia a făcut efect la noi în sec. XIX. (în anii optzeci) și ne mirăm că și în sec. XX se mai află scriitori, cari se pretind imparțiali, să scrie așa ceva. Chiar și citatul la pag. 99 (nota) după W. Tomaschek, nu se poate în întregime susține.

Autorul arată o confușie la pag. 100 despre limba românească nordică și sudică, pentru-că nu cunoaște istoria popoarelor din Balcani, și aceasta o dovedește și la pag. 103 unde spune, că Ragusa a venit cu tot în mâni slave. Apoi zice la pag. 109: „Ce ironie e a susține numele latin pentru Români din Dacia Traiană!“

Teoria autorului la pag. 110 despre limba străvechie românească e fără temei istoric, iar susținerea lui la pag. 111 unde amintește cuvinte: coseiug, liturghie, popa, sfânt, grijanie, bocet, capiște ca cuvinte slave strică și partea bună a lucrării. Dacă nu ști limba slavă, dl Dr. e mai bine, să nu te atingi de acele lucruri. Ai fi fost salvat să scrii lucruri, ca acele la pag. 113.

La pag. 120 zice că Vlachi au fost izolați fără drepturi politice. Și asta dovedește că nu cunoaște istoria Balcanului. Și ce să mai zicem, când, susține că în Sârbia se află foarte puțini Români, afară de teritoriul Radujevac. Influența contactului Vlabilor cu Slavii și-o închipuește autorul la pag. 124 ca unul care n'are nici idee ce e limba slavă. Se vede că pe Slavi, despre cari tratează dela pag. 134—167, nu le cunoaște nici emigrațiunile lor și consolidarea acestui popor.

Teoria despre Albanezi la pag. 140 nu e des-

voltată după cum s'ar crede; la pag. 149 zice că Istro Români n'au vrut școală românească ci că au cerut școală slavă, și că limba lor se apropie mai mult de graiul daco-românesc de cât de cel macedonean. Toate aceste mențiuni arată, că Dr. Fischer a studiat chestiile acestea prea superficial.

La pag. 152 aduce basmul despre porecla „Țințari“, care ar sta în legătură cu pronunțarea Românilor macedoneni Ținți în loc de cinci.

Ce minune ne arată însă Dr. Fischer la pag. 154, când deodată zice, că graiul românesc de nord și sud a fost odată același, și că a pornit dela un loc (?). Străvechiul graiul românesc s'a dezvoltat dela sec. VII până X și atunci s'a terminat. Așa ceva a susținea, înseamnă a scrie basme, căci teoria aceasta nu o bazează pe cercetări istorice comparative.

De când e cuvântul hrисov pag. 158 de origine slavă? Comparația autorului a vișinei cu cirașă și cu limba românească și combaterea savantului B. P. Hașdeu pag. 158 e culminațiunea lucrării despre „Originea Românilor“, cari ar fi după dlui un popor mixt cu o limbă mixtă, pag. 166.

Partea etnografică și etimologică e de tot săracă, și acele exemple puține nu sunt bine aranjate și întrebuintate, iar elogiile și apărare dlui Dr. G. Weigand contra I. Nenițescu pag. 170 izvoare din simpatie de neam, și nu din convingere.

La pag. 175 ne dă numărul total al Românilor în Europa cu 10 milioane, între aceștia 3 milioane în Ungaria, 180 mii în Sârbia, 70 mii în Bulgaria, 5 jum. în România (cu semnul întrebării), 210 mii în Bucovina, 800000 în Basarabia și 180 mii în Macedonia și Kistria. Nu va fi chiar așa, nene! Nu se zice Karafllak ci Karavlah-Român negru, pag. 178. Orașele din România sunt orașe cu populațiune internațională, pag. 179 ca și orașele din Germania.

De tot fals își închipuește Dr. Fischer starea Vlahului din Balcani înainte cu 1000 ani pag. 192 și asta e dovadă, că nu știe istoria popoarelor din Peninsula Balcanică. Asta o dovedește și la pag. 195 când susține emigrațiunea Românilor din Balcani peste Oltenia, și că înainte de sec. XII n'au fost în Oltenia Români autochoni.

Pe cuvintele slave din Transilvania pune autorul pag. 196 mare pont, fără să știe de unde vin acele numiri, căci nu cunoaște istoria Slavilor. După el Valahii treceau așa ca o turmă în sec. X. din Balcani în Ardeal, pag. 197. Români au primit numele Ardeal pentru Transilvania dela Maghiari pag. 199, pentru că aceștia erau deja stăpânii țării. Dl Dr. Fischer! Dta ești din Ardeal și zici că ști bine românește și cunoști poporul românesc atât de bine, că vrei să-l faci cunoscut și cu Germanii învățați, te întreb: N'ai auzit cumva că poporul d'acolo zice că Ardeal e derivat dela Aur, deal?

După autorul Dr. Fischer, Români au fost Români numai înainte de năvălirea Slavilor, după aceea au devenit un popor amestecat, pag. 202 cu o limbă amestecată.

În aduș zice autorul la pag. 206 că el, cu toate că a lucrat pe altă cale, decât savantul C. Ivicsek, despre a cărui op²⁾ a aflat abea, când manuscriptul lui asupra acestei cărți despre „Originea Românilor“ a fost deja în mâna tipografiei din Bamberg, și că el a ajuns la acelaș rezultat ca C. Ivicsek, despre centrul străvechi românesc. Dl Dr. Fischer, asigurarea aceasta o numim simplu laudă proprie. Dacă ai fi citit lucrările acestui savant, cred că nu ți-ar fi trecut prin minte să tipărești lucrarea aceasta pe care ai purtat-o cinsprezece ani cu Dta.

E bine că n'ai scris-o pentru Români, căci poate s'ar fi găsit „învățați“ Români, săi creadă în autoritatea Dtale. Ai scris pentru deutsche Fachgelehrte, și d'aceia poți fi sigur, că titlul de doctor nu e de ajuns pentru a scrie cărți științifice.

În urmă mai avem de aduș, că cartea întreagă face prin tiparul său, atât din punct de vedere tehnic, cât și estetic, la prima vedere o impresie neplăcută, iar clișeele mai cu seamă clișeele nr. 13 și 14 sunt de tot miserabile. Ne mirăm pentru ce cartea e tipărită în Germania, de ar fi tipărită d. e. în Niș, am trecut cu vederea și aceste scâderi.

²⁾ Die Römänen in den Städten Dalmatiens währ. d. Mittelalters.

Proverbe și sentințe.

Culese de Tr. I. Magier.

Din drac, pui, — că altă nu-i.

Sărăcia nu-i rușine, când o poartă — altul.

Plătește, Joi după toamnă.

Cine ară cu domnii, grapă cu . . . — cioarecii.

Brânza cânească, câinii o mână.

A tunat, și i-a adunat.

Nu poți opri apa, vântul și gurile oamenilor.

S'a apropiat funea de pociumb.

Ține sacul, până-ți dă purcelul.

Inzultele când le aruncăm, sunt vorbe, când le primim sunt petrii.

Cel ce are prea mulți prieteni, n'are nici unul.

E beat lulă, apoi îl chiamă și Toader.

Bețivul se va îmbrăca în haine rele și sparte. (Sol. 23, 21).

Dacă te-ai băgat în horă, mână hora.

La lucrul gata, toți află cusur.

La rușine nu se află stăpân.

Și nașul are nașul lui.

Rău este sfârșitul neamului nedrept. (Inț. Sol. 3, 19).

De ști, răspunde, iar de nu, pune-ți mâna peste gură. (Sir. 4, 14).

Cel ce dela cârmă, bate într'un popor, Este-o răsbunare, nu cârmuitor. (Bolint.)

Cel ce se razimă de minciuni, acela paște vânturile și gonește pasările sburătoare. (Pild. Sol. 9, 12).

Ochii tăi drept să caute, și genele tale drept să sclipească. (Pild. 4, 12).

Femeile nu spun ce gândesc, si nu gândesc ce spun.

Ochiul cel ce batjocorește pe tată, și nu cinstește bătrânețele maici, să-l scobească pe el corbii din văi, și să-l mănăce puii vulturilor. (Pilde 30, 17).

Nu e mult să nu se gate, nici puțin să nu s'ajungă.

Libertatea e floare, ce se nutrește cu sânge.

Lingușirea stă în casă, iar adevărul tremură de frig afară.

Dacă se satură bine măgarul, începe a juca pe ghiață.

Copii, mici, calcă mamei pe haină, cei mari calcă inima mamei.

Sunt mai multe zile de cât cărna.

S'a dus motântoc,
Și-a venit dobitoc.

Cu condacu, umpli sacu.
Cu gramatica rămâi la nimica.

Omul harnic,
Are praznic.

Cine se însoară,
Să-și ducă la moară.

Beat țuță că-i dulcuță.

Amărătu-i omul doamne,
Când se culcă și nu doarme.

Poți scruma tot prin imală
Dacă n'ai și cumpeneală.

Multe flori sunt dar puține
Rod în lume o să poarte:
Toate bat la poarta vieții
Dar se scutur multe moarte.

(Eminescu.)

Lovitura sbiciului, face vânătăe,
A limbii, frânge oase și tae.

(Sir, 28, 18.)

Broasca crede că 'n natură,
Dânsa-i mai mândră lăptură.

Mai bine puțin cu dreptate,
Decât mult cu strâmbătate.

Merge oala la fântână,
Să ne cumpere smântână.

Așa-i lumea cum o vezi,
Intr'ânsa să nu te 'ncrezi.

Și Ilie Motoșlete
Și-a pus pană la ureche.

Ursul cu lupul se bat,
Vinovatul șade 'n pat.

Cavaleri mediavali...

De Alfa.

Par'că nu se mai curăță societatea asta, zisă modernă, de elementele netrebnice, cari îi pun mereu piedeci în dezvoltarea ei naturală. În loc să se risipească și să se împrăstie în vânt rămășițele evului mediu, par'că tot mai mult se înmulțesc, ba își arogă cu îngâmfare titluri de domnie în această societate, în care n'ar trebui să încapă altceva decât lumină și cinste.

Nu băgați de seamă, că omul cinstit nu mai are loc nicăieri? De întră într'o cafenea se vede strâpuns de o mulțime de fixări obraznice, de ești într'o sală de dans, observi cum din colțuri te fixează mutre monoclate, de te uiți din întâmplare la un chip ușuratic de femeie, care aparține inimilor și gusturilor aristocraților, te trezești cu insulte și cu provocări, de îndrăznești să îmbii un „servus“ modest unui mai bătrân ca tine, te trezești cu fixări turburate și cu sfaturi și dascăliri bâlbăite.

Vezi colo, stă un individ respectat de chelneri. Bea bere. Față lată, umflată, ochi turburi, cap tuns, haine elegante. Alături de el stau alți doi indivizi, unul slab, știut de toți, altul cu fața buhăită și lăncezită, samănă cu luna, când în zori de zi alunecă somnoroasă în

alte lumi. Toți trei sunt prietini sinceri ai băuturii, toți trei sunt frați cu noaptea și dușmani ai zilei și toți trei pledează pentru... cinste. Unul dintre ei te salută și resalută cu cuvintele: „Am onoare“, cărora le dă timbrul corăspunzător, pentru-ca și surdo-mutul să audă și să afirme. Cel elegant e om voinic și mândru, el provoacă și pentru cel cu fața ca luna, cel slab sare și el aprins și cu deosebită mândrie ia asupra sa rolul de secundant, îl ia cu plăcere, fiindcă del are apucături cavaleriești, pe cari le-ar pune și mai sârguincios în praxă, dacă ar fi parale.

Vezi eleganța și simplitatea cum își dau mâna, când e vorbă de drepturile cavaleriești.

Domnișori cu clac, cu palton căptușit cu catifea, cu mâni îndopate în mănuși fine, cu ghete de lac și cu ochi pitulați după monoclu; proletari intelectuali, decăzuți fizicește și morali-cește, trupuri degenerate, frați cu noroiul, în care se tăvălesc animalele murdare, păstrează deopotrivă apucăturile josnice medievale, apucături desbrăcate de caracter, de finețe, de noblețe, de cinste.

Oare n'a venit încă vremea, ca să ne scuturăm odată de acești paraziți netrebnici cari cu cea mai brută aroganță se așează pe corpurile și sufletele noastre? Oare n'am putea inventa niște arme, cu cari să ucidem fără cruțare pe aceste animale, cari își zic oameni?

Acești cavaleri din papură susțin că au cinste. Se poate ceva mai cutezător. Se poate ca un om, care nu știe cinsti să fie cinstit? Ce-i cinstea? E cea mai mare comoară a omului, dar aceasta comoară o are numai omul, care grijește de ea și pe lângă asta face ca ea să fie un izvor nesecat de sentimente altruiste, nobile, înalte, frumoase. Cinstea nu se răpește, ci se afirmă încet, prin provocări cavaleriești nu-ți întărești cinstea, ci ți-o slăbești. Unui om cult de azi nu-i impune fața ciopârțită de sabie în duel, ci cel mult i-se face scârbă de așa o față. Lăuda de sine a cavalerului duelgiu e o infamie personală, iar vorba zăpăcită a secundantului e disprețul personal al valorii sale subiective de om. Cine nu-și înțelege rostul său nemijlocit de om, își tăgăduște singur ființa sa. Și cine-și tăgăduște mai mult decât cavalerul modern ființa sa? El nu-i suflet, în crerul lui nu se plămădește rațiunea, ci tot eul său e cel mai vădit alter ego al unui animal. Cavalerul modern, nu muncește, fiindcă munca e ocupațiunea josnică a disprețuitului. Cheful e ocupațiunea, iar din această ocupație își croește cea mai nobilă poziție în mijlocul oamenilor nebuui, lipsiți de simț, de judecată și orbi. Durerea li-e recunoscută, strigătele de nenorocire a celor neputincioși li-e obiect de petrecere, de hohot sau și de înjurături. Cavalerii eleganți și bogați beau șampanie, cei săraci beau rachiu. În ultima analiză e tot una: Și șampania și vinul te duc la acelaș scop: beție, chef.

Mi-s'a dat odată ocazie, să fiu aproape de niște cavaleri d'ăștia. La început discutau despre săbii, pistoale, șampanie, vin, rachiu, pe la mijloc disputau, la urmă se certau și în sfârșit se băteau, iar la urmă de tot vre-o doi polițai îi înhățară prietinesc de guler și-i duseră și pe jos și pe sus pe saltelele de trestie ale unei chilii luminate cu intunec de la poliție.

Și oameniiăștia se lăudau a doua zi cu... cinstea, fixau și provocau. De asta totuși nu mă mir așa mult, dar mă mir, cum de se află nebuni, cari riscă să-și măsure cinstea cu astfel de netrebnici. Nu măsurare, ci isbire unilaterală, manuată cu deosebită repeziciune, li-ar fi cea mai înțeleaptă răsplată.

Asta n'ar fi lașitate, ci cea mai demnă purtare a omului de cinste.

Nu domol, ci simțitor trebuie să tracteze societatea cu astfel de lichele netrebnice ale cinstei omenești. E vremea, ca societatea să stabilească odată raportul cu membrii săi. Pedepsească cu asprime elementară pe aceia, cari își bat joc de legile ei și nu permită nici-odată individului, ca să-și impue valoarea firei sale barbare, primitive.

Acolo, unde nu întape decât munca, progresul și virtutea, n'are loc lenea, stagnarea și vițuriile josnice. Cavalerii mediavali n'au loc în societatea muncitoare și cinstită, care trebuie să se afirme azi, ei trebuiesc delăturați, iar aerul, pe care l-au expirat acești bolnavi morali, trebuie desinfectat.

Giosuè Carducci.

Trad. de St. O. Iosif.

Gloriosul Titan al poeziei italiene a primit încununarea oficială supremă din partea sfatului înțelepților și dreptilor cari hotărăsc în fiecare an asupra acordării premiului literar al Fundațiunii Nobel.

De acest premiu s'au învrednicit, până acum, scriitorii Sully Prudhomme, Frédéric Mistral, Björnsterne Björnson, Mommsen, Echegaray și Sienkiewicz.

Toți acești scriitori sunt de o potrivă o glorie a neamului lor și a omenirii întregi: creațiunea lor este eternă tocmai prin individualitatea lor națională compactă din care s'a înălțat peste toate țările simfonia omenescului universal.

Dăm aci traducerea unei poezii a lui Carducci, care arată nepăsarea senină a adevăratului geniu față de cele mai depline triumfuri pe care le poate îmbia aceasta lume.

CĂTRE COPACI.

Umbrești culmi repezi, largi singurătăți,
Dar nu-mi ești drag, întunecat stejar:
Cu ramuri verzi tu împodobeai barbari
Pustietori de tronuri și cetăți.

Tu, laur sterp, și mai prejos îmi pari:
Tu minți, oricât de falnic verde arăți
Pe câmpul veșted, sau, când alte dăți,
Luceai pe frunți pleșuve de Kesări.

Mi-ești dragă, viță, tu ce crești bogată
Din lut pietros, ca să-mi îmbii paharul
Uitării înțelepte în vremuri grele.

Mai scump mi-e bradul: el va 'nchide odată
În patru scânduri, neted, tot amarul
Și zbuciumul, și visurile mele.

Cum se face, că artistele rămân tot tinere??

Iată o chestie delicată ce ar merita și mai multe semne de întrebare. Ea sigur va face să palpitate inimile frumoaselor și mai puțin frumoaselor noastre doamne și domnișoare. Este o mică temă de tîfăș foiletonist în care mi-am propus să dau deslegare la chestia chestiilor, la marea și adevărata problemă feminină: conservarea frumuseții! Căci ori-cine s'ar zice, „sexul slab“ are totuși o forță mai puternică decât noi „sexul cel tare“, și această putere, care ne învinge prea adese-ori, este „frumusețea femeii“. Dar, vor zice unii, dacă o femeie este frumoasă la ce „chichirez gălceavă“ — vorba țiganului — căci cine e frumos, e frumos și pace. Dar vorba vine, că aceste rînduri sunt menite să spună cum se poate conserva frumusețea. Căci în fine nu sunt toate damele favorite ale zeiței Venere nici toate așa de fericite, că folosind în fiecare dimineață apa de toaletă a doamnei Dr. B. din Sibiu să se trezească într-o bună seară de bal tot atât de frumoase ca soția fericitului medic sibian.

Multe femei privesc nu fără oarecare invidie (sau poate și gelosie conjugală?) la damele dela teatru, cari cu tot aerul stricat de după culise și pe lângă toată viața consumatoare o artei teatrale, își conservă o față curată și rumenă până la etatea înaintată. Cele mai multe dintre dame cred în miracolul unei alifii secrete, pe care artistele dela teatru o folosesc și caută în zadar după receta eternei juvenilități.

De aceleași motive a fost condusă și redacția unei mari foi franceze, când a dat un chestionar celor mai renumite artiste dela teatrele mari în care li-s'a cerut declarații în această direcție. După exemplul acesta a procedat și un ziar englez acum de curând, cerând informații dela celebritățile teatrelor engleze. Cu foarte puține excepții artistele mai toate au și răspuns, că secretul conservării frumuseții lor este de tot simplu, declarând că fața rumenă și tinăra are să o mulțumească în prima linie mișcării multe în aer curat.

Renumita frumusețe Miss Lilly Hanburg atribute sănătatea de care se bucură preumblărilor chilometrice ce le face pe ori-ce vreme Miss Eva Moore susține că se conservă astfel, că se plimbă tot în trăsura deschisă. Un timp oare care a fost și o ferventă biciclistă dar acum își conduce singură automobilul propriu cu dibăcia unui chauffeur licențiat. Și artista Mrs. Leurs Waller, mult iubită de publicul din Londra, umblă bucuros în automotor, sau în gigul ei de vânătoare și atribute numai acestui sport sănătatea excelentă de care dispune. Multe dintre artiste declară, că pescuitul cu undița le face multă distracție, și în același timp le dă minunată ocazie să petreacă mult timp în aer curat. Miss Constance Tollier, a cărei frumusețe este mult admirată, pescuiește și face plimbări cu luntrea. Ea mărturisește, că nimic nu-i face mai bine, decât, dacă poate sta o zi întreagă de vară în cinul ei pe lac. Mrs. Brown Potter are cuartir permanent în Maidenhead, unde poate fi în aer absolut curat și unde să plimbă cu trăsura și pescuiește. Și Miss Connie Edess afirmă, că fie-care femeie ar trebui să pescuiască (dar nu numai după bărbatul Nota aut.) și atunci în scurt timp vor dispărea toate crețele de pe obraz. Afară de aerul curat, recomandă odată la săptămână să se facă vre-o douăzeci de minute o baie de abur a feții fie cu un aparat de vapor, sau ținând obrazul d'asupra unui lighian cu apă ce fierbe. Pe urmă când porii sunt deschiși, fața trebuie să se spele mai întâi cu apă fierbinte, apoi cu apă rece ca ghița și pe urmă să se use bine și cu toată grija cu un ștergar foarte moale. Pe urmă se face un masaj cu o bună cremă de obraz, apoi iar se spală fața cu apă caldă pentru înlăturarea grăsimii și în fine să spală cu apă rece, în care se stropesc mai înainte vre-o câteva picături de benzo. Miss Lena Ashwell încă crede, în bunul efect al aerului proaspăt cum și în eficacitatea unei ape de toaletă compusă din apă destilată tratată cu ierburi aromatice. Această apă delatură urmarile rele ale „sulemenirii“ pentru scenă și face pielea feții mlădioasă, moale și bine mirositoare. Miss Genevieve Ward crede într'un trai simplu și în abținerea dela alcool. Și ea prețuiește aerul curat și mișcarea și cu toți cei 60 de ani ce îi are se simte încă atât de tineră cât „ar putea sări pe scări ca o copilă răsfățată“ cum spune însăși.

Deci secretul cel mare pentru conservarea frumuseții să face foarte simplu: mișcare și aer curat și trai moderat!

Aerul curat este dar cel mai bun mijloc cosmetic, mișcarea cel mai eficace metod de înviorare a forțelor, iar traiul cumpătat cea mai tămăduitoare medicină.

Cei trei dușmani mari ai acestor factori pentru conservarea frumuseții ar fi deci: vâlul de pe obraz, comoditatea prea mare și mîncarea prea opulentă! Sfatul practic și scurt ar fi pentru damele noastre dar: „Aruncați voalul, plimbați-vă mai mult și nu ședeți atât de mult prin — cofetării!“

Spre mîngăerea acelor gentile cetitoare, cari nici cu această recetă nu ar putea ajunge la rezultatul dorit, dăm aci în câte va păreri extrase dintr'o prelegeră a profesorului de antropologie din Graz Dr. Holl asupra temei „frumusețe și uriciune“. Iată ce zice savantul medicinist:

„După cele mai nouă cercetări antropologice este evident, că frumusețea sau urâtenia feții să bazează în prima linie pe forma scheletului obrazului și nici decum pe carnea sau grăsimea ce acopere fața. Nu-i vorba, mușchii și carnea feței pot contribui ca trăsăturile neregulate ale scheletului să se egaleze și să dea feții frumusețe, dar această frumusețe este numai trecătoare. Căci îndată ce să schimbe carnea feții prin boale sau alte cauze, sau dacă ele fac să dispară rotunzimea feței atunci tot mai mult es la iveală trăsăturile fixe ale oaselor. Din contră, o față, care este frumoasă fiindcă scheletul oaselor obrazului este frumos modelat își va păstra frumusețea întotdeauna, chiar dacă ar trece mulți ani. Conform cu această teorie stă în consonanță și ceea ce zice Edward About, un observator foarte fin, în romanul său „Căsătorii pariziene“: „Adevărata frumusețe nu zace la suprafață, ci în construcția obrazului, care nu să schimbe niciodată, astfel să explice cum o femeie în ade-

var frumoasă își conservă cu toate devastările vârstei viața întreagă frumusețea“.

De încheiere noi credem, că nici practicii Englezi, nici rafinații francezi și nici doctriinarii Nemți încă n'au ajuns să vindece: poștura. Secretul frumuseții i-a fost rezervat unui Român de aici dela noi să-l descopere. Poetul nostru Andrei Murășanu ni-a dat cea mai bună și demnă recetă a frumuseții când a exclamat:

„Frumos e omul, Doamne, când mintea ie regină!“
Niegus.

Florea Pribeagul.

De Dămiian Izverniceanu.

Multă vreme a trecut de atunci. Era o zi de vară, cald peste măsură. Orașelul în care mă aflam părea a fi pustiu. Din cauza căldurii celei mari nimenea nu eșea pe stradă. Eu mă plictisiseam în odaie la masa mea de scris. Toată ziua am cetit și mă cuprinsese un fel de toropeală. Abea pe înserate, când soarele începea să se ascundă după dealul din marginea orașelului, când aerul începea să se mai răcorească, am eșit la plimbare. În vecinătate se afla un mic hotel, unde mai întotdeauna se căpăta bere rece și proaspătă. M'am dus să mă răcoresc puțin. După ce m'am așezat la masă și am comandat o halbă de bere, aprind o țigaretă și privesc peste publicul ce se afla acolo.

La masa de alături se ședea un bărbat îmbrăcat în niște haine de tot slăbuțe. Nu arăta tocmai bătrân. Însă de pe fața lui palidă și melancolică putea cei ori și cine, că e un om al suferinții. Cu cât îl priveam mai mult cu atât mai cunoscut îmi devenea. Părea că l'ași mai fi văzut undeva, dar nu știam unde. El din când în când își arunca ochii înspre mine numai pe o clipă, apoi ca și când s'ar fi rușinat, imediat îi întorcea în altă parte. Cu toate că îmi băteam capul în feluri și chipuri, tot nu puteam ghici de unde îmi vine cunoscut.

Deodată se scoală și pășește spre mine.

— Dle iartă că...

Acî i-se înceară vorbele și nu mai putu grăi nimic, însă după voce imediat l-am cunoscut.

— Servus Floreol... Tu ești! De mult nu te-am văzut...

— Da, de mult...

Postindu-l, se așeză la masa mea cu sfială. Acum îl cunoșteam, era camaradul meu de școală.

— Ți-am scris mai de multe ori, dar nu mi-ai răspuns.

El nu a zis nimic, ci ofta din greu.

— Frate, ce-i cu tine?... pare că suferi...

— Sufer și mai am de suferit. Tu cunoști numai pe Florea cel vesel de odată, însă pe cel de astăzi nu. Mă vezi în ce stare am ajuns?... Doamne, de ce nu se deschide pământul să mă înghită de viu, să se isprăvească odată cu mine. Nu înțeleg ce rost mai are și un astfel de traiu pe lume.

Apoi privindu-mă țintă în ochi, începu să vorbească mai departe.

— Ascultă numai, m'am însurat. O cunoșteam mai de mult. Era frumoasă, era răpitoare. Avea niște priviri scânteitoare și pline de farmec. Și privirile acelea dimpreună cu fața aceea zimbătoare — n'ar mai fi fost pe lume, — m'a răpit cu totul, așa că în o bună dimineață mă trezii la ei

acasă în fața părinților ei și îi cerui mâna. După căsătorie am dus-o în deplină fericire. O iubeam la nebunie. Ea încă mă iubea, — cel puțin așa mi-se părea. — Credeam, că eu sunt ființa cea mai fericită pe lume, mai ales, când îmi născuse și un prunc.

Aci vorbitorul, se opri puțin și oftă din inimă.

— Copilul creștea mereu, sămăna cu mine și pentru aceea îl iubeam cu o iubire fără margini. A trecut câțiva ani dela căsătoria noastră și noi, adevărat eu tot fericit mă simțeam. Dela o vreme încep a observa, că prietini mei nu mă mai privesc cu aceeași privire veselă, ca mai înainte, ci mai mult cu un fel de compătămire. Eu nu înțelegeam lucrul acesta, dar nici nu mi-am bătut capul ca să-l înțeleg. Odată pe înserate aflându-mă cu unul la hotel îmi zice: — Frate ori te superi, ori nu, datorința mea de prietin nu mă lasă, ca să nu-ți spun. Întreg orașul știe, numai tu sârmanul nu știi. Soția ta are relațiuni amoroase cu avocatul Fabiu. Dacă nu mă crezi, pofteste și te convinge. Încă acum în clipele acestea îi poți găsi împreună la tine acasă. Îngălbinisem. Simțeam cum hotelul se învârte cu mine. Creerii în capu-mi se turburată și îl simțeam greu. Fără să mai zic ceva, îmi luai pălăria și plecai ca o vijelie pe ușe afară. Ajung acasă. Aci ușa e încuiată. Pun spatele, o scot din țitini și o trântesc cu sgomot la pământ. Trec prin coridor lovesc ușa dela odaie cu piciorul și întru înlăuntru ca un tigru turbat. Aci affai fereastra deschisă, — mișelul fugise. —

Ea tremăra mai tare ca o neua de frică. După aceea nu am mai știut ce fac, turbasem de tot. Când mi-a trecut furia, m'am trezit în o celulă la poliție. Zice-să că atunci a-și fi bătut-o și pentru aceea am fost judecat la doi ani temniță. Astăzi sunt mort pentru societatea omenească. Mi-am pierdut ori și ce funcțiune, și astăzi nu mai sunt Florea cel de odată, ci Florea pribeagul.

— Și ce s'a făcut ea și copilul tău?...

— Împlinindu-mi anii de pedeapsă am plecat în orașul unde stiam că i-am lăsat. Iubirea cea mare față de băiatul meu, față de odrasla mea, neconținut mă mâna, ca cel puțin odată să-l sărut și să-i vorbesc.

Aci suspină adânc, adânc și lacrimi amare începură să se rostogolească încet pe fața lui palidă și desnădăjduită. Eu îl priveam cu compătămire, iar sufletul mi-se strângea de durere la fiește-care cuvânt pronunțat de dânsul, pe care le rostea cu atâta jale.

— În urmă am ajuns acolo; m'am informat despre ea și fiul meu. Am aflat că e soția avocatului Fabiu. Aceasta fu o nouă lovitură. Simțeam că puterile îmi slăbesc, picioarele mă lăsară și începui să mă clatin ca un bețiv. Obosit de atâta trudă, cu chiu cu vai ajunsei în parc unde mă așezai pe o bancă gânditor. Mă gândeam numai și numai la fiul meu. Deodată niște pași și niște voci îmi atraseră atențiunea, îmi întorsei capul spre dreapta. Și pe cine crezi că am văzut?... Era chiar ea, cu Fabiu și fiul meu. Crescuse mărișor și se făcuse frumușel băiatul. Cum l'am văzut, am tresărit. Sângele mi-se urcase în față. Fiul meu, odrasla mea, mă cugetam... Ei, deși și-au aruncat privirile asupra mea, cu toate acestea nu m'au cunoscut. Temnița mă schimbuse grozav. Încercai atunci să

mă scol, tocmai când erau în dreptul meu, să-mi sărut odrasla și să-i vorbesc. Însă în momentul acela el zise lui Fabiu: Tată... Atâta am mai putut auzi, căci capul și urechile începură să-mi urle, puterile mă părăsiră din nou și căzui fără simțire îndărăt pe bancă. Vai, de a-și fi putut numai odată să-l sărut...

Cuvintele din urmă îi erau stinse și încate. El ofta mereu și nu mai puteam nici unul să grăim vre-un cuvânt. Eu îmi ștersei două lacrimi, cari pe nesimțite se rostogoleau încet pe față-mi în jos...

1906.

Cum se îmbogățesc americanii.

Din New-York se scrie: Averele societății American Tobacco Trust e de 450 milioane dolari. Această societate uriașe plătește pe an dare 25 milioane dolari. Regele tutunului și presidentul societății James B. Duke, spune în gazeta »Scribner's Magazin«, că baza acestei colosale averi a fost 50 centime și doi catări orbi. Regele tutunului spune următoarele despre originea milioanei societății »American Tobacco Trust«:

— Tatăl meu a fost om bun și cu mintea sănătoasă. În tinerețe locuia la țară. A arendat o fermă și a tot economisit, până când și-a cumpărat o moșioară. Când a erupt războiul civil, cu toate că nu era pentru desfacerea statelor, și-a trimis copiii la rudenii și în etate de 40 de ani a jurat pe steagul confederațiilor.

În decursul retragerii celor dela sud pe la Richmond, a căzut prizonier împreună cu alții. Mai târziu a fost eliberat, la războiu însă n'a mai putut lua parte. Când s'a văzut liber, întreaga-i avere era de 5 dolari, și aceștia în bani de hârtie, ceea-ce atunci nu mult valora. Tatăl meu știa aceasta, de aceea și-a vândut cei 5 dolari în hârtie pentru 50 centime în argint. A făcut un drum de mai multe sute mile până a ajuns acasă. Aici a găsit casa pustiită și jefuită. În întreaga fermă nu era un om, dar nici animal. Tot s'a pustiit. Pământul era necultivat de ani întregi, pămii erau nimiciți de sălbatici. Eu aveam atunci nouă ani. Sora mea Mary avea doisprezece ani, iar fratele meu Benjamin patrusprezece. Tatăl meu a trimis după noi și am venit acasă. Cum spusese, tatăl meu nu avea bani. Ce putea face dar. A cumpărat dela un unchiu al meu doi catări orbi, pe credit se înțelege. Am început să muncim. Tatăl meu se pricepea la prăsierea tutunului, și astfel s'a întâmplat de am sămănat în fața casei un loc cu tutun. Când au trecut oștile lui Johnson și Sherman prin North Carolina, nicăiri n'au găsit tutun așa frumos auriu ca și la noi. L'au și dus tot cât îl aveau în magazin. Cu el împreună s'a dus și vestea bună. Când s'a terminat războiul, șeful de postă din Durham primea cu sutele mandatele cu bani, în cari i-se cerea din partea vechilor soldați să le trimită tutun din ferma Duke. Aveam un grajd mare, în care țineam tutunul, îl tăiam cu cuțite și-l împachetam în pachete de câte 33 fontți. Iarna prindeam la trăsura cei doi catări orbi, încărcam trăsura cu tutun și mergeam cu el prin tot împrejurul.

De atunci a crescut foarte mult cultura tutunului. Înainte de aceea tutunul galben se prăsea numai în trei comitate în Nort Ca-

rolina, iar astăzi nici South Carolina n'are vre-un ținut unde nu se prăsește tutun galben. Eram de optsprezece ani, când a adus tatăl meu întâia mașină de tăiat tutunul. Fabrica aceasta de tutun era un edificiu de lemn cu două etaje, lung de 75 și lat de 40 urme. Lucrau la ea 15 muncitori. La 1883 îmi veni ideea că din fabricația de țigarete se poate câștiga enorm de mult. Începurăm dar în cantitate mică. La început era apreciată întreprinderea noastră la șaptezeci și șapte mii dolari. Mai târziu văzurăm că lucrul cu mâna e încet și scump. La 1884 m'am dus la New-York, am cumpărat o mașină și-am început eu singur să fac țigaretele. Concurenții nostri își băteau joc de noi și ne profeteau ruina. N'am desperat însă. E adevărat că aveam trebuința de fiecare centimă, astfel că a trebuit să ne mutăm din locuința pentru care plăteam 4 dolari la săptămâna, într'alta care ne costa numai 2 dolari. Lucram ziua întreagă. Seara luam țigaretele subsuoară și mergeam să le vindem. Nu cred să fi lucrat vre-un om atât, cât am muncit noi dela 1884 până la 1890. Munca noastră însă a fost răsplătită. În timpul acesta am făcut cunoștința unui agent escentric, care avea mult interes pentru noi. I-am arătat apoi planurile mele. I-au plăcut și mi-a împrumutat 40.000 dolari. (Notez, că altcineva nici atâta centime n'ar fi dat pentru vieța mea). Cu acești 40.000 dolari am început adevăratul negoț. Am angajat muncitori și-am cumpărat mașine. S'am început reclama — în mare. La fiecare pachet de țigarete dădeam cadou un scaun, care pe mine mă costa 50 centime. Fabricantul de scaune a pregătit pentru mine cu încetul 380.000 scaune, și pe fiecare zi aștepta să dau faliment. Negoțul însă înflorea. Din venit foloseam numai pentru cele necesare, încolo spesam pentru reclama. Încet încet s'a liniștit și fabricantul de scaune, ba văzând că merge bine negoțul mi-a împrumutat jumătate milion dolari. Și aveam încă mare trebuință de împrumut, tutunul trebuia plătit cu bani gata, muncitorii încă nu lucrau în cinste. Atât fabrica din New-York cât și cea din Durham erau sub îngrijirea mea. Mai târziu, pentru-ca să pot face o întreprindere grozavă, am vândut negoțul cu 7 și 1/2 milioane dolari, cu condiția însă, ca noi să cumpărăm cea mai mare parte din acții și eu voi fi presidentul societății pe acții American Tobacco Trust.

În anul prim, venitul curat a fost 1,400.000 dolari. Și de atunci s'a tot ridicat întreprinderea, astfel că azi averea societății se urcă la peste 450 milioane dolari. Secretul acestui negoț: Gustul bun al tutunului și reclama. Avem un soi de tutun, care ne aduce venit de 2 milioane dolari pe an. Cu un soi de tutun de ros pierdeam pe an aproape un milion dolari, nu încetam însă cu reclamele astfel că la urmă am fost răsplățiți pentru pierdere cu indoit câștig. În Ellis Island dăruim fiecărui emigrant ce sosesse un pachet de tutun, astfel că toți cari sosesc ne cunosc din primul moment. Și astfel am dezvoltat comerțul nostru la puterea de astăzi, în care avem personal 81.000. Vindem pe an tutun în preț de 175 milioane dolari și avem 400 prăvălii în Statele-Unite în care vindem tutunul nostru. Până acum am spesat pentru reclame 54 milioane dolari. N'am regretat însă. Ni-s'a plătit.

Pe dealul Plevnei.

*E'n amurg. Pe deal bulgarul
Liniștit își mână carul.*

*Roșile nu știu că plânge
Dealul pe-unde omul mână;
Nu știu boii, că'n jărând
Pe-unde trec, e numai sânge...*

*Noptea 'ncet încet scoboară,
Lilieci prin aer zboară.*

*Pe unde-a fost cumpărire-odată
Doarme-acum întreaga fire,
Peste-un iad de zvârcolire
Cade-o pace 'ntunecată.*

*Numai luna e pe lunuri —
Dar' mai sus, de sub rădanuri*

*Unde-a curs fierbinte plumbul,
Duhuri vin din vreme 'n vreme,
Cât e noaptea 'n dealuri geme
Și se zbuciumă porumbul.*

G. Coșbuc.

Lilly compune.

De AUGUSTA RUBENESCU.

Pe ușa între-deschisă a biuroului se ivi un cap blond buclat, era tocmai ca o pată de lumină în semiobscuritate — apoi privind împrejur, fetița în costum de marinier — se strecură în odaie.

Tatăl, care ședea la biourul colosal, își ridică ochii de pe actele scrise cu litere dese. Își scoase ochelarii, își frecă fruntea și zise cu blândețe fetiței:

— Ei, ce-i Lilly, iară ai năcaz cu aritmetica?

— Nu, — răspunse ea trist, — aritmetica am terminat-o deja. Dar domnișoara ne-a dat o compoziție de tot proastă și n'o pot face. Mai bine nu mă duc mâine la școală, căci și așa n'o voi face în veci!

Tata își încrunță sprânceana.

— Prin aceasta nu ajungi la nici un rezultat, deoarece poimăne d-șoara tot îți va cere compoziția. Dar așa se vede, ești o mică leneșe, care nu vrea să se forțeze la lucru.

Gurita Lillyei se strîmbă prevestind primejdie, moșiorul ei cu funda de panclică se mișcă și mai desperat și în urmă izbucnind în hohote de plâns, se aruncă pe biour.

Tatăl privi uimit la această erupție; se resgândi, și-apoi netezi părul mătăsoș al fetiței.

— Ei, ei, dacă și tu începi numai decît a plânge... Ascultă aici dară, vino să vorbim înțelepțește cu căpșorul tău încălțit. Vezi Lilly, eu am mult de lucru, de aceea n'am timp să-ți fac pe mâine ceea ce ai știu ce. Și-apoi nici n'ar fi lucru cuviincios, ca tu să duci la școală compoziția făcută de mine. Mai bine așază-te aici, la masă, și începe-o așa cum te pricepi tu. Bucuros îți dau îndrumările necesare și-ți și ajot, dar n'am să-ți-o fac eu toată. Să vedem dară care-i tema.

Lilly își ridică fața înundată de lacrimi și începu să se târăgiască.

— Dacă 'mi faci introducerea, restul nu va fi așa de greu.

— Bine, bine, — zise tatăl, — să vedem numai.

Lilly apropiă fotelul de masă și ingenunche pe el. Apoi își deschise caetul cu scoarțe verzi, pe a cărui etichetă sta scris cu litere cât o vrabie să e caet de compoziții.

Fetița răsfoi în ea și începu să cetească cu o voce subțire, sărbătorească:

— Tema: Cum mi-am petrecut vacanța?

Tatăl privi în tavan și începu să rîdă.

— De unde să știu eu ce ai făcut tu la bunica ta!

Lilly își puse caetul pe masă și zise cu reproș:

— Eu știu ce am făcut; dar acestea nu se pot descrie numai așa.

— Dar cum? Mi-ar plăcea să știu de ce nu? Scrie ce bine ți-a mers la bunica, că te-a scăldat în unt și lapte, ca toată zina ai alergat pe câmp că ai dat de mîncare la vițel, la pisică, la porumbel și la toate lighioanele cu și fără picioare, că tufa de smeură ți-a sgăriat fața, prunele verzi ți-au stricat stomacul și că din cartea de chemie

ai făcut fidibusuri pentru bunicul, deși ai fi avut nevoie de ea și în anul următor.

Lilly se nîță câteva minute indignată la tatăl său; două picuri lucitoare ear fi se strecurară pe față și zise cu amărăciune:

— Vezi, că nici tu nu ști! Nu e voie să scriem așa.

Tatăl se miră.

— Cum e voie așa dară!

Lilly îl privi peste umeri.

— Domnișoara ne-a dat dispoziția.

Apoi ceti cu ton grav:

— Mai întâi introducerea. În general despre vacanță. După lucru e dulce odihna.

— Pricepi tătuțele?

Tatăl oftă și și șterse fruntea.

— Se'nțelege că pricep. Dar cel care în decursul anului n'a lucrat, despre ce va scrie în introducerea?

Lilly își deschise ochii mari și se gândi.

— Nu știu, — zise nehotărîtă. — Domnișoara a dictat așa pentru clasa întreagă. Tătuțele dragă, fă-mi introducerea! Aceasta e cea mai grea.

Tatăl își încrucișă fruntea, tuși de două ori, apoi răspunse sever:

— Bine, îți voi dicta. Dar restul să-l faci tu.

Lilly emoționată de bucurie își imue pana și degetul arătător în cerneală și scrise în caet cu litere ca labele de găină, următoarele:

— După un an de școală lung și obositor m'am îmbucurat și eu împreună cu ceata veselă de eleve și am salutat cele două luni de vacanță, care ne dau prilegi de odihnă, ca să putem reînchepe anul viitor cu puteri înnoite. Toți copiii se bucură de vacanță, adică o primesc cu plăcere după încheierea anului școlar. Eu, care am încheiat anul cu succes spre mulțumirea părinților, a profesorilor și a rudeniilor mele, am primit cu o îndoită bucurie vacanța. Am reșimțit adevărul vechiului proverb că: după muncă e dulce odihna. Aici tatăl suflând printre dinții tăcu, ear Lilly resfoi în caet și ceti:

— A doua dezvoltare: schițarea plăcerilor verei. Tablouri poetice, comparații. — Tată te rog fi bun? ...

Tatăl își frecă fruntea cu nerăbdare.

— N'am timp fetișo. Acum fă-o singură. Aceasta nu e așa de grea.

— Dar tată, dragă tată ...

— Ei, ei, mică lingușitoare ... tu nu ști de ce te bucuri de vară?

Lilly își plecă capul descurajată.

— Știu, dar nu-mi vine în minte nici o comparație poetică. Spune-mi numai una tată.

— Da, se înțelege, să-ți spun numai una, și-apoi a treia, nu-i așa? Sunt eu poet? Sau capul meu e poate un magazin de comparații poetice? Ce? Ei, ei, nu plânge pentru ori ce nimeră! La naiba, îmi va veni poate în minte măcar una. Da, vara ... da, vara, e ea, ca ... o poezie frumoasă ... sau mai bine ... ei, zău nu e lucru ușor, nu merge nici decum.

Tatăl se roși la față, se plimbă în sus și 'n jos prin cancelarie, își netezi părul, dar nu-i reuși să facă o comparație potrivită.

În desnădejde deschise ușa odăi vecine.

— Domnule doctor, te rog pentru un moment.

În momentul următor intră în cancelarie un tânăr cu ochi schinteietori. Vărfurile mustecioarei lui brună erau încărâgite în sus și în colțul gurii se juca un zimbet vesel, ștrengăresc.

— Uite doctore, — zise tatăl, — gîndește-te numai puțin, de ce te-ai bucurat în copilărie de vară și dacă ți-ai reamintit, dictează-i Lillyei. Te rog să intercalezi atâtea tablouri și comparații poetice, câte numai îți vin în minte.

După acestea tatăl cu inima ușurată se așeză la biour și se adăncii din nou în studiarea actelor peștrițe.

Tinărul candidat de avocat se așeză lângă Lilly, și fără să aibă cea mai palidă idee despre introducerea, îi dictă următoarele:

(Lilly cu emoție de bucurie își imue pana și mâna aproape până la cot în cerneală s. a.)

— Dacă primăvara e zimbetul suav al naturii, atunci vara e risul ei vesel. Vara realizează, ce ne promite primăvara. Acopere pădurea, câmpul, livada cu flori multicolore și parfumate, peste cari razele soarelui se revarsă ca un fluviu de aur undulos. Zina darnică a verei face să răsară și să se coacă fructe printre frunzele dantelate ale arborilor; câmpurile le acopere cu o mare aurie de spice, pe cari le împetrițează cu mac roșu ca flacăra și cu modestele albăstrele. În aer ci-ripesc pasările, albinele zizie, și zboară fluturii

cu aripi de curcubeu. Toate acestea sufletul pătrunzător al copiilor le resimte viu și se bucură de plăcerile verei. Pe câmp aleargă după fluturi, în pădure sondează cuiburile de paseri, apoi se iau la întrecere cu camarazi și se urcă și pe arborii cei mai înalți.

Fiindcă tinărul se opri aici ca să ia respirație, Lilly îl întrebă mirată:

— E gata deja?

— Atunci e gata, când vei pofti, — răspunse tinărul cu curtoasie.

— O, atunci multămesec, e destul. Dar punctul următor al dezvoltării este aceasta: 1. Distracțiile mele în vacanță. 2. Ocupațiunile mele din vacanță. 3. Ce am cetit?

Tatăl își ridică ochii de pe acte și zise cu o voce care nu suferă contradicție:

— Desigur tu poți să și mai bine cum te-ai distrat și ce ai lucrat, de aceea scrie singură mai departe.

Lilly se uită rugător la tatăl ei.

— Voi scrie tată; dar ajută-mi numai să scriu, ce am cetit?

Tatăl se uită spre cer încrăcunat.

— De unde să știu eu, ce ai cetit tu?

Lilly își aplecă capul cu căință și răspunse încet roșind:

— La bunica am cetit numai pe „Contesa cu ochii de stele“, dar asta n'o pot scrie în temă.

Tatăl se întoarse spre tinărul cavalier.

— Te rog, spune-i Lilliei câteva titluri potrivite.

— Indată, — zise tinărul și căntă pe masa din odăia vecină un catalog de cărți. Răsfoi pe la sfârșitul catalogului și se reîncheie triumfător.

— Poftim, — zise el, — „Scrieri pentru fete tinere“. Îți vei alege d-ta Lilly, titlurile, cari ți se vor părea mai potrivite.

Lilly își imue penița și cu mâna plină de cerneală până la cot, după multă bătaie de cap scrise următoarele:

— Vara am petrecut-o la țară la bunica mea.

Îmi place foarte mult satul, grădina și animalele de casă, dintre cari porumbelii sunt cei mai draguți. În fiecare zi aruncam porumbelilor grâu curat și vițelilor le dam pâine moale cu sare, iară ei își frecau capul de mine linguşitor. O parte a grădinei era plină de rozete, garoafe și vioale, din cari adeseori făceam buchete. În partea umbroasă a grădinei, sub arbori, mă dam pe leagăn, mă ocupam cu lucru de mână și ceteam, adeseori îmi luam și cărțile. În vacanță am cetit cărțile următoare: 1. „Sta Elisabeta“. 2. „Timpul e bani“. 3. „Degete de zină, sau: Victoria hărăniciei“. Toate au fost frumoase și instructive.

Acum Lilly se opri și se uită împrejur parcă ar cere sfat.

Tatăl îi se făcu milă de ea.

— Mai e ceva? — întrebă cu indulgență.

— Da, — răspunse Lilly. — Partea a treia e încheierea: 1. „Rămas bun dela vacanță“. 2. „Pregătiri pentru anul viitor școlar“. 3. „Ce-mi potesc pe vacanța viitoare?“ — Tătuțele, te rog ajută-mi puțin.

Tatăl se scărpină în cap, și dictă cu voce tare:

(Lilly plină de bucurie își imue pana în cerneală și scrise următoarele:)

— După ce a sosit și ultima zi a vacanței, recreată sufleteste și fizicește, am aruncat o privire asupra zilelor trecute de odihnă și distracție. După acestea mintea mea se ocupă cu anul viitor școlar și toate atențiunea mea era îndreptată într-acolo și m'am jurat ca și de aci înainte să-mi împlinesc datoria cu conștiințioasă și cu strigăntă. Iar pentru vacanța viitoare îmi doresc, ca atât eu cât și cei cari îmi aparțin precum și prietenii mei s'o ajungem sănătoși și fericiți!

Când Lilly puse punctul la sfârșitul ultimei fraze, se duse la tatăl ei, își împleti brațele în jurul gâtului lui și apropiindu-și capul ei blond de fața lui, întrebă încet:

— Tătuțele, ce-mi dai dacă voi căpăta eminent la tema aceasta?

Tatăl rîse, așa de tare încât îi dădură și lacrimile, apoi răspunse cu un zimbet vesel:

— Lilly, trebuie să fi dreaptă. Tu vei căpăta cele trei cărți, pe cari ți le-ai scris; doctorul va căpăta o cutie de țigări, iar eu trei sărutări dela o domnișoară plină de cerneală până în coate, dar acum îndată. Iar dacă t-ma nu va fi bună, atunci îți voi înapoia cele trei sărutări. B ne?

Lilly rîzind, anticipă sărutările de nenumărate ori, apoi își luă caetul cu scoarțe verzi și eși jucând de fericire și îndestulare.

O R A Z A

Mtreset mele.

*Te-apropie, te-apropie de mine
Și-ascultă-mă, frumoasa mea minune:*

*Eu sunt supusul firii înțelepte,
Inchinător la glie și la soare;
M'au învățat poruncile ei drepte,
Indemnul lor cuvântul meu îl spune.
Sunt cântărețul celor fără nume,
Un strigăt smuls de-a vremilor vâltoare
Din visorul durerilor din lume.
Mult tainuita firii îndrumare
M'a plămădit din ură și iubire,
Mi a dat durerea lumii moștenire,
Amarul ei să-l ocrotesc pe strune.*

*Te-apropie, te-apropie de mine,
Vreau mâna ta, minunea mea bălaie:
Azi, sub aprinsa ceriului văpaie,
In strălucirea mândrei bolți albastre,
Să se'nfrățească sufletele noastre,
Să se lopească 'n firea 'ndrăgostită
Atât prisos de viață netrăită
Ce răzvrătit îmi fulgeră prin vine.*

*Azi sufletul, trudit cețef de stele,
Străjerul treaz al visurilor mele,
Intr'aripat străbate bolta'ntrăeagă;
Pătrunde sus și 'n drumu-i se 'nvestmântă
Cu revărsarea ceriului senină,
Cu cingătoare albă de lumină,
Cu tot argintul pulberii mărunte;
Pătrunde sus, în bolta care cântă,
Și-atâtea taine-acolo sus dezleagă.*

*Azi mintea mea purcede să'nțeleagă
Al vieții mele rost ascuns în stele,
Căci stelele îmi spun cuvânt anume:
Că'n patima îmbrățișării mele
Și-a ferecat iubirea ei o lume.*

*Toți cei lipsiți de-a dragostei povață,
Rătăcitori prin negură și ceață,
Toți cei ferși de-a soarelui căldură,
Ingenunchiați de rele și de ură,
Infrigurate suflete muncite
De-o vecinică, zădarnică arsură,
Ce n'au primit iubire în viață,
Cu patima durerii lor unite
Iși înfrățesc aprinsa mea pornire,
Îi dau avânt și nouă întărire, —
Și glasuri nouă struna mea învață.*

*Mă chiamă țara celor fără soare,
Durerea lor și azi mă înfloară.*

*Privește-o rață blândă cum coboară
De sus din cer și-a noastre frunzi sărută:
Sohie sfântă, tainică și mută,
A prăbeșit din lumea ei de ghiță
Spre lamura văpăii noastre sfinte,
Dorind iubire strălucirii sale.*

*Frumoasa mea, ea se va duce'n cale
Rătăcitoare, undeva departe,
Lâng'un bordeiu părăginit de soarte,
Unde o fecioară harnică, trudită,
Cu chipul stăns de-a lipselor otravă,
Ce moarte-au scris pe fruntea ei bolnavă,
Cu acu 'n mâna albă, ostentă
A adormit pe pânza chinuită;
Tremurător va trece prin fereastră
In chiliuța umedă de lacrimi,
Lăsând un strop din fericirea noastră.*

*In clipa asta tainică și mare,
Când noi topiți în dulce 'mbrățișare,
Jertfim iubirii sufletele noastre,
Tremurătoarea rață căldătoare
Alintă somnul trudnicei fecioare
Și-i luminează fața ostentă,
Cu vraja ei întruchipând un zîmbet
Fericitor pe buza ofilită.*

Octavian Goga.

Canul și fiul său.

De Maxim Gorkiy.

Tradusă de LUCREȚIA RUSSU-ȘIRIANU.

A fost odată în Crimeea un Can puternic. El se numea Mozdaimael Aswab, iar fiul lui era Tolaic Algalla.

Canul era bătrân, dar avea multe femei în harem. Și femeile îl iubeau pe bătrânul, fiindcă era

voinic, — iar frumusețea stă în voinicie, nu în finețea pielii, nici în trandafirii feței.

Așadar toate femeile îl iubeau pe Canul; dar el iubea numai pe o prizonieră cazacă, pe care o ridicase în șea pe pustiile Niprului. Avea în harem trei sute de femei din toată lumea, de toate neamurile și toate erau frumoase, ca florile de primăvară și trăiau toate în fericire. Canul dădu ordin să se pregătească pentru femeile lui multe mâncări dulci și le dădu voie să danseze și să se joace cât le va plăcea.

Pe cazaca însă o ducea cu sine adeseori în turn, de unde se vedea marea și unde era în belșug tot ce putea fericii pe o femeie: dulcetuți și stufe scumpe, paseri de orient și gingășia tinerească a bătrânului can îndrăgostit.

Petrecea cu ea zile întregi în turn și acolo se odihnea după munca vieții obositoare. Căci știa el bine: fiul lui Algalla va ajunge la gloria dorinței lui, știa că fiul său, ca un lup, așa cutreeră pustiile Rusiei și se întoarce cu prăzi bogate, cu comori, femei frumoase și glorie — iar pe urma lui va rămânea groază și cenușe, sânge și cadavre.

Intr'o zi, când Algalla se rentoarse învingător din Rusia, s'au aranjat serbări și banchete în onoarea lui. Toți domnitorii de pe insulă au luat parte la jocurile serbărilor și la banchet. Impușeau cu săgeți în ochii prizonierilor, pentru ca cei poftiți să se convingă de istețimea lor, apoi beau și preamăreau vitejia lui Algalla. Și bătrânul can se bucura din inima de gloria fiului său. Se bucura bătrânul că fiul lui e erou, se bucura că după moartea lui va ajunge în mâni bune țara lui... Se bucura mult bătrânul de toate acestea și ca să dea dovezi de dragostea lui, zise între toți domnitorii, cu paharul în mână, cuvintele următoare:

— Tu ești un fiu bun, Algalla! Fie preamărit Allah și numele profetului lui!

Și toți preamăriră numele profetului.

Iar canul continuă:

— Allah e mare! Imi va îngădui să văd renviață tinerețea în fiul meu sdravăn și iată văd cu ochii mei bătrâni, că în momentul când îmi vor apune zilele, când vermiu îmi vor roade inima, văd că voi trăi din nou în fiul meu! Allah e mare și Mohamed e profetul lui! Am un bun fiu, are pumn tare, inimă îndrăznească și cap limpede... Ce dorești dela tatăl tău, iubite fiule Algalla? Spune-mi și-ți voi da ori ce după cum dorești.

Abea amuză vorbele bătrânului can, și deja Tolaic Algalla sări în picioare și zise, iar ochii lui negri luceau, precum lucesc ochii vulturului din stânci:

— Stăpânul meu și tată, dă-mi mie pe prizoniera cazacă!

Canul tăcu, — tăcu scurtă vreme, numai atât, până când își liniști palpitul inimii, — și după aceea zise tare, cu voce hotărâtă:

— Să fie a ta. După banchet o poți lua.

Algalla, temerarul — parcă ar fi avut foc în vine, în marea bucurie ochii lui de vultur aruncau fulgere. Se îndreptă și zise tatălui său, canului:

— Știu ce-mi dai domnul și tatăl meu! Știu... Și eu sunt sclavul tău... fiul tău. Ia-mi sângele picătură, de picătură, ori când. Mor pentru tine de zece ori, când dorești.

— N'am nevoie de nimic, — răspuse canul și capul lui încoronat de ani și de glorie se închină pe piept.

Banchetul se termină curând și amândoi, mergând unul lângă altul, se duseră din palat în harem.

Noaptea era întunecoasă, pe cer norii acoperiseră stelele și luna. Tatăl și fiul înaintau prin întunerec.

Canul bătrân El Aswab zise:

— Viața mi-e spre apunere, zi de zi scado, inima mea bătrână din zi în zi bate tot mai slab și focul ei se stinge. Patima ferbinte a acelei cazace a fost lumina mea, ea da căldură vieții mele. Spune-mi Tolaic, spune-mi, nu poți fi fără de ea? Ia-mi o sută de femei, ia-le mai bine toate, dar lasă-mi-o pe ea.

Tolaic Algalla oftă și nu zise nimic.

— Câte zile de viață mai am? Calea mea pe pământ e deja așa de scurtă, ultima bucurie a vieții mele, este ea. Mă cunoaște și mă iubește. Cine mă va mai iubi, dacă ea nu va fi? Cine mă va iubi pe mine, bătrânul, cine? Nimeni, Algalla, nimeni.

Algalla tăcea.

— Cum ași putea trăi eu, știind că te îmbrățișază pe tine... Ar fi amare ultimele zile ale vieții mele... O de mi s'ar deschide toate rannele cicatrizate ale corpului meu, Tolaic și de mi s'ar vărsa sângele ca un pârâu, nu doresc să ajung noaptea, fiul meu!

Fiul lui tăcea.

Se opriră înaintea porții haremului, stătură mult înaintea porții încuiate, cu capetele aplecate pe piept.

În jurul lor domnea întunerec, nori negri alergau pe cer și vântul smulgea frunzele arborilor.

— O iubesc de mult, tată, — zise încet Algalla.

— Știu. Știu și aceea că ea nu te iubește, — zise bătrânul can.

— Mi se rupe inima dacă mă gândesc la ea.

— Și în inima mea bătrână trăește numai ea.

Tăcură din nou.

Algalla oftă.

— Să ne îndurăm unul de altul, tată!

— S'o omorăm! — zise Tolaic.

— Tu te iubești mai mult pe tine, de cât pe ea sau pe mine, — zise bătrânul can, după ce se gândi.

— Nici tu nu faci altcum, tată.

Tăcură din nou.

— E adevărat — zise bătrânul can trist — nici eu nu fac altcum.

Durerea îl făcu copil pe bătrânul can.

— Ei dară o vom omori?

— Nu ți-o pot da, nu pot, — oftă canul.

— Și eu nu pot trăi mai departe fără de ea!

— Smulge-mi inima, tată, sau dă-mi-o pe ea!

Canul tăcu

— S'o aruncăm de pe stâncă în mare!

— S'o aruncăm de pe stâncă în mare, — repetă canul, cel bătrân, cuvintele fiului său, cari răsunară ca un echo.

Și atunci intrară în harem. Cazaca dormea pe un covor gros. Se opriră înaintea ei și o admirară, se uitară mult la ea, cu admirație. Din ochii bătrânului can isvoriră lacrimile, curgeau pe barba lui argintie și scilipea fiecare picătură, ca mărghăritarele. Între acestea fiul lui cu dinții încleștați își stăpânea patima.

Bătrânul can o deșteptă din somn.

Se deșteptă, — și pe fața ei frumoasă, care era trandafirie, ca aurora dimineții, i-se deschiseră ochii, ca floarea de cicoare. Nu observă pe Algalla și-și întinse buzele purpurii spre can.

— Imbrățișază-mă, vulture bătrân!

— Pregătește-te, vei veni cu noi, — zise blând cătră ea, bătrânul can.

Atunci observă pe Algalla, și lacrimile din ochii bătrânului, și înțelese totul.

— Mă duc! — zise ea. — Mă duc! Nici a unuia, nici a celuilalt, așa a-ți decis, nu-i așa?

Cei cu inimă de piatră numai așa au putut hotărâ. Mă duc.

Și plecară încet toți trei spre mare.

Înaintau pe o cărare îngustă. Vântul șuera, șuera ca în desperare...

Cazaca se obosi curând, dar era mult mai mândră decât să se vaere. Când fiul canului observă, că ea rămase înapoi, o întrebă:

— Ți-e frică?

Cu ochi schinteietori se uită la fiul canului și îi arătă piciorul sîngerat.

— Vino, te duc eu! — zise Algalla și-și întinse brațele spre ea.

Dar ea își întinse brațele spre vulturul bătrân; canul o strinse la sin și o duse ca pe o pană. Cazaca rupea crângile din drum, ca să nu-i sgărie ochii bătrânului can.

Făcură așa un drum lung, se auzia deja din depărtare vuetul mării.

Atunci Tolaic, care mergea pe cărare în urma tatălui său, zise:

— Dă-mi voie, tată, să merg eu înainte, căci tocmai acum ridicasem pumnul asupra ta.

— Dute înainte, Allah te va pedepsi că aj ajung într'o așa ispită, sau poate te va ierta. Fie voia lui. Eu, tatăl tău, te iert. Eu știu ce e amorul.

Și iată în fața lor marea întunecată.

Valurile mistue țermul stîncos, e întunerec și frig acolo jos.

— Să ne luăm rămas bun, — zise canul, și o serată pe cazaca.

— Să ne luăm rămas bun, — zise Algalla, și să închină adânc, înaintea ei.

Ma privi în jos, unde valurile vuiiau și se dădu
napoi, cu mâinile împreunate pe piept.

— Aruncați-mă în mare! — zise ea.

Algalla gemând se întinse spre ea, dar canul o
strinse la piept, o sărută și ridicând-o o aruncă
de pe stîncă.

Jos vuiiau valurile și se isbeau de term, încât
nici nu s'a auzit când a căzut în mare...

— Vino, tată!

— Așteaptă, — oftă bătrânul can, și dorea să
audă ceva.

Trecu multă vreme așa, și valurile vuiiau și
vântul urla între stîncele de pe term.

— Vino, tată!

— Mai așteaptă puțin.

Și încă de multe-ori zise Tolaic către ta-
tăl lui: Vino!...

Canul nu se putu despărți de locul unde și-a
pierdut ultima bucurie a vieții lui.

Dar odată tot trebuie să se sfârșască totul. Se
seulă mândru și cu demnitate și zise cu voce
meacă: Vino!...

Plecară, dar canul se opri de odată.

— Unde, și la ce mă duc eu Tolaic? La ce
să mai trăiesc? Sunt bătrân, nu mă mai iubește
nimeni și cel pe care nu-l mai iubește nimeni,
la ce să mai trăiesc?

— Ești glorios tată și bogat.

— Redă-mi numai o sărutare a ei și toate cele-
lalte să fie ale tale. Glorie, avuție, toate sunt
numai moarte, nu există altă viață decât dra-
gostea. Allah să fie cu tine fiul meu, în toate zi-
lele și nopțile vieții tale.

— Tată! tată!

N'a mai putut zice nimic, ce ar fi și putut zice
aceluia, căruia îi zimbește moartea.

— Iartă-mă!

— Allah...

— El știe.

Și bătrânul can se aruncă în mare. Fiul său
nu-l rețină, nici n'ar fi putut. Și iară nu se auzi
nimic, numai vuetul valurilor.

Tolaic privi după tatăl lui și oftă așa:

— Dă, oh Allah, ca și inima mea să fie tot
așa de tare.

Apoi înaintă în întunerecul nopții.

Așa se sfârși bătrânul can din Crimeea, Moza-
laima el Aswab și după el urmă Tolaic Algalla.

PANTOFUL LILA.

De HENRY HOUSSEY.

— Traducere de Lucreția Bussu-Ștrianu. —

Greuze copia un portret al Dianei Poitiers în-
tr-o sală a castelului d'Anet. Prietenul lui, Flo-
riar, îl cerceta zilnic acolo și îi povestea câte un
pasagiu din viața frumoasei femei.

Într-o seară se plimbară împreună spre isvo-
rul Diana.

— Vino să ne odihnim puțin, — zise Greuze, —
dumbrava aceasta îmi reamintește un suvenir
plăcut. Tu ești poet, prin urmare trebuie să crezi
în amorul cereș.

„Eram de douzeci de ani, sănătatea mi
îmbujora fața și sufletul meu era nutrit de artă
și amor. Pictam cu pasiune tablouri sfinte și iu-
biam pe tinăra soție a bătrânului meu măstru.

O adusesse cu sine din Gromdon-Vancluse.
Când Eleonora intră pentru întâia oară în atel-
ier, îmi căzu penelul din mână. Până atunci
eram numai un pictor stângaci; dar de când am
văzut-o pe ea, sufletul meu s'a pătruns de artă.

Săptămâni întregi nu i-a tradat nici o privire
amorul meu. Poate nu l'ar fi aflat nici odată,
dacă nu mi-ar fi ajuns în mână un mic pan-
tof lila.

Într-o dimineață pictam un mic pasagiu pentru
marchisa Hautbois, când ea intră în atelier. Talia
ei mlădioasă era îmbrăcată într-un negligé alb,
părul ei negru ca abanosul cădea în valuri pe
umeri, piciorușele ei erau ascunse în pan-
tofi lila.

— E draguț, — zise ea stând la spatele meu
și uitându-se la tablou. — Respirarea ei îmi ar-
dea ceafa. Urechile îmi vijiiu. Dar intră măes-
trul și Eleonora sări iute de lângă mine, ca o
păsărică speriată. Micul pantof lila rămase acolo...
Mă aruncaș asupra lui ca un avar asupra comoa-
rei găsite. Însă Jeanette, fetița Eleonorei mă văzu
și mă privi cu ochi sămțiți. Apoi se întoarse și

alergă la părinți ei să le povestească cele întâm-
plate.

— Ce copil nebunatic e Greuze, — zise ea,
dar își aplecă ochii.

— Nu mai există acum copii, — zise Grom-
done, și și aseunse gelozia printr'un zimbet.

Dejunul îl consumarăm cu seriozitate. După
prânz veni la mine mica Jeanette, o trimise
mamă-sa, să mi ceară pantoful lila.

— Nu e la mine, nici nu l'am văzut, — răs-
punsei cu îndrăzneală.

A doua zi când mă dusei cu tabloul la mar-
chisa Hautbois, luai cu mine și pantoful, căci
mă temeam de o perchisiție domiciliară. Aveam
întrare liberă în parc și îmi ascunsei comoara
într'un boschet.

Pantoful perdut însă o neliniște pe Eleonora.
Odată în atelier, când soțul ei petrecu pe un
vizitator, îmi zise cu ton sever:

— Ei, Greuze, dă-mi pantoful. Unde l'as-
cunzi?

— În grădina marchisei, — zisei emoționat.
— Vino să-l căutăm.

„Gruze, d-ta ești nebun!

Atunci intră măestrul și ea cântând încet pă-
răsi atelierul.

Peste câte-va zile Gromdon plecă în Puy,
pentru repararea unei icoane de altar. Mai în-
tâi a voit să mă ducă cu sine, dar spiritul lui
de economie îi învinse gelozia. „În timpul acesta
să lucrezi acasă“ — îmi zise el.

Iar eu către seară mergeam fericit în raiul
meu la pantof. Eva deși nu era acolo, dar de-
oarece Eleonora moștenise dela ea curiozitatea,
acest sentiment o atrase spre pantof.

Într-o seară mă retrăsei în liniște sub o tufă
și emoționat mângăiam micul pantof lila. De-
odată îmi izbi urechile o voce răsunătoare de
copil. Numai gurița miciei Jeanette știe să umble
așa. Într'adevăr era doamna Gromdone cu fe-
țița. Se duceau pe sub granaț. Bătrânul grădi-
nar, care trecu pe lângă ele, credea că mă caută
pe mine și arătă spre boschet. Leonora nu-i dădu
nici o atențiune și continuă drumul spre mine.
Grădinarul luă fetița de mână și îi culegea flori.
Așa cu încetul Jeanette se depărtă de mamă-sa.

Mă'ncolăci, ca un șarpe, lângă tufă. Inima mi
bătea puternic și mi sărutam cu patimă talisman-
ul, micul pantof lila. Așa mă văzu și Leonora
cu odorul strîns la buze.

În primul moment îi se ivi în colțul gurei
un zimbet ironic, dar în curând luă o expresie
tristă.

— Iată pantoful, — zisei îngenunchind la pi-
cioarele ei.

Oftă și zise răgușit:

— Ridică-te Greuze și uită-ți nebunia!

Își strecură degetele fine în părul meu blond
și fiindcă eu atunci îi prinsei mâna și începui
să i-o sărut cu foc, înduișoată își lăsă capul pe
umărul meu.

— Nu mă iubi pe mine Greuze, pentru Dum-
nezeu nu, nu! Ași fi perdută, — șopti ea.

— Doamna mea, amorul meu, e al meu, e
singurul meu tezaur și nu fac nimănui nici un
rău prin el. Nici chiar d-tale.

Tăcurăm. Po te ne numărăm bătăile inime-
lor noastre aprinse. Ca o păsărică tremurândă
așa se alipi de mine femeia adorată, și eu n'am
îndrăsnit să-i ating cu buzele nici măcar părul.
Numai când își întoarse încet capul spre mine,
mă privi zăpăcită, atunci îi închisă gura cu o
sărutare.

Speriată se deslăcu din brațele mele, dar eu
o strinsei din nou cu putere spre mine.

În acest moment răsună în apropierea noa-
stră vocea miciei Jeanette.

— De ce să nu te iubesc îngerul meu? —
întrebai.

Atunci Jeanette se apropia de noi.

— De ce nu mă poți iubi? De ce? — zise
împingându-mă de lângă ea. — Iată, Dumnezeu
îți trimite răspunsul.

Și cu aceste vorbe se duse spre fetița și o
strinse în brațe. Învinsse maternitatea. Din acest
moment Leonora era sfântă pentru mine. Pan-
toful lila rămase singurul talisman al tinere-
ții mele. Virtutea o smulse de lângă mine și
o duse departe, departe de mine pe femeia ado-
rată!

Gruze își întoarse capul, ca să-și ascundă
lacrimile dinaintea prietenului...

IUBITEI.

*Tu nu ești fata unui rege, eu nu sunt fiu de prinț bogat,
Tu te-ai născut să n-ai pe nime, eu m'am născut să fiu utrat.
Ne-am cunoscut să fim ai noștri, să ne iubim cu focul sfânt,
Și ne iubim numai cu zimbet, cu dorul tânăr care-l cânt.*

*Na ne-a legat altar și popă și totuși șoști vom fi în traș,
În sânul nost trăește atâta lumină și atâta rai.
Noi nu cunoaștem suferința și ochii nu ne ard de plâns,
Noi nu gândim la bătrânețe, la vatra sufletului stâns...*

*Tu porți în păr flori de lămâie și nu năframă de jertă,
Eu uit că-s logodit cu moartea, că visul meu e ne'mplinit...
Când simt căldura gurii tale, uit chinurile ce s'arată,
Și beat din vinul buzei aș vrea să beau viața toată.*

*Tu simți că n mine doarme atâta amar de plînsurice nu s'plînsă
Tu simți că focul meu e numa o flăcăru din lumina stă...
Aș vrea să-mi dai curatul cântec ce palpă în abur și
Mă'nchin naintea ta, mireasă! Tu ești creștină, eu p...*

*Tu mă învești să cânt cântarea iubirii dalbe ce nu trece.
Tu-mi spui că nu m'asteaptă numa sicriul și mormântul rece.
Tu mi-ai ucis a ceții boală cu zarca ochilor senini,
Mă'n chin naintea Ta, crăiță, vezi, ochii mei, ce soare-s plîni!*

*Vezi, știu iubi iubind iubirea, vezi știu cânta iubirea mea,
Vezi, nu privesc în rostul vremii, privesc în fața ta.
Și rid de soartea ce mă bate, — slăvind făptura Ta de viață,
Și uit vesnica noapte neagră, trăind în alba dimineață.*

Emil Isac.

Din vremuri.

Dăm mai la vale o petiție dela 1848,
un fel de interpelare, caracteristică, pentru
șiretenia iuristică, și totuși de un ton hotăr-
rit, îndrăzneț, în care e redactată. Închi-
puți-vă situația dificilă de atunci, a — cum
își zice — »nației« românești, care lupta
întii și întii pentru recunoașterea ca
nație, atunci numai vom putea admira, cum
se cuvine, bărbăția bunicilor noștri, și va
trebui s'o constatăm măhniti, că nu le-am
moștenit-o!

Cât pentru manuscris, el face parte
din o foarte bogată colecție de documente
referitoare la anii 1848—49, dăruită Aca-
demiei Române, de dl Nerva Hodoș, sub
nrul 1058. Originalul este scris în ungu-
rește (lucru rar), și încă bună ungurească.
M-se pare a fi copie.

Iată introducerea bună:

Mărit și înalt guvern crădesc!

Cu dreaptă și adâncă durere a luat de știre
adunarea noastră națională, că fratele nostru,
onoratul Francisc Micaș, fusese prins și închis
la Cluj în luna trecută 26 April, fără îndoială
din porunca măritului guvern. Adunarea noastră
nu știe nimic apriat din ce pricină fu arestat
Francisc Micaș, ci numai din auzite spun unii
dintre cei adunați, că măritul guvern l-ar fi în-
chis, numai având temeri, să nu strice el liniștea
obștească, prin cuvintele lui către norodul ro-
mânesc. După știrile noastre, așadar, fratele no-
stru Francisc Micaș a fost închis, ca un pretins
ațîțător al poporului neluminat și ca tulburător
al păcii publice — pe temeiul regulamentului
jandarmeresc.

Departe de noi, și aceasta adunare națională
să se încumete, și spune criticii lăpta măritu-
lui guvern, și afirmăm numai, că Fr. Micaș
fiind urmașul unei familii privilegiate, a fost
arestat împotriva legilor țerei, cu călcarea capi-
tolelor și o, ba cunoșcând principiul că salu-

ei publice suprema lex esto¹⁾, ne vine a crede, Fr. Micaș, de dragul păcii obștești, iar nu din antipatie națională, și nu pentru silințele le-a se împila cu nedreptate nația românească, și fost prins. Adecă, temându-se măritul guvern și nu știu ce izbucnire, dintre două rele, găsisse ca cale să aleagă pe cel mai mic: arestarea lui Fr. Micaș — precum și făcu. Așa privind lucrurile, se mai poate scuza întrucâtva, purcederea măritului guvern, față de Fr. Micaș, dar, fiindcă din 26 April, până la cele întâmplate până acum, măritul guvern s'ar fi putut încredința, și negreșit s'a încredințat chiar, că nația română nu dovedise nici-o pornire de rescular, și de tulburare a liniștei, de averea ori de persoana vreunui naș sau atins, după ce nația română, dăduse, în Dumineca Tomii, așa de strălucită pildă gândului pașnic al său, rivnei de liniște și rânduială, și după ce măritul guvern se putuse desajuns încredința și despre acea, că s'au sevârșit așăși nelegiuite, în deosebite chipuri, împotriva nașilor, și din partea singuraticilor, comunelor și autorităților de altă limbă, decât cea românească, fără ca membrii altor nații să fi fost ieniți măcar, pentru purtarea lor antinațională, orică — privind și socotind toate acestea, poate Adunarea Națională, să nu se mihnească adânc, de închiderea așa de îndelungată și, îndrăznim a zice, nemotivată a unui fiu al ei. Această adunare națională află în arestare lui Fr. Micaș, și a altor frați de-ai noștri, ce vor mai fi întemnițați, în decretarea stăruirii, în ridicarea de furci de cătră măritul guvern, află înființarea unui sistem teroristic, ce se împotrivesc izbitor, cu spiritul și cu idea libertății, stăpână acum în toată Europa; un sistem care nu se poate împăca cu principiul egalității și fraternității, ce ar trebui să stăpânească acum între toate națiile Ardealului; un sistem, care nici-decum nu e în măsură să potolească inimile cu drept cuvânt aprinse, ale veacuri de-arândul, în butul legilor dumnezeiești și naturale asupritului, iar acum deșteptatului popor românesc. Adunarea aceasta are credință, că măsurile măritului guvern, împotriva noastră, practicarea sistemului teroristic, nu vor contribui la păzirea liniștei, roagă deci, cu toată încrederea pe măritul guvern, să binevoiască a rândui punerea în libertate fără amânare a fratelui nostru Fr. Micaș, deoparte, iar de alta, cu grijă părintească socotind zilele de grea cumpănă în cari trăim — când duhul libertății a pătruns așa de adânc și în sufletele norodului nostru, — să trimită în grabă la toate jurisdicțiunile din țară, depline și aspre ordine, ce se vor găsi mai nimerite pentru potolirea suferențelor agitate și mai cu seamă, ca la persoanele fraților noștri de nație românească, să nu li-se facă nici-o supărare nici unuia, în parte, până ei nu vor trece marginile revoluției pașnice (békés forradalom); putând să fie pe pace măritul guvern, că această Adunare Națională, „inteligentă“ nației, și capii poporului, din respecturi se vor nizu, să nu se strice liniștea și pacea patriei nicăiri.

Încodată vine dară, Adunarea Națională, să roagă pe măritul guvern crăiesc, în numele patriei comune, și în interesul transformării sale pe cale pașnică, ca să binevoiască a învrednici de părintească luase aminte petiția de față, și să facă numai decât pașii de lipsă întru îndeplinirea lui, încredințând totodată pe măritul guvern, că — dacă din partea celorlalte nații din țară, nu se vor sevârși împotriva nației românești fapte și samovolnicii cu călcarea dreptului natural, ce să inferbinte inimile românilor, și să-i împingă la pofta răsplătirei — din parte nației românești, nici la o întâmplare nu se vor faptui lucruri, ce ar putea restuna pacea și rânduiala obștească.

Cari, de-almintrea, implorând împărțirea cu noi a hotărârii, ce va binevoi să iee în privința petiției noastre, măritul guvern, închinându-ne bunătății sale părintești, iscalim cu adâncă cinste,

Blaj, 1848 Mai 15.

Cele mai supuse slugi. Obșteasca adunare a nației române din Ardeal.

Ioan Lonișny,
vlădică Paștrășului,

Andrei Șaguna,
vlădică neunit,

ca președinții acestei adunări.

Pavel Dușka

Peter Man

secretarii obștești adunării naționale
a românilor din Ardeal.

DIN POPOR.

ZORILE.

— LA MORȚI. —

Un obicei străbun, cunoscut în toate părțile Bănățului.

Dimineața, mai înainte d'a resări soarele, se adună femeile cari știu să strige zorile, și intră în casă, unde a răposat cineva din sat. Femeile, mai adese rudenile răposatului, după ce s'au adunat mai multe, se numără ea să fie 5, 7 sau 9, totdeauna una în număr fără soț și, ieșind afară din odaie, se oprese dinaintea ferestrelor. Acum se întorc cu fața spre răsărit și cântă versurile ce urmeză:

I.

Zorilor,
Surorilor!

Nu pripireți¹⁾ de-a zori,
Până N. (mortul) s'o găti,
S'o găti,
S'o despărți

De soțiorul ei (sau: soțioara lui)
Și de copiii²⁾, și de fete,
De nepoți, și de nepoate
Și de pustii neamuri toate,
Și de străini,

Și de vecini,
Și de nașă
Și de moașă,

Și de veri, și de văruici³⁾.

(Partea I, se repetă).

II.

Zorilor,
Surorilor,

Nu pripireți d'a vărsa,
D'a vărsa, d'a revărșă,
Până N. s'o găta,
S'o găta, s'o despărți
Și cal bun și-o potcovi,
Un cal bun de cale, lungă,

Cale lungă,
Făr de umbră,
Cale sacă,
Făr' de apă.

III.

Tu N. să mi te duci,
La fântână să ajungi,
La fântână lină,
Cu scam⁴⁾ de odihnă,
Vei șede, vei odini,

Și lumea-i dori...

Multe lacrimi o vărsa
Mai cu dor măicuța ta,
Și cu foc tăicuțul tău,
Și cu jele

Surorele...

Săracă bătăturea,
Cine foc te-o mătura.
Cocoșul cu puichița...

Creșteți flori cât gărușile,
Să vă bată vânturile,
Să vă rupă vârfurile,
Ca pe N.⁵⁾ gândurile!
Picați flori din rădăcină,
Ca N. dela inimă.

Dar tu floare

De cicoare,

Unde mai te-ai zăbăvit,

De Brumă te-a brumăit!

— Io m'am zăbovit,

Pân' pe N. mortul am celuit

Și l-am despărțit

De soțioara lui,

Și de frați și de surori,

1) Formă din Bănăt, în loc de: pripire!

2) Băieți.

3) Verisoara.

4) Scam.

5) Rudenia mortului.

Și de copii și de fete,
De nepoți și de nepoate,
Și de neamurile toate,
Și de străini,
Și de nașă
Și de moașă,
Și de veri, și de văruici.

V

Tu N. să mi te duci,
Napoi să nu te uiți,
Naite să-mi apuci!
La fântână 'n vale,
La mijloc de cale,
Să ridic o scară,
O scară de ceară!
Pe ea tot să te sui,
Și să te sui,
Până la Domnul Cristos,
Acolo-i locul frumos,
Că-s mesele toate 'ntinse,
Și mândre făclii aprinse,
Și paharele stau pline,
S'o fi loc și pentru tine.

Din colecția lui B. Bedos.

Cântece de joc.

— De pe la Arad. —

1.

Hop! soro, sorioară,
Fire-ai maichii norioară,
Fire-ai fi,
N' ai zăbovi,
Că maichi i-ar trebui:
De spălat
De măturat, —
Ți-ar mai da și după cap,
Hop!

2.

Nu rângi,
Babo, dinții,
C'oi veni
Și te-oi peți 'n
Postul mare-a trea zi, —
De nu eu,
Un vâr d'al meu,
Dac' o vrea și Dumnezeu.

3.

Vai, săraca mea muere,
Ostănită-i de ședere,
Sara-ar toarce, n'are lemne,
Până 'n giuă-i aduc lemne,
Nu se scoală, că îi lene
Hop!

4.

Nevastă-mea nu-i muere,
Numai perdere de vreme.
Sara se oucă cu soare,
Nu mai poate de picioare,
Și se scoală 'n prânzu mare,
De mă 'ntreabă de mâncare,
Eu caut băta de tare,
Să-i scot lenea din spinare,
Hop-hop-hop-hop-hop.

5.

Li-li-li,
Frunza viii,
Dulce-a fost gura mândri;
Dulce-a fost, acu-i amară,
Indulcește-o, Doamne, iară,
Hop!

6.

Veste-a mers pe Dunăre:
Soacra bate-un ginere.
Hop!

7.

Bea apă din Valea sacă,
Să nu porți frică de soacră.
Hop!

8.

Fata cu părul creștit
Face mălaiul lățit
Când îl scoate din cuptor
Hop!
Strigă satu 'n ajutor:

Din colecția lui B. H.

Tipografia „Tribuna“

Proprietar: GEORGE NICHIN
Arad, str. Deák Ferenc 20

Rugăm pe toți abonenții, să binevoiască a lăți „TRIBUNA“ în toate părțile, că numai așa putem lupta spre binele neamului românesc!

Cereți „TRIBUNA“ la cafenele, la casine!!

Cereți un număr de probă!

Abonamentul se vede în fruntea ziarului!!

Băncile românești, Oficiile parohiale, advocații, comercianții, măestrii, preoții, învățătorii se nu dea banii la străinii pentru tipărituri, ci se procure toate cele de lipsă la Tipografia „TRIBUNA“, unde se fac tot felul de tipărituri dela cele mai mici până la cele mai mari, fine și pe lângă prețuri moderate.

Tipărituri și opuri putem face în ori ce limbă!

Pentru ziarul „Tribuna“ anunțurile le primește Administrația pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Să sprijinim instituțiunile românești!!

FABRICA MAGHIARĂ DE MATERIAL DE PAIE

SOCIETATE PE ACȚII

== ÎN ARAD ==

cumpără

paie bune curate de grâu
cu preți potrivit.

Tot acolo se capătă gunoiu și șelac de cărbuni.

„VICTORIA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, ARAD

— Anul întemeierii 1887. —

Capital de fondare Cor. 1.200,000

Depuneri Cor. 5.000,000

Fond de rezervă Cor. 800,000

Primește **depuneri spre fructificare** și dă deponenților **4 ½%** interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de **trei luni dă 4%**.

Dare de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere.

Depuneri și ridicări se pot face pe calea postală și se expediază franco.

— **Escomtează cambii cu 6% — 8% interese.** —

Tot asemenea acordă și **credite hipotecari și de lombard** în modul cel mai culant.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.

Tóth József

mare comerciant de gramophone

SZEGED

Strada Könyök nr. 3.

Cel mai ieftin și mai bun isvor de gramophon și plăci.

PLĂCI DE ZONOPHON.

Pieze românești.

Mici plăci cu o lăture (17^{1/2} cmtr).

Prețul unei bucăți 1.50 cor.

Orșestră.

Bânda Neculau — Iași.

13007 Chindia Banda. — 13010 Agata Vals (Ivanovici). — 13011 Amor de Poet Vals (Cirillo). — 13012 Valurile Senci (Vals). — 13052 Curierul Amoriei (Polka Mazurka). 13053 Maria Polka Mazurka. — 13054 Maus Polka (Ivanovici). — 13055 Polka fără bani (Ivanovici). — 13057 Rusască. — 13058 Ciocârlia. — 13059 Doi ochi negrii.

Reg. XXXIII. Ștefan-cel-Mare — Iași.

13023 Pas Gimnastic (Marș cu comandă). — 13024 Marșul defilării (cu corniști). — 13049 Căsa Ceasca.

Doamna Bârsan — Iași.

13046 Deschide fereasta (Serenadă de Mezetti).

Chitaristul Ionescu — Iași.

13031 Ochii tei frumoși și limpezi. — 13032 O spuneti. — 13033 Florica de pe șes. — 13034 Todirico nene. — 13068 Că te-am iubit. — 13069 Hai raci, hai Scoici. — 13070 Ști tu. — 13071 E prea târziu. 13072 Doi ochi negrii. — 13073 De înșurat m-aș înșura. — 13085 Dorule Hihaha. — 13085 Fa Mariță unde-te duci. — 13087 Fa Ileană ce nu-mi spui. — 13088 Hai Lelițo 'n deal la vie. — 13090 Lele cu scurteica verde. — 13091 Vezi rândunelele se duc. — 13092 Trage cioara din vioară. — 13093 Aoleu m'am îmbătat. — 13094 Ba se poate nu se poate.

Dimitriu Pausești — Iași.

13043 Anecdote.

Voci de bărbați.

Dimitriu Pausești — Iași.

13045 Disciplina dragostei (Couplet comic). — 13074 Ca și frunza toamnei rele. — 13079 Criza (Couplet comic).

Doamna Siga — Iași.

13061 Mor puiele, mor. — 13062 Foaie verde Artaras. — 13063 De ce mă 'ntrebi.

I. Silvestru, Bariton — Iași.

13065 Visul. — 13066 Ai plâns și tu vre-odată. — 13067 Eu măduc codrul rămâne. — 13076 De ce nu-mi vii. — 13080 Porumbița. — 13081 De m'ai iubii. — 13082 Măi Sandrile. — 13083 Frunză verde de sudan. — 13084 Fără Perdea (Cântece de nașă mare).

Al. Zira, Bariton — Iași.

13044 Ști tu (Romanță).

Zisă de dr. Cărbă de la Teatrul Național — Iași
13021 Anecdote. — 13022 Scrisoarea sa de Eminescu.

Instrument solo de clarinet.

I. V. Banco — Iași.

13077 Doină (Clarinet și piano). — 13078 Naționale (Clarinet și piano).

Plăci mici de Zonophon pe două lături (17^{1/2} cm).

Prețul unei bucăți 2.25 cor.

Orșestră.

Bânda Neculau — Iași.

13000 Hora lui Cuza Voda. — 13006 Hora lui Ștefan-cel-Mare. — 13001 Sârba din Ierusalem. — 13002 Sârba din Comarno. — 13004 Sârba cizmașilor. — 13056 Sârba lui Ciolan.

Reg. XIII. Ștefan-cel-Mare — Iași.

13025 Hora Dâmboviței. — 13026 Banul Mărăcine (Bătuta). — 13047 Marș militar (Corniști și tobaseri). — 13050 Deșteaptă-te Române. — 13048 Sârba Bulvardului. — 13051 Hora regală și brăulețul.

Voci de bărbați.

I. Corfescu, Bariton — București.

13075 După fragi și după mure. — 13097 Aria Teadorului »Carmen«.

Chitaristul Ionescu — Iași.

13027 M'ai lăsat să-ți strâng mâna. — 13028 Hai raci cu nădragi. — 13029 Sârba popilor. — 13030 Trei dughene trei lulele.

Dimitriu Pausești — Iași.

13041 Clopotele din Sararie (Monolog comic). — 13042 Pocăința bețivului (Monolog comic).

Doamna Siga — Iași.

13016 Sârba barbierilor eintata. — 13060 Din Ploști până 'n Geboia.

Cuplete iudaice.

Herr Sigler — Iași.

13036 Chusen kale maseltow. — 13037 Menichu vesimchu. — 13038 A Wab a Zure. — 13039 Lied aus Sulamith.

Voci de damă.

Frau Sigler — Iași.

13013 Der jüdische Kugel (Jüdisches Kuplet). — 13015 Die Sehnsucht nach Zion. — 13018 Purim (Jüdisches Kuplet). — 13064 Allei My Baby (Jüdisches Kuplet).

Plăci mari pe o lăture (25^{1/2} cmtr).

Prețul unei bucăți 3 cor.

Voci de bărbați.

Doamna Bârsan — Iași.

X-2611 În freamântul nopții (Mezzetti). — X-2612 Doina Ligei Nr. I (Canto flaut și piano). — X-2613 Doina Ligei Nr. II (Canto flaut și piano).

I. Corfescu, Bariton — București.

X-2628 Mugur Mugurel. — X-1634 Când sârmanul tatăl meu. — X-2635 Ochi caprii (Baladă)

Dimitriu Pausești — Iași.

X-2608 La bal mascat (Sansonetă comică). — X-2614 Duetul din Claireta. — X-2621 Foaie verde margarint. — X-2622 Sic (Couplet comic).

I. Silvestru, Bariton — Iași.

X-2620 Doina (Din feria Luceafărui). — X-2629 Cucule de unde vii.

Al. Zira, Bariton — Iași.

X-2607 Somnoroase păsărele (Flondor). — X-2609 Cântecul fluerașului.

Plăci mari pe două lături (25^{1/2} cmtr).

Prețul unei bucăți 4.50 cor.

Orșestră.

Reg. XIII. Ștefan-cel-Mare — Iași.

X-2600 Carol-marș (Ivanovici). — X-2601 Zece Mai (Mare parade militare). — X-2602 Potpuri Național Nr. I. — X-2603 Potpuri Național Nr. II. — X-2604 Marșul Bercagiorilor. — X-2605 Gavota-Vals. — X-2615 Retragerea cu torțe. — X-2616 Unirea principatelor (Revista militară. — X-2617 Schimbarea gărzii (Cu imnul regal. — X-2618 Manevrele regale (Scene din manevre).

Voci de bărbați.

I. Corfescu, Bariton — București.

X-2624 Frunzuliță foi de fag. — X-2625 Mândruliță de la munte. — X-2626 Mândro unde înserezi. — X-2627 Ce te legeni codrule.

Chitaristul Ionescu — Iași.

X-2623 Ai plâns și tu odată. — X-2632 Te-am așteptat să vii (Cu orchestră).

Al. Zira, Bariton — Iași.

X-2610 Ah ochii albastrii (Denzo). — X-2630 În grădina la Mimita.

Cuplete iudaice.

Herr Sigler — Iași.

X-2606 Akufes. — X-2619 Chusenbesingen.

Plăci de Odeon.

Plăci mici pe amândouă părți întrebuintate diametru 19 cmtr, prețul 3 cor.

Cântece românești.

Feliciani Carlotta, cântereață la opera de curte a regelui României.

Nr. catalogului 211: Vino lângă mine; Ști tu? Nr. catalogului 302: Staccato-polka (Moulder, italienește); Aria della Rosina »Barbiere de Sevilgia« (italienește).

Nr. catalogului 143: O crezi; Mândruliță de la munte.

Nr. catalogului 222: Luna doarme; În ochii tei.

Plăci mari, diametru 27 cmtru, o bucată 6 cor.

Nr. catalogului X2013: Pescarul Bosforului; Fluerașul.

Nr. catalogului X2368: Pescarul Bosforului; Te iubesc.

1—25691 Cei o dragoste (Manyu Béla).

1—25692 Rândunelele se duc.

Plăci originale de Gramophon pe o lăture.

Cele însemnate cu literă K sunt plăci mici cu un diametru de 17½ cmtr, prețul unei bucăți 3 cor.; cele cu literă C sunt plăci mari cu un diametru de 25½ cmtr, bucată 6 cor.

Orchestra.

Musica militară Reg. 6. Mihai Viteazu — București.

K 10055 Bătuta și Brăulețul. — K 10056 Kiriac. — K 10057 Sârba fetițelor. — K 10058 Hora Griviței. — K 10059 Rendez-vous (vals). — K 10060 Românul. — K 10061 Hora lui Chipan. — K 10062 Sârba lui Don Vagmistrul. — C 10343 Dulce fiu înainte (vals). — C 10344 Drapelul Român (Marș). — C 10345 Vagabonzii (Marș). — C 10346 Vagabonzii (Vals). — C 10347 Doină și sârba. — C 10349 Estelles espagnoles (La Matchiche). — C 10350 A la chasse à courre (Vals). — C 10351 Secession (Vals). — C 10352 Doină. — C 10353 La bătălie (Marș), cu cuvinte. — C 10354 Atacul (Cu urale și comande). — C 10355 Souvenir-Polka.

Instrumente (Flaută).

P. Elinescu.

K 19154 Du-te dor la badea'n sîn. — K 19155 Șapte scări (horă). — C 19203 Doina din Amin-tiri (piano și flaut).

Voci bărbătești.

Orchestra Al. Mata, Voce Alexandru — București.

C 3-12553 La revedere copil dragă. — C 3-12556

Leteridi. — C 3-12557 Mierloiul. — C 3-12558 La șalul cel negru. — C 3-12560 Ochii bruneți. — C 3-12561 Pasăre galbenă 'n cioc. — C 3-12562 De trei zile beau la bere. — C 3-12568 M'a încins dorul. — C 3-12569 Sic tătucule (Comic).

Orchestra Al. Mata, Voce Pădureanu — București.

C 3-12552 Cuculeți cu pană sură. — C 3-12554 Doină Oltenească. — C 3-12555 Hai Lelișo în deal la vie. — C 3-12559 Săbărelul. — C 3-12570 Luna știe dar nu spune. — C 3-12571 Noi țărani dela țară. — C 3-12572 Din colacul cel mai mare (Comic). — C 3-12573 N'ai nici un ban în pungă (Comic). — C 3-12574 Hora prefectului. — C 3-12575 Albina de floare. — C 3-12576 Ciribiribi.

Orș. Al. Mata, Voce Panaitescu — București.

C 3-12563 Barbu Iătaru. — C 3-12564 M'ai lăsat ca să-ți strâng mâna. — C 3-12565 Eau dulce-țea nu beau apă. — C 3-12577 Cearta de la mahala întră femea și bărbat (Comic).

I. Bajenaru — București.

K 2-12177 Cadăna. — K 2-12360 Unde ești. — K 72727 Barcarola. — K 3-12621 Mugur Mugurel. — C 2-12553 Dormi în pace. — C 2-12940 De-aș fi rege (Romanță).

Nicolae Corfescu.

K 2-12179 Fluerașul. — C 2-12743 Adio. — C 2-12742 Doina dorului. — C 2-13744 Visul ferice. — C 2-12745 Doina iubirei.

I. d'Exarque.

C 2-12647 Printemps de Gounod. — C 3-12109 Cântec eroic. — C 3-12448 La Juive, priere. — C 3-13548 Otello Addio santa memorie.

I. Dimitrescu, Comice — Iassy.

K 3-12661 Ce-am ajuns. — C 2-12557 Villa Regală. — C 3-12004 Trei Somașuni.

Aurel Eliade — București.

K 72682 Cucu. — K 72724 Unde ești (Romanță). — K 72731 Te-am văzut plângând aseară. —

K 2-12316 Te-am văzut plângând asară. — K 2-12359 De-aș fi rege (Cântec bachic). — C 2-12644 De-aș fi rege! (Romanță). — C 2-12939 Mândruliță de pe plaiu. — C 3-12289 Colea de vale. — C 3-12289 Visul de iubire (Vals). — C 3-12579 Gândiri de amor (Vals). — C 3-12580 Ninetta. — C 3-12581 Doina de la mine până la tine.

P. Ghimpetaru, Teatru Național — București.
C 3-12551 Liliacul. — C 3-12582 Nimic mai dulce decât amor.

V. Maximilian, de la T. Național — București.
C 3-12550 Cuplete politice (Comic).

Voce Orchestra Ciolac — București
C 72730 Mișo Fa' Voce și orș.

Voci de dame.

Orchestra Al. Mata, Voce M. Florica — București.
C 3-13002 Taci, taci ca nueueau. — C 3-13003 Flori mărunte.

Fanny Rosé — București.

K 13017 Te iubesc, iubita mea (Ich liebe dich, vergiss mein nicht), rumän. Lied.

Mara d'Asty.

K 13649 Aș dori din pept să scot. — C 13804 Dorul meu. — C 13816 De ce plâng! — C 13905 Frunza cade 'ngălbenită. — C 13906 Sărutatul.

Voci de dame.

Mme. Miciora-Havrilez, soprano Teatru Național — București.

C 3-13000 Fetița dulce. — C 3-13001 Vagabonzii (Vals). — C 3-13006 Curse grătare. — C 3-13007 Vânt de primăvară.

Cântece pe mai multe voci.

M. d'Asty & N. Corfescu — București.

C 14190 »Lucia de Lammermoor«, Duet.
Orchestra Alex. Mata. Voce. Mm. Florica & Panaitescu — București.
C 14198 A murit Ioan.

Când am adunat aceste cântece, am avut nădejdea că publicul mare românesc va ști apretia străduințele mele și mă va onora cu prețurile lui comande și firma mea o va recomanda în atențiuăa binevoitoare a cunoscuților.

On. Dn! Când recomand întreprinderea mea în bunavoitoare D-tale atenție, Te asigur că nicăiri nu vei fi servit mai bine, ieftin și punctual. Gramophoanele mele le aduc din cele mai renumite fabrici din lume. Și ca și cel mai sărac am să poată avea această inventație fenomenală, mașinile le vând în prețul cel mai ieftin posibil. Toate gramophoanele mele redau în mod real, cântece, declamări, monoloage, diferite cântece de violină, de muzică militară și țâgănească și specialitate dela cei mai renumiți artiști și artiste, așa încât acasă în familie, putem să aranjăm adevărat concert și teatru, și chiar putem să jucăm pe lângă cântecele de muzică. Am mare magazin de plăci.

Manipularea gramophoanelor mele e atât de ușoară, încât și copilul de 6—7 ani încă o știe face.

La fie-care gramophon se trimit 6 bucăți artistice și 200 cuie.

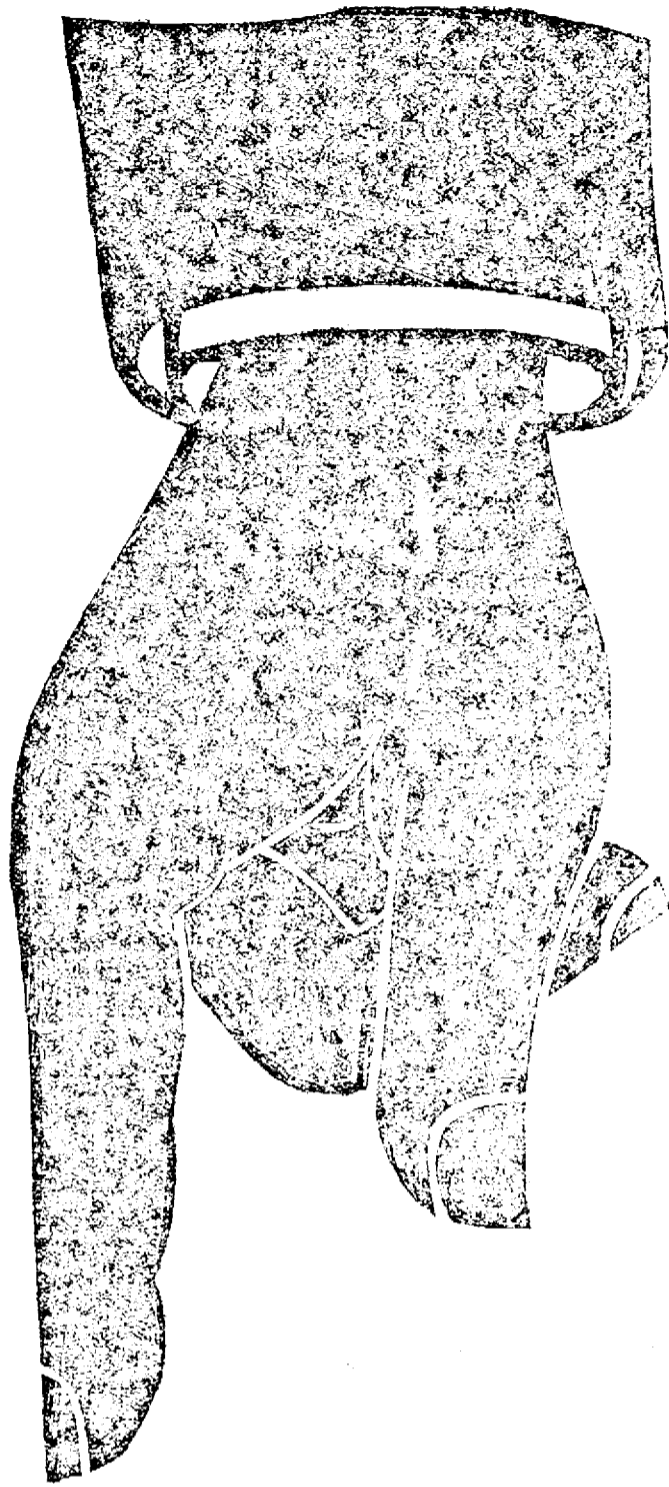
Phonographul Edison cu un cilindru 10 cor.

Cilindre, plăci întrebuițate schimb în prețuri avantajoase.

Dau rabat la cel puțin 5 plăci 5%, iar de la 10 plăci în sus 10%.

Cu toată stima:

Tóth Józset.

Sebesi Ferenc

măsar

Arad, strada Deák Ferenc nr. 2.

Primește și îndeplinește tot felul

de lucruri de măsar

în modul cel mai iute și prompt.

Wolf János

pantofar

Arad, str. Weitzer János

(palatul Minorilor).

Onorat Public!

Am onoare a aduce la cunoștință, că după o activitate de 15 ani nu mai fac parte din prăvălia din Arad a firmei NEUMANN M. și tot în Arad

Piața Szabadság (palatul contelui Nádasdy), sub firma

Braun Miksa

am deschis un magazin

de haine pentru bărbați și copii

asortat corespunzător cerințelor moderne. — Experințele mele bogate și pregătirile speciale, precum și legăturile mele mari mă îndreptătesc la nădejdea, ca să pot servi onoratul public cumpărător, în mod corespunzător cerințelor moderne. Aduc la cunoștință că

☛ pentru comande după măsură am deschis o secție seperată ☛

și că toate mărfurile ce se vînd, se pregătesc sub inspecția mea, și astfel în magazia mea nu se găsesc decât mărfuri fine și moderne, ce le vînd pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerând sprijinul marelui public, și încredere față de întreprinderea mea, am rămas

cu deosebită stimă:

Braun Miksa.

Telefon 145.

Telefon 325.

MATZKY KÁROLY

COFĂȚAR

Cofătăria principală: Piața Andrásy, palatul Neumann * ARAD * Sucursala: strada Forray nrul 2.

Pentru sezonul de Carnaval recomand pregătirea de ceai și bomboanele pregătite de mine în modul cel mai fin. Pregătesc tot odată torte, înghețată, prăjituri Minion după dorință. Tot așa și alte lucruri ce se țin în această specialitate.

În magazie țin stabil

Rum de Jamaica, livrat direct din Londra dela James Waters & Co., precum cele mai fine licoruri franceze și olandeze. Magazie de renumitul coniac J. & F. Martell.

Pentru jururile de după prânz am la dispoziția onor. public separe potrivit.

Cu stimă:

MATZKY KÁROLY
cofătar.

„Millenium“

Bererie și refectorie

Am on. a aduce la cunoștința stima-
tului public, că voi avea cu ocasiunea

sărbătorilor de Crăciun

Bere de Martie

care este una dintre cele mai recu-
noscute în străinătate.

Toată Vinerea peste proaspăt.

Cu toată stima:

SCHUCH FERENCZ

proprietarul bării.

„Millenium“

Rosenberg József

BAZAR

În piața SZABADSÁG

(lângă cafeneaua Pölzl).

Aduc la cunoștința onoratului public cumpărător, că

EXPOZIȚIUNEA DE GRĂCIUN

a bazarului meu din piața Szabadság

s'a deschis din ziua de azi. — Despre buna calitate și cantitate ori și cine se poate convinge.

Cu stimă:

ROSENBERG JÓZSEF.

Mare asortiment de GRACIUN și ANUL NOU.

Oltoii de vie de vândut.

Am onorul a aduce la cunoștința D-lor proprietari de vie, că până ce mai am deposit din oltoii de vie din acest an, voi vinde oltoii frumoși cu rădăcină bogată de vie de vin și struguri confect.

Pentru substituirea butucilor uscați în urma secetei mare recomand mai ales oltoii de vie cu rădăcină bogată precom și mlădițele rădăcinoasă de „Riparia-Portalis” și „Rupestris-Monticola”.

La cerere servesc Onor. cumpărători bucuroși cu totul cu succes a oltoilor de substituit.

În privința soiurilor și a prețurilor servește cu deslușire mai detaliată

Winkler József, producător de oltoii de vie

Telefon 410. Arad, str. Batthyányi nr. 13. Telefon 410.

NOU MOD DE VINDECARE!

Pentru vindecarea radicală

nervilor, morburilor sexuale, de piele și de sânge, dispoziții de slăbire, impotență

în urma nenumăratelor succese recomandăm cu căldură

institutul renumit de hydro-elektrotherapie

DR. MITZGER TIVADAR

Budapest, VI., Teréz-körút 44 (etagiul I).

Institutul, care e ne întrecut în felul său, e aranjat conform celor mai mari succese tehnice și igienice pe baza modului de vindecare epocal „Kataphorese”. Acest mod de tămăduire vindecă în cel mai scurt timp ori ce boală și asigură cea mai perfectă însănătoșare. În urma rezultatelor grabnice și sigure, solvirea onorariului pentru vindecare se face numai după însănătoșare. — La epistole răspund gratuit. — Săli de așteptare și de consultare separate, separate locuri de intrare și eșire.

Hopp Károly

cancelarie tehnică

ARAD, STR. SZÉCHENYI NR. 5.

Planuri și execuții: Pentru prevedere cu apă și iluminare, precum și pentru colonii de motoare etc.

REPREZENTANȚA

fabricelor de specialitate de prima calitate.

Proprietarul primului institut de învățământ particular din Budapesta

Mehr Sámuel măestru croitor diplomat

am deschis

în Arad, str. Kölcsey nr. 3

numai pe o durată scurtă

Curs de croit

HAINÉ PENTRU BĂRBAȚI ȘI FEMEII.

Rog pe cei interesanți să se prezinte cât mai în grabă, căci rare-ori ni-se dă atare ocaziune.

Fiește-care învățacel se prevede cu testimoniu.

Se poate prezenta în întreaga ziua!

Țin și curs de sară! Domnișoare învăț și acasă!

Pentru vinderea

Marelui magazin de asortiment de sticlă

de porțelan, maiolică, vase de piatră, obiecte de lux, vase, lampe de masă și candelabre, oglinzi, obiecte de argint, alpaca și nickel, decoruri pentru odăi și mese, acomodată pentru aranjamente casnice, începând dela calitatea cea mai fină până la cea mai ordinară sunt neasămănător de convenabilă.

Toate acestea se vând cu prețuri foarte moderate — în prăvălia mea, situată pe Szabadság-tér 21.

■ Efectuesc foarte punctual comande de sticlărie. ■

Cu stimă:

KLOHS ADOLF.

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. ARAD Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut SINGER și MINERVA.

Unicul magazin de
renumitele mașini de cusut
PFAFF.

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

MARE OFICINĂ DE DREGERE.

In magazin se află
mare asortiment de
gramofone și plăci.

— Condiții de solvire foarte avantajoase. —

Cine e bolnav!!

Oleul-Reuma de Balle-Eren-
lano a lui **Dr. Arányi**
foarte renumit, ce n'ar trebui să lipsească din nici o casă necondiționat și
cu siguranță vindecă

reuma,
cursoarea și
podagra.

E recomandabilă la durere de mână, spate, pept, șele, lovitură, silă, ser-
titură, du ero de urechi, tunit de urechi, durere de cap și dinți. Provăzut
cu îndrumare pentru întrebuințare punctuală. — Prețul unei sticle 2 coroane.
Sticlă de probă 1 coroană. Să fim de băgători de samă la numele lui
Dr. Arányi! Ori ce altele sunt falsificări tendențioasă. — Se poate că-
păta numai la preparatorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, Hódmezővásárhely, Fő-tér.

La comanda prin poștă pentru expediție și ladă se compută
40 fl. La comandă mai mare de
6 coroane pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuielă
în caz de trimitere înainte a sumei.

Firele de păr cărunt

își redobândesc adevărata culoare dacă în trei zile întrebuințăm

RESTORER-ul de păr a lui
BALLA

Garantez pentru nevinovăția și efectul ce-l are.
Prețul unei sticle 2 cor., sticlă de probă
cor. Să ne ferim de imitațiuni. Se poate
căpăta la preparatorul: Balla Sándor, far-
macist în Hódmező-Vásárhely.

Față frumoasă!

putem dobândi, dacă întrebuințăm **Crema de vioarea (Ibolyka)** a lui Balla. Dintre toate mijloacele cosmetice de până acum acesta e unicul cel mai remarcabil, remu-
nit și premiat. **Redă frumusețe născută** — Un borcan de **Crema de vioarea** a lui Balla unsuroasă pentru întrebuințare sara 1 cor. un borcan de **Crema de vioarea** etc. dispare. Probați
și vă veți convinge. — O sticlă mare de apă pentru față 1 cor. Pudră în culoare albă, roză și galbenă, prețul 1 cor., o bucată de săpun de a lui Balla
uscată, pentru întrebuințarea ziuă 1 cor. O sticlă mare de apă pentru față 1 cor. Pudră în culoare albă, roză și galbenă, prețul 1 cor., o bucată de săpun de a lui Balla
numai a farmacistului **BALLA**, și se poate căpăta numai de la **Balla Sándor, farmacist Hódmező-Vásárhely.**

Dame!

Frumusețe vecinică!

putem dobândi, dacă întrebuințăm **Crema de vioarea (Ibolyka)** a lui Balla. Dintre toate mijloacele cosmetice de până acum acesta e unicul cel mai remarcabil, remu-
nit și premiat. **Redă frumusețe născută** — Un borcan de **Crema de vioarea** a lui Balla unsuroasă pentru întrebuințare sara 1 cor. un borcan de **Crema de vioarea** etc. dispare. Probați
și vă veți convinge. — O sticlă mare de apă pentru față 1 cor. Pudră în culoare albă, roză și galbenă, prețul 1 cor., o bucată de săpun de a lui Balla
uscată, pentru întrebuințarea ziuă 1 cor. O sticlă mare de apă pentru față 1 cor. Pudră în culoare albă, roză și galbenă, prețul 1 cor., o bucată de săpun de a lui Balla
numai a farmacistului **BALLA**, și se poate căpăta numai de la **Balla Sándor, farmacist Hódmező-Vásárhely.**

Astma

suferinzii de respirație grea cari nu pot dormi și să se culce, căci
se înădușe, cine nu poate să se urce pe scări sau munți, căci
le stă respirația, cari suferă de batere de inimă, abea putând suferi
caldura, pentru aceia adevărata mântuire vine de la **praful Astma**
pregătit de **dr. Némethy**. La comandă se recere și etatea
Un borcan 5 cor. La boale învechite, borcan dublu 9 cor

Se poate căpăta numai în farmacia — **BALLA SÁNDOR,** Hódmezővásárhely.

D-șoare!

Cine e bolnav!

La moment alină și necondiționat vindecă tuse, respirație grea și durere de cap

SIRUPUL DE MUNTE
PENTRU PIEPT
A FARMACISTULUI BALLA

renumit, recomandat de medici și care face cel mai bun efect.

La moment împiedică tuse convulsivă, tuse măgărească, durere de piept, greaua
respirație, astma, trocnă, febrințele și regușală.

SIRUPUL DE MUNTE PENTRU PIEPT a lui BALLA descris mai sus se aduce
în circulație în două forme.

Numai pentru cei în etate și pentru copii de 12 ani în sus. Ziinic câte 4 linguri.
La copii de 12 ani în sus tot așa. Prețul 2 coroane.

Numai pentru copii de 12 ani în jos. Ziinic 4—5 lingurițe. Prețul 1-20 cor.

Indrumări de trebuințare alăturăm.

Se poate căpăta numai la preparatorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, H.-M.-Vásárhely, Fő-tér.

LA COMANDE PRIN POȘTE pentru expediție și ladă se comandă 40 fl. La com-
mandă mai mare de 6 cor. pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de chel-
tuielă în caz de trimitere înainte a sumei.

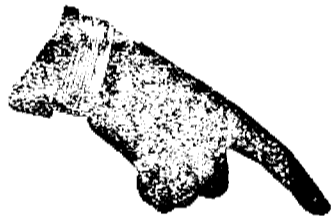
DESFACERE DEFINITIVĂ.

Cu învoirea autorităților publice
se face

Desfacere

Definitivă

În marele magazin
de pânză, și de modă bărbătească și
femeiască a lui

Masztiig Pál

ARAD

Calea Andrássy nr. 22.

„HUNGARIA“

atelier de fotografie artistică
ARAD, Strada Forray No. 1.

Cu profund respect am onoare a atrage atențiunea binevoitoare a onoratului public la

atelierul meu de fotografie.

In atelierul meu se vor ocupa **cu fotografii de băeți** și de aceia am angajat pentru conducerea atelierul un specialist de primul rang în formarea fotografiilor de băeți.

Prețurile mai ieftine de cât la ori care alt atelier de fotografie. Când recomand atelierul meu artistic, fotografiile isbitor de ieftine și expoziția mea, aranjată la intrare, în bunavoitoarea atenție a onoratului public, rog să mă sprijiniți.

Sub durata sărbătorilor deschis ziua întreagă!

Cu deosebită stimă:

„HUNGARIA“

atelier de fotografie artistică

Arad, strada Forray No. 1.

Jakabffy István és Tsa

Arad (Palatul Minorităților).

Recomandăm prăvălia noastră de întâiul rang.

Gătim vesminte Ținem în magazin tot felul de stradă, salon, sport și blănărilor. Servire promptă și culantă este principiul nostru.

Rugându-ne pentru binevoitorul concurs, — suntem cu dinstinsă stimă:

Jakabffy István és Tsa.

RAUCH RAIMUND

neguțătoria de sticle și porțelan

lângă „Cafeneua Japán“ ARAD calea József főherceg 9.

Becuri de gaz.

Lămpi electrice.

Cel mai ieftin izvor de cumpărare pentru articoli de Crăciun și Anul nou.

Mare asortiment

în obiecte de Alpacca și China,
obiecte de Majolica, porțelan, lămpi și sticle.

Spirt destilat de lampă.

Primesc tot felul de dregeri de lămpi.

Cerând sprijinul marelui public, sunt cu stimă

RAUCH RAIMUND.

Impodobiri pentru pomuri de Crăciun.

Tot felul de jucării pentru băieți.

Avem onoare a aduce la cunoștința onorat. public, că ni-am deschis un

atelier de lăcătușerie

de artă și construcție

în ARAD, pe Strada Weitzer J. Nr. 5.

Unde primim ori-ce lucru ce cade în bransa aceasta, ca facerea de grilajuri la morminte, renovarea de case de bani, etc., prompt, iute și ieftin

Sprrijinul onoratului public îl cere cu stimă:

Benkő & Pfeil.

● În mai multe expoziții premiat cu primele premii. ●

Nr. telef. 489.

Prima fabrică de căruță de pe câmpie
Ij. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmare a str. Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruțe noi domnești

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte
avantajoase

caruțe folosite, în schimb (phaltoni cu acoperiș și fără acoperiș, sănii eel. ect. ...)

Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

La expoziția din Paris 1900 a câștigat „Grand Prix“.

Ioan Francisc Kwizda

furnizor de cartel c.-reg. austro-ung., reg. române și
prin. bulgare

farmacist cercetător în Korneuburg
(lângă Viena)

Restitutions-Fluid de Kwizda

este apă de spălat caii,
brevetată ces.-regală.

O sticlă costă 2-30 cor.
De 40 de ani se folosește în stăruiele de curie, în grajdurile mai mari ale singuraticilor și în ale miliției, ca înfățișător excelent, la înțepinirea mușchilor, etc. la adăesări are rezultat minunat, căci face ca caii să biruie mai multă muncă.

Numai având breveta
alături
de veritabil
Restitutions-Fluid de Kwizda.

Restitutions-Fluid de Kwizda.

Să trimiți preț-curante cu locașe gratuite și franco
Deposit general: Iosif Török farmacist, Budapest
Király-utca 12, Andrassy-ut 26. I

— Sa fondat în anul 1868. —

BÁLINT JÁNOS următorul lui
SILBERMANN J.

măiestru de cojoace și căciuli, precum și
Institut de plissé în

Temesvár-Gyárvaros
Andrassy-ut nr. 7, peste drum de frații Deutsch.

Recomandă magazinul său abundent aduscat cu tot felul
de fabricante proprii de

piei perziane, piei veritabile de Ardeal negre și
feștite, piei de lipsca, căciuli pregătite din păr
nură Kriemer.

Mare magazin în tot felul de modă nouă de
pălării pentru bărbați și copii,
mai de parte am piei veritabile din țară și străinătate,
precum perziane KRIEMER, fabricate de Lipsca, precum
și de miel alb.

În institutul meu de plissé se primește tot felul de haine
pentru plissé, din loc și provincie.

— **Prețuri moderate, serviciu prompt!** —

desfacere în mic și mare. — Comandele din provincie se execută
prompt și repede.

Când se înșală damele mai tare?

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune
Pofuți și osteniți până la mine, unde se pregătesc
croizile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne
cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad, Deák Ferenc-u. 2.

**Dacă vrei să cumperi
ghete bune și țititoare**

pe lângă prețuri ieftine
să te adresezi la pantofarul

Gzernóczky Mihály

ARAD, str. Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetă pregătite de el însuși.

Comandele după măsură se fac prompt și ieftin.

Sirupul de miere de teiu alui HALAPI

aduce mari servicii celor tuberculoși, și ori și
căruia care tușește, care e răgușit, răcit, fără
apetit și care slăbește.

De multeori o tusa neluată în samă și ne vătămătoare
e semnul tuberculozei.

Nimeni să nu aștepte înrădăcinarea răului, ci să-l stârpească
deja când încolțește, iar unde să observă, să fie
nimicit prin

sirupul de miere de teiu alui Haláp

care are influința sigură la dureri de piept, tusa, răceala etc.
Sticlă de probă 3 cor., sticlă mare 5 cor. — După trimi-
tere a banilor înainte se capătă numai

în farmacia „Apostol“, Budapesta

József-körut 64/29.

ETTERER ALAJOS

aurar și argintar

Arad, strada Széchenyi nr. 1.

Recomandă în atențiunea onoratului public din loc și provincie precum și prestinel atelierul său lin asortat de aurărie și argintărie. Efectuește tot felul de comande precum și ori-ce reparați.

Are asortiment de

bijuterii de aur și argint

pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cu provocare la aceasta publicație să dea favor de 5%.

1/2 literă

Kálmár József electrician

ARAD

in Str. Salacz Nr. 2, vis-a-vis de Hotelul Central.

Primesc

Soneri electrice de casă, dregerea lor. In atelierul meu servesc tot felul de lucruri ce cad in aceasta bransa.

Efectuesc

lucruri mai mari sau mai mici de iluminare cu electricitate, instalări de locuințe și prăvălie, instalări de becuri și transformarea lor.

Liferez și instalez

mașini Dnamo, motoare, ventilatoare pentru cafenele, instrumente electrice pentru fier și căleat.

— Telefon pentru oraș și comitat 242. —

Lázár Gyula

băcănie, articole de cuină și delicatose, vin, șampanie, tea, rum și cognac, deposit principal de ape acre.

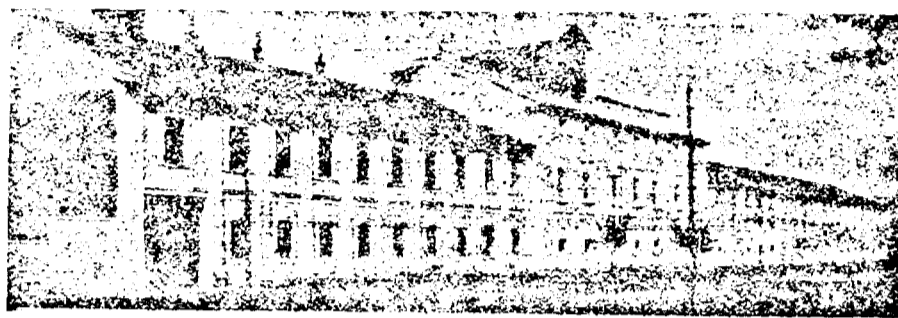
Arad, Piața Andrássy Nr. 19.

(In edificiul Hotel Central)

Serviciu prompt și punctual. Totdeauna articole proaspete și bune cu prețurile cele -- -- mai ieftine. -- --

La plătirea cu bani gata 2% scăzământ la casa.

Telefon Nr. 344.

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri,
 fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școale,
 ——— comune și orașe mici ———

cea mai ieftină iluminare

————— ceea-ce se poate face cu —————

GAZUL BENOID.

Flacăra ce corespunde la 10 lumini
 costă pe o oră numai 1.6 fileri.

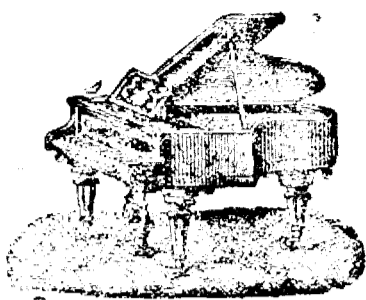
Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai
 simplă manuire! Epistole de recunoștință din pa-
 trie și străinătate. Patente din patrie și străină-
 tate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc
 ——— deslușiri detaliate. ———

Magyar Benoid-gáz Részvényársaság

ARAD, Pécskai-ut nr. 13-14.

== Prospecte gratuit, fără nici un contract. ==

Telefon 561.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public, că

În atelierul meu de pianne

aranjat corespunzător cerințelor moderne,

fac renovări de pianne, dregeri,
transformări, acordări curate
pe lângă prețuri favorabile și garanție.

Insărcinările din provincie
le îndeplinesc în persoană și în timpul cel
mai scurt.

Cu deosebită stimă:

Neumann Antal

neguțator de pianne

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 36.

Avis!

Avem onoare a cunoștința onoratul public, precum și pre stimații noștri clienți, că din cauza ridicării chiriei prea mare de prăvălie

dela 1 August

am fost siliți a ne strămuta prăvălia noastră din **Andrássy-tér 22**

în **Szabadság-tér nr. 14**

„LA CIZMA ROȘIE“

(lângă fostul **PORTER**).

Având în vedere și mai departe a servi onoratului public cu marfă bună și prețuri moderate, rog totodată a lua la cunoștința strămutarea prăvăliei și a ne da și mai de parte sprijinul D-Voastre

Cu stimă:

Iustin Olariu,

conducătorul Societății Călțunilor
Aradi Czipészek Termelő Szövetkezete.

Telefon-nr 469.

Telegr.-adr.: „Grüner-Varga“

Grüner és Varga Szeged

Cheque-cont la Posta Ungară 16.308. la cea Austriacă 99.403. -- Giro-cont la Banca Austro-Ung.

Manufactura de cânepă, în și justă.

Tot felul de ștreanguri de cânepă, - ștreanguri de sârmă, - Gurtuni, - vadră din cânepă, - ață de țesut (sfoară), - cânepă și călți, - Dresni-saci, poneve, pânză jută pentru pachetare. Articoli pentru economii: ștreanguri pentru căruțe, mreajă de acoperit caii, hamace (pat).

SPECIALITATE: Mrege, leagăn pentru copii, legături pentru snopi.

Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4 $\frac{1}{2}$ % , după depuneri peste 20000 cor. cu abzicere de 90 zile 5% interese neto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

In atențiunea comunelor bisericesti!

Pregătesc în timpul cel mai scurt posibil după comandare, în ori ce stil, edificii, decorări esterne și interne, statue de biserică, de grădini și de salon, după modeluri sau turnare, morminte frumoase de piatră sau cement dela 50 cor. în sus, precum ori și ce se ține de sculptorie.

Osváth I. Antal, sculptor

Nyíregyháza, strada Kossuth nr. 51.

Pe durata sezonului de Iarnă.

Fischer Simon

ARAD,
Szabadság-tér
nr. 12

Mare prăvălie de rufe.

Intre măcelarii Glück și Koch

Catalog de prețuri senzațional de ieftine.

Pentru copii clasă separată.

Cravate pentru copii!

Cravate de spălat (ciucur)	10 cruceri.
" " " regatta	15 cr.
" " mătasă	25 "
" " " regatta	25 "
" " " plastron	29 "

Cămăși pentru copii!

Cămăși călcate albe	95 cr.
" din șifon veritabil	1.05 "
" " cu piept moale	1.25 "
" de tot fine	1.45 "
Gulere și mangette de calitate foarte bună	

Pălării pentru copii!

Pălării de toamnă	75 cr.
" negre și colorate	98 "
" mai fine	1.25 "
" elegante	1.35 "
" cu căptușală de mătasă	1.50 "

Căciuli pentru copii!

Căciuli de sport din pânză coțată	35 cr.
" " " " " vinată	50 "
" " " " " cheviot	65 "
" de matroz din materie vinată și roșie	75 "
" din mătasă	1.15 "

Ploiere pentru copii!

Ploier din croise	95 cr.
" " clott	1.15 "
" " canelab	1.45 "
" " șerge	1.60 "
" " mătasă	1.75 "

Batiste pentru copii!

Batiste ilustrate	05 cr.
" din șifon alb	08 "
" " pânză	11 "
" " " mai fină	14 "
" " batist color at	15 "

Ghiozgone (tașcă) de școală!

Ghiozgone din pânză cernită	35 cr.
" colorate cu chipuri	45 "
" din pânză scutită de apă	60 "
" " materie bună trainică	60 "
" " piele	75-1.50 "

Giorapi pentru copii cu patentă, făcuți de robi!

Giorapi cu preți după mărime	
" patent de calitate bună	12-27 cr.
" " " diamant negru	19-38 "
" " cu călcăi dublu	27-45 "
" " de cea mai bună calitate	32-57 "

Deosebiți articlii pentru copii!

Nadrugi cu țitori de gummi	19-35 cr.
Briceag cu piesele de os alb și șur	20-30 "
Perii pentru dinți	10-25 "
Portmoneu de bani din piele	10-50 "
Calamare de buzunar patent	25-50 "

Clasa modei de bărbați. Catalog ieftin!

Rufe albe bărbătești!

Cămăși colorate cu pept moale	1.15 cr.
" din șifon cu pept piquet	1.35 "
" " sephir englez colorate	1.45 "
" de tot fine cu pept damast	1.65 "
" " vârgate drapa	1.75 "

Pălării bărbătești noutăți!

Pălării bărb. de calitate bună	1.25 cr.
" " " mai sigură	1.50 "
" " colorate și negre, formă nouă	1.75 "
" " elegante, fină de lână	2.00 "
" " cele mai fine de iepure	2.50 "

Ploiere pentru bărbați!

Ploiere de croise	11.15 cr.
" bune din clott	1.35 "
" trainice din canela	50 "
" din mătasă gloria	1.75 "
" " " fină	1.95 "

Năframe pentru bărbați în depozit uriaș!

Năfrâmi de batistă frumoase	1.15 cr.
" " regatta	1.19 "
" " mătasă	25 "
" " " regatta admirabile	35 "
" din " curată	50 "

Diferiți articli de modă pentru bărbați!

Mare asortiment de batiste, bucata	19-25 cr.
Țitoare de nadrugi de cal. bună	35-50 "
Ștergătoare de ciorapi	39-50 "
Mulțime de nasturi pentru magnette	25-50 "
Ismene de köpper, calitate bună	95 "

Giorapi bărbătești!

Giorapi de macco colorare naturală	19 cr.
" colorați și negri, părechia	25 "
" vargați de modă	29 "
" special, de cel mai nou model	35 "
" din ață curată	45 "

Clasa modei pentru dame.

Rufe albe femeiești!

Cămăși fem. din șifon, decorate cu broderie	85 cr.
" de madipul cu broderie minunată	1.15 "
" din pânză fină brodată cu mâna	1.50 "
" " batist franc. colorate	1.75 "
" " pânză de rumburg ptr trousseau	2.00 "

Diferiți articli de modă pentru femei!

Ploiere pentru dame	1.75 cr.
Brăue de mătasă negre și în color	50-95 "
" " " cu gummi	95-1.50 "
Găantă de piele mai nouă	45-1.90 "
Cravate de mătasă și gulere.	

Giorapi pentru femei!

Giorapi legați negri și în color părechia	35 cr.
" după cea mai nouă modă cu vargi	39 "
" din ață curată	50 "
" " flor negru	65 "
" " " de tot fin	95 "

A sosit obiecte de cadouri de Crăciun!

Brunner Béla

prăvălie de modă și specialități.

Arad, în piața Szabadság nrul 20.

(Strada Forray, palatul contelui Nádasdy).

Recomandă magazinul său bogat de marfă, unde se pot căpăta cele mai frumoase cadouri de Crăciun.

Pălăriile cele mai moderne, cămeși, gulere, mănuși, cravate, batiste, ciorapi etc.

Mare asortiment de coloniale Franceze și Engleze.

Mare fârș de Crăciun!

Prețuri ieftine! Serviciu prompt!

Comande din provincie se efectuează la moment.

Deposit de postavuri de șubă ardelenă.

==== Au sosit ponevi pentru sezonul de iarnă! ====

PONEVI

PENTRU CAI
PENTRU PATURI
PENTRU ODĂI
PENTRU SPITALE
LA FERESTRE

PONEVI

PENTRU CĂLCAT
PENTRU TRĂSURI
DE BRAȘOV
CU PĂR LUNG
PENTRU BAE

FABRICATE NUMAI INDIGENE PE LÂNGĂ PREȚURI MODERATE.

Deposit de industrie ardelenă și de Bácska.

Reich B. Károly Fiul & Comp.

Arad, Piața Andrássy nr. 6.

(Casa Verbos).

Asigurări contra focului: bucate, mobile, vestimenta, mărfuri.

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timș și Torontal*, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă de la 50—100 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplată;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, rezevizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, enourus, ovės, viș (vicaș), plante industriale: cânepă, in, himeș, nătrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și ceruiale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruza grâu, secara, ovězul și toată economie

cel mai bun și mai ieftin a sortiment pentru procurarea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile greco-or. române și sârbești, și anume:

odăjdii colorate și negre, acodereminte, prapori mari, steaguri pentru biserici, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane ruse-ti de tot felul, icoane istorice etc. etc.

În atelierul meu pregătesc cel mai bogat leonostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălări preotesti.

Haine pentru dñii preoți, brăne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vestimenta preotesti, căci am un croitor foarte isteti. La dorință dau detașuri și tot felul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materia de prima calitate și cea mai bună; dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comandă esecut momentan în modul cel mai prompt și mai constiențios.

Catalog ilustrat trimis gratuit.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidék

strada Duna, casa proprie.

TISLER VAZUL pavăgiu

Arad, strada Radnai 24

primește orice muncă de pavare

apoi

fac plăci de beton, canaluri de beton fundamente pentru uscarea părăților umezi, primesc orice construcții de pământ în condițiile cele mai avantajoase și în prețurile cele mai ieftine.

HEIM J. ARAD

Piața Szabadság 20 (Palatul contelui Nádasdy).

Fabricație proprie de

albituri pentru femei, bărbați și copii.

Trusouri pentru mireasă.

Magazie de fabrică: în pânză și pânzeturii.

AMESTEC DE CAFEA PRĂGIT INDIANĂ

e cea mai bună, cea mai aromatică, cea mai cercată și totuși cea mai ieftină cafea dintre toate cele cunoscute până acum.

Se capătă în ARAD numai la

Bothstein Mór

Telefon 350. prăvălia de delicatose și specerie „La pisica neagră” Telefon 350.

Arad, piața Szabadság nr. 3.

Aduc la cunoștința onoratului public cumpărător, că amestecul de cafea făcut de mine, va fi compus numai din **cafea nobilă de India sudică**, de trei ori pe săptămână, cu mașini de prăgit ale mele foarte comandate spre acest scop, chiar de aceia mă adresez cu aceia rugare către publicul din Arad și jur se binevoiască se facă la mine o încercare, să se convingă despre cele spuse.

Amestecul de cafea indiană pregătită, se poate căpăta în următoarele pachete: $\frac{1}{8}$ klg. 50 fil., $\frac{1}{4}$ klg. 1 cor., $\frac{1}{2}$ 2 cor.

Mağazin mare de:

Vinuri de șampanie, franțuzești și ungurești, liquer din țară și străinătate, precum tot felul de articoli de specerie.

Un talp bere de curte 8 cr.
O halbă 13 cr.

Avis!

Cu deosebit respect aduc la cunoștința distinsului public, că

berăria orășenească de sub teatru

am luat-o în arândă

și acea voi ajusta conform tuturor recerințelor moderne. Din ziua aceasta voi avea cea mai excelentă bere de Kóbánya a primei societăți ungurești pe acții așa numită

BERE DE CURTE

apoi vinurile de sub podgorie de cea mai bună calitate. Cuina pe lângă prețurile cele mai ieftine totuși va corespunde cerințelor moderne.

Cu deosebită stimă: **Kányá Géza.**

Un talp bere de curte 8 cr.
O halbă 13 cr.

Laboratoire Cosmétique Matilde

Contra taturilor cele mai invecchite a le **ofticeii**, mai folositor e decât ori și ce sticle sirupul de brad Castillio.

47 Kigr. cântărea di Dr. Gera Attila din Volosanka, care din tuberculosa s'a vindut prin sirupul de brad Castillio și de sirupul Hypophosphat

s'a îngrășat de 120 Kigr.

Alina tusa, încetează asudările de peste noapte, patentează apetitul bolnavului, încetează scuiparea de sânge. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil. In casuri de tot grave și pilulile "Guajacolin" o cutie 4 cor.

Pentru anemici, femei în galbinare, pe cari li doare foarte mult mijlocul spatelor, căror le slăbesc puterile la un lucru bagatel, pe cari consecvent li doare capul slabilor, cari doresc că se îngrășe și în t rească, cel mai bun medicament e „SYR HYPOPHOSPH. Co KUN“, recomandat de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul timbrilor de trimetere pot da ori și cui. Iată câteva:

On. Dn Kun István în Hajduszovát. Sirupul de brad Castillio al Dtaile a folosit foarte ficei mele bolnavă de consumptiune, rog cu reînțoarcerea poștei încă două sticle. Nandrassy D. Mihály, preot, com. Gömör, Restér, u.p. Ochtina.

On. Dle! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat crezământ până acum, dar de când am comandat dela Dta sirupul Hypophosphat, recunosc că și în cenusă se găsește mărgăritar. Ori și cui pot recomanda cu conștiința liniștită medicamentele Dvoastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra pentru binele omenirii etc. Alexandru Gera, preot gr.-or., conducătorul domeniului episc., Beiuș.

Pară mercuriu și plumb! Nestricacios!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, frumoasă și ramena să-ți delaturii pistrui, petele de ficat, so întrebuințați

CREMA-ALIFIA-SAPUNUL PUDRA MATILD 1 coroață. 1 cor. 60 f. 80 fileri. 1 coroață.

Dacă nu folosește, prețul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scutit prin lege și sprijinit de stat) este o invenție epocală pentru economii. Cine o întrebuințează după îndrumările prescise: porcul scapă și de boala cea mai primejdioasă și că cele scrise nu formează reclamă, mă îndătoresc se dau prețul pentru fiecare porc mort, dacă întrebuințând acest prav, porcul totuși o murit. — O cutie 2 coroane.

Se capătă la farmacistul KUN ISTVÁN laboratoriu de medicamente cosmetice „Laboratoire cosmétique MATILDE“ (intemeiat după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta) HAJDUSZOVÁT 3a (lângă Debreczen).

INGUSZ I.ÉS FIA ARAD.

Pom de Crăciun

împodobit frumos cu obiecte noi ce nu s'aprg.

Mare asortiment

și ieftine cărți ilustrate

cărți de povești

cărți pentru tinerime.

Mare și ieftin asortiment

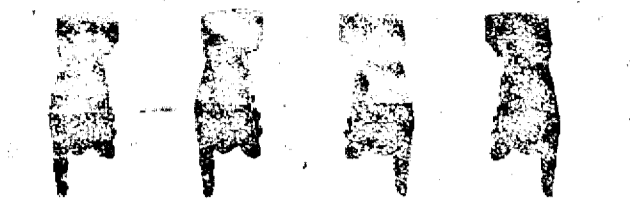
potrivit pentru Crăciun cadou de

Casete de hârtie de epistole

Casete de văpsele.

INGUSZ I.ÉS FIA

LIBRAR, ARAD. Str. Weitzer János.

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator de articole cosmetice DEBRECZEN, colțul străzii Șaș recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Hajdusági Bajuszpedrő. Pomadă de mustață DE HAJDUSÁGI!

Mustața e frumoasă dacă întrebuințați pomada Hajdusági, cea mai bună pentru creșterea și păstrirea mustețelor, pregătită din materii consumabile. Efectul se vede foarte tute și cu siguranță. Se vinde pe la lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borecan cu 2-15 Cor. Pe lângă rambursă gratis!

Mai mulți de o mie de medici renumiți recomandă și comandă pacienților lor Balzamu reșesc contra podagrei și a reumei, recunoscut mai bun medicament de întreaga lume.

O sticlă 2 cor. In provincie 2 cor. 50 fil. 3 sticle 6 cor. 65 fil. p. lângă rambursă gratis. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

CREMA FÁY. O mare bucurie poate fi pentru dame, că am inventat un medicament nestricacios.

Știind că toate alifiile de până-acum pentru înfrunșetarea feței sunt stricacioasă, după multă străduință, am inventez un medicament nestricacios. Nu conține mercuriu, prin urmare: e unica nestricacioasă contra pistruiilor, jabriților și alte boale de piele. dealătură ori ce beșicătură, peștiugni și ori ce pată. face să dispară șbăreiturile, fața pielii o face mai fină și mai curată. nu conține nici plumb nici mercuriu, și astfel nu e stricacioasă. nu conține materii usuroase, e în formă de spumă, cu miros plăcut și nu face să lucească fața. se pune ușor și ziua, deoarece nu conține unșoare și șpălmeste bine pielea.

Un borecan de CREMA FAY 1 cor. Săpunul Crema Fay, regele săpunurilor de toaletă: 1 cor.

Fudra Fáy întrebuințată cu crema cu în restă feței o culoare frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru sulemenirea feței corespund trei culori, deschisă nrul 8, roșie nrul 12 și roșie închisă nrul 18, deci la comanda rog să va provocați la numeri. Acestea alifi sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuința fără se observa însă. — Un borecan 4 cor.

Apă de pistrui. Cel mai bun medicament pentru delaturarea a pistruiilor efect admirabil, căci îndată redă feței culoare curată, și nu e stricacios. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fil. Săpun de față pentru aceasta apă 80 fileri.

Medicament pentru vopsirea părului în culori blond, brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce-o dorește. Nu înasprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., ce e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept. (Contra tusei și a astmei.) — Iarna îndesebi pe vreme, când e noros mulți sufar din tusa, raspătare neregulată, astmă, nădușală etc. Aceste boale li istoneșe pe oia în un grad, că de multeori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap, spate. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuințează Picturile Senega pentru piept. Prețul unei sticle 1 cor. 40 fil.

Blenorrhin este cel mai bun medicament pentru boale venerice atât la bărbați cât și la femei. In o săptămâni deplină însănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discreție pe din afară cu inscripție „Coloniate“. Prețul unei sticle cu cele necesare ajunge se vindece pe femeie sau bărbat, 3 cor. 50 fil.

Pilule Resanguin, unicul medicament în caz de neregularitate periodică, la dureri ascuse și la răce de acest soi. Inceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un borecan 2 coroane.

Picături indiane pentru dinți alui NAGY. Frecă ginginele cu ele, rerile de dinți provenite din ori ce cauză, încetează la moment. O sticlă 70 de fil.

FARMACIA GROSZ NAGY FERENCZ DEBRECZEN.

La toate comandele liferarea se face cu reînțoarcerea pe în întreaga țară.

Se fondat la anul 1877.

HAINE pentru bărbați, juni și copii

din materie de cea mai bună calitate, cele mai moderne, cel mai bun croi, paltoane și pardesii de toamnă și de iarnă în cele mai favorabile condiții și mai ieftine prețuri la

Moskovitz Zsigmond

Liferantul inteligenței române

A * R * A * D,

Edificiul teatrului.

● Filiala în Piața libertății Nro. 1. ●

Toate vestmintele gata, la dorință se întocmesc conform corpului, fără alta renumerație.

În fiecare săptămână
MARFA NOUA!

Telefon Nro. 534.

Comandă din provincie se efectuează în cont

Marfa bună, prețuri ieftine, serviciu punctual

S. J.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaiilor nostri mușterii, că din cauza mării chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o mai mult de 25 de ani în Piața Andrássy nr. 20, în palatul Fischer Eliz.

în strada Jozsef főherceg nr. 11,
casa MULLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin ca cel de până acum suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră cliență cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea on. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă :

Kilényi C. és T-sa

»La plumbul vânt« — József főherceg-ut nr 11.

Vite
nobilitate
Ca în anii
treceți, așa
și acum
au fost

Prima pepinerie cu vite nobilitate
de pe Tarnave

Proprietar FR. CASPARI, Mediaș 10 Ardeal

Singură în toată Ungaria, care au liferat mușterii vite nobilitate sănătoase, diferite sorturi nobilitate. Și în viitor numai exclusiv la această școală de viticultură se capătă cele mai bune vite de diferite sorturi nobilitate pentru Vin, Vin-Dessert și Extra sorturi de vin de masă. Proprietarii de vii au avut rezultate minunate cu sădirea de astăzi de vite.

La cerere se trimite catalog ilustrat, franco și gratis. cu multe scrisori de mulțumire și recunoștință.

Scăparea familiei.

Inscripțiunea de sus într'adevăr o merită

„Picăturile rusești“

ce se preparează în farmacia dlui Vasile Mijinescu din Melencze.

Sunt un mijloc nentrecut și excelent contra durerilor interne, de stomac, mistuire, materi și intestinale.

În timpul cel mai scurt dispar durerile amintite ; lucră într'un mod binefacător contra scârâciilor, vânturilor (colică) și diarhoie; delatură grea și neplăcerile provenite în urma stricării stomacului și din răceală; liniștește greața și face apetit; delatură respin ațuneea grea, în lipsă extremă pololește tusa și ajută la desfacerea flegmei; pusă pe puțină vată la dinții găuroși ușorează durerea.

Prețul 1 cor. 60 bani (80 cruceri).

Dacă se trimite înainte 2 cor., medicamentul se expedeză franco.

„Picăturile rusești“ veritabile se pot căpăta numai în farmacia d-lui Vasile Mijinescu în Melencze, (comitatul Torontal).

Cuiefrig

se încălzească cu

cărbune de cărămidă prusacă

care se capătă numai în ferăria

BERTA TESTVÉREK

ARAD

Piața Andrássy nr. 3.

— Telefon 386. —

Tot acolo unicul magazin de grav argintin »VENUS« pentru lustruirea sobelor.

— Mare magazin de patini. —

Cimbalmă

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloage mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta »ȘCOALA« de cimbalmă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit.

VARGAPÁL

fabricant de cimbalmă și de muzice

MAKÓ (casa proprie).

Pentru cei ce
pățesc de surprătură

Cea mai nouă invențiune de bandăgii ces. și reg. brevetat pneumatic cu pelotă de cauciuc, cel mai perfect în felul său alui KELETI!

Oprește surprătura cea mai mare și vechie fără de a cauza dureri.

Prețul: pentru o latere 12 coroane, pentru amândouă laturile 24 coroane.

Mulțime de epistoale recunoscătoare din patrie și străinătate, dela cei mai vestiți medici și profesori.

În institutul meu artistic pentru îndreptarea corpului, ce susțin de 25 ani, pe lângă controlul unui medic de praxă al orașului Budapesta, să pregătesc pe lângă prețurile cele mai efine, cele mai perfecte instrumente tehnice, ca

picioare și mâni artificiale pentru cei amputați.

Corzette și îndreptătoare pentru cei în creștere strâmbă

Mașini de proptit și umblat pentru cei ce suferă de

dureri de oasă, închieturi, tuberculoză, boală englezească, reumă și gârbovire.

Lepături pentru pânteco și ciorapi de cauciuc pentru sfere și convulziuni.

Damele sunt servite de femei.

Soracii, conform înțelegerii, vor plăti în rate.

Cerți gratis și franco catalog provăzut cu peste 1000 figuri.

KELETI J. fabricant de instrumente artistice igienice

BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17—18

(în palatul claustrului ordului monahal „Szervita“).

Scriba: Bpest, IV. Koronaherczeg-u 14. — întemeiată 1878.

— Corespondența în limba română. —

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nestrucăcioasă alifie pentru înfrumșetare, întrebuițându-se atât ziua cât și sara. Delatură totfelul de pete, precum : pistru, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicătură și precugiuni.

Fața primește o culoare frumoasă și curată. SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuița și fără cremă.

PUDRA DE FLOARE LOTUS în culoare albă, roză și galbină. Pregătită după metoda americană, un mijloc de înfrumșetare inofensiv și admirabil. Se recomandă și doamnelor mai în etate. pentru că delatură încrețiturii și redă o față tină.

Prețuri: Crema Lotus Cor. 1.—
Sapunul „ „ „ „ „ „ 1.—
Pudra de floare Lotus, flacon mare „ 2.—
„ „ „ „ „ flacon mic „ 1.—

Magazinul principal: în grădina de pălării pentru doamne:

A „Párisi nőhöz“,

SZEGED, Iskola-ut 13 sz.

Comandă din provincie pe lângă rambursă.

Vanzătorilor prețuri scăzute.

Permis prin decretul ministerului de interne, nr. 41.994.

Vindecarea deplină a boalelor secrete!

Să nu pregete nime într'o chestiune atât de gîngasă să se prezente odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctul locui, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori cât adănc de ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestei examiniări poți cu singuranță afla și calea pe care așajunși la vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împedeca ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și descrie boala cu deamănăntul și după ce va fi examinată va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune marea de răspuns După încheierea curei, an la sece scrisori e se ard rare espresă se retrimit.

Un astfel de leucitor și curățitor e institutul special al drului Palóc, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-ut 10) unde cu bunăvoință și conștiențioșitate capătă ori-cine (bărbat sau femece) deslușiri asupra vieții sexuale unde i se curăță sângele bolnav, nervii iso întăresc, trupul întreg se eliberează de boală și sufletul de chinuri. Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice dr. Palóc, vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundăment cu metoda sa proprie de vindecare și casurile cele mai neglijate boalele de beșică, de țeve, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boale de sânge, de piele și teate boalele ce se țin de organele socrule femecești. Pentru femei e sale de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le da însuși dr. Palóc (dela 1 ore in. a până la amezzi).

Adresa: Dr. Palóc medic de spital, specialist Budapesta VII, Kerepesi-ut 10. 272

Alianța

Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrată exclusiv de
maiestrii aradani

mare asortiment de perdele,

diferite covoare și converturi

din scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maiestrii, punem la dispoziția
onoratului public.

**Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai
favorabile.**

Cu planuri servim gratuit!

Cu planuri servim gratuit!

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11

Fondat la 1846.

Telefon 25-37.

Szabó József

măstru arhitect-zidar

Cancelaria: ARAD, Vécsey-utca 6a.

Primește spre efectuare tot felul de lucruri ce aparțin specialității arhitecturii.

Planuri după stilul cel mai modern. La dorință pregătește și preliminar de spese.

Servește cu deslușiri la tot felul de afaceri aparținătoare ramului de arhitectură.

Schițe de planuri pregătește gratuit.

Cu stimă: **Szabó József,**
arhitect-zidar.

IN ATENȚIUNEA CINULUI PREOTESC!

Am onoarea a recomanda amicului meu

croitorie pentru de haine preotești

precum: reverenzi, cimade, paltoane, camilafă și capșon. în magazinul meu sînt numai stofa de calitate primă. Pun mare pond pe forma esterioură ca să câștig plăcerea onoratei preoții care mă va onora cu comanda.

Varga János succesor MUTS JÁNOS

croitor de reverenzi și vestimente preotești

în Budapesta, IV., Váci-utca nr. 70.

De la 1 Noiembrie Prăvălie de geamantane,
am mutat în piața **ANDRÁSSY nr. 22.** pielărie de artă, șea și curele.

LIFERANTUL ARMATEI COMUNE C. R.

Recomand în atențiunea binevoitoare a onoraților mei
cumpărători

cercetarea prăvăliei mele de geamantane, pielărie de artă, șea și curele

aranjată după modelul celor din capitală conform
rețințelor moderne

in Arad, piața Andrásy 22.

Magazin de tot felul de geamantane și pielărie de artă, hăruri pentru cai de rînd și cai de călărit, instrumente pentru grajuri și pentru îngrijirea cailor, articole de artă și sport. Toate cele necesare la o șea ofițerească sau domnească.

Comandele se efectuează pe lângă răspundere, prompt și prețuri ieftine.

Probați să vă convingeți!

Ori ce renovare ce se ține de această branșă se efectuează imediat pe lângă prețuri moderate.

Cu stimă: **Bérczi Pál,** — ARAD, —
piața
ANDRÁSSY 22.

Pozdech József următor Thury Feri

Budapesta,

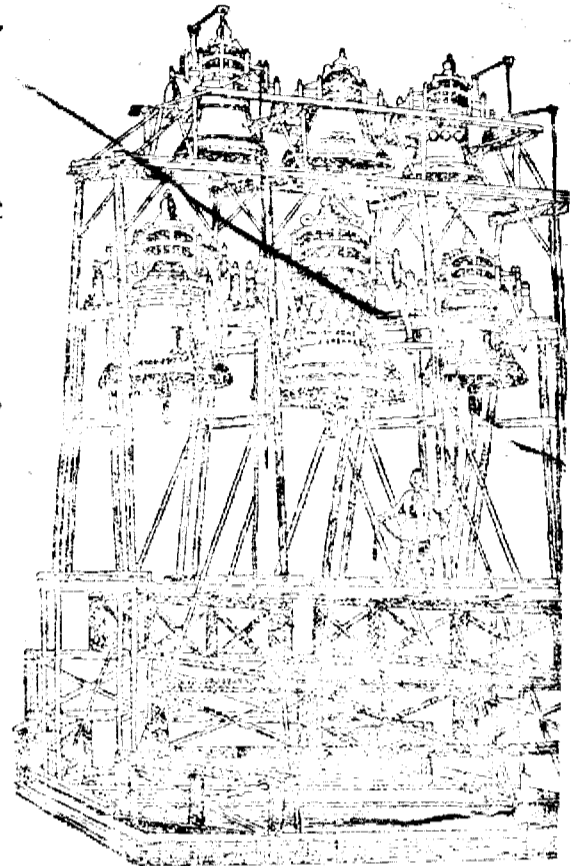
VI, Lehel-utca Nr. 8.

Mare fabrică
de instrumente
muzicale
de suflat,

turnătorie de clo-
pote și metale,

făurărie
și ajustărie
de clopote
cu brevet.

Catalog și preliminar de spese trimite franco.

Primul institut sudungar de auritură artistică
al lui **E. I. SPANG,** auritor biserice
(casa proprie) Str. Gărei No. 10. **TIMIȘOARA** (fab

Premiat cu diploma de onoare și cu
medalia de aur **București,** și cu altele
medalii de argint, la diferite expoziții.

Se recomandă pentru gătirea de tot felul de lucruri în artă
și anume:

altare noi și vechi (temple), tronuri, stră-
moane, sfeșnice, rapizi, prapori, cruci de turn
plafonturi, decorații de perete, etc. ◀ ◀ ◀

P. T. Die!

Am onoarea a aduce la cunoștința P. T. Public, că în loc, la
Part-utca nr. 4 — sub firma recunoscută de autorități —

TIVADAR SANDOR

la 1 Septembrie am deschis o întreprindere
de lumină electrică, de telefon și soneri

Primește și pregătește aranjamente de lumină electrică, de
siuni, telefoane, de parafurgere și struerii de casă. Strămut candle
gaz și petrol în de cu lumină electrică. În deposit am reflectoare,
jamente de lumină electrică și de sonerii de casă.

Mai am în deposit unelte de lipsă pentru lumină electrică, pentru
telefoane și sonerii, precum tot felul de suluri de cărbuni pentru reflec-
toare, lămpi și materii de instalare.

Planurile și proiectele de spese le fac gratuit. Că merit încredere
dovedește, că la societatea pe acți „Aradi Villamosági R.-T.” am fost
aplicat 8 ani ca instalator.

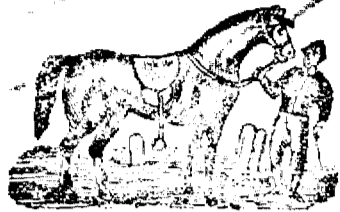
Rugând sprijinul P. T. public, sunt

Tivadar Sandor,
Instalator electric.

Din 1 Octombrie cancelaria, depositul și atelierul meu vor fi în str.
Weitzer János (palatul Minorităților) nr. 10 și până atunci mă rog a să-
vărși comunicatele de telefon și comandele prin dl **RADO GYULA,** nr. 1
telefonului 238

BENEDIK IMRE carelar și șelar

SZEGED (casa Zsóter)

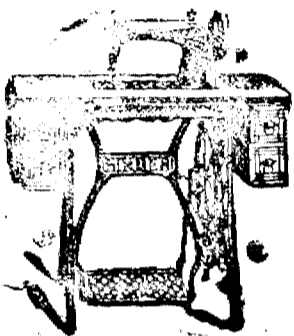

Hamuri, șele,
inștrumente trebuincioase
pentru călărit, drum și
vauat, frâne și biciuri,
procovițe pentru cai
lăe și ieftine, giamantane
de călătorie, geante de

piele, portomoneie, în mare asortiment.

Prețuri ieftine! Dresări se efectuează în mod grabnic și prompt
La dorință cataloage ilustrate gratuite fără porto

30 fl. Mașini de cusut.

Pe lângă rezonabilitate de 5
ani o mașină nouă, familiară, veri-
tabil

SINGER

cu armariu închis se poate săpa a
numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akáczia 55
și filiala din strada Sziv 42.

Dregeți a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețu-
rile cele mai favorabile și pentru munca mea viitoare sau răspundere

Catalog gratuit și franco.

Vederea cea mai puternică

se poate avea numai cu aju-
torul

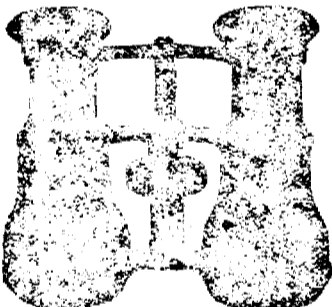
sticlei de cristal

ciselată foarte fin și probată ca
perfectă, care se poate cumpara
în cauze deosebite și după o
cercetare conștientoasă cu pre-
țurile cele mai ieftine la firma

Hahn és Löbl

Telefon 149. în LUGOJ Telefon 149.

Comandele cu posta se efectuează precis și prompt.

vind cu prețurile originale de fabrică.

Cataloage de Francon gratis și franco.

Toată înfăreața sau reproducerea va fi pedepsită

Unciul veritabil e Balzămul Thierry

provăzut cu marca „Călugărița verde“ sub scutul legi
Cel mai vestit și neîntrecut medicament contra per-
bașiunilor de mistuire, șgârçiri de stomac, colică, ca-
thar, dureri de pept, influență etc. Se capătă în 12 sticle
mici, sau în 6 duble, ori în una mare deosebită provă-
zută cu încredințarea patentată. Prețul 5 cor.

Unsoare Gentilona Thierry recunoscută ca
contra rănilor vechi, aprinderi, vătămăi
și tot felul de umflături. 2 borcane cu 3 cor.
Banii se trimit înainte ori se ridică

Apotheca Thierry în Pregreda lângă
de apă

Eroșuri cu mai multe mii de mulțumiri se trimit gratis și fr.

Depozite în următoarele apothece: în **Budapesta** la **TÖRÖK J.**
EGGER LEO și în **Arad** la **FÖLDES KELEMEN** și la **H.A.**

INTEMEIAT
LA 1883

Dipl. de onoare
Lorin 1902
Medalia de aur
Timișoara 1891.

Telefon pen-
tru comitat și
oraș nr. 498.

Szabótha

Sándor

pregătitor de
odăjdii și adju-
turi bisericesti

croitorul
teolog epis-
copedi din
Canad, lite-
rariul Excel.
Sale episcop
Dessewffy
din Canad.

TIMIȘOARA-
GETATE

în teologie.

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțime
cât și a aceloră, cari voesc se cumpere pentru biseriei caple, sau societății de
immortantare

odăjdii, steaguri, cruci statue sau altfel de ajustări bisericesti

tot astfel marele său asortiment pentru materiale necesare la formarea adjus-
tărilor bisericesti.

Pentru liferările mele sau răspunderea. — Servesc bucuros cu catalog bogat
ilustrat.

Câți suferitori sunt

cari mereu caută leac de vindecare contra boalei lor și
abea poate să găsească adevăratul leac. Miile de epistoale
de recunoștință adevăresc, că contra durerii de

muschi, rupere

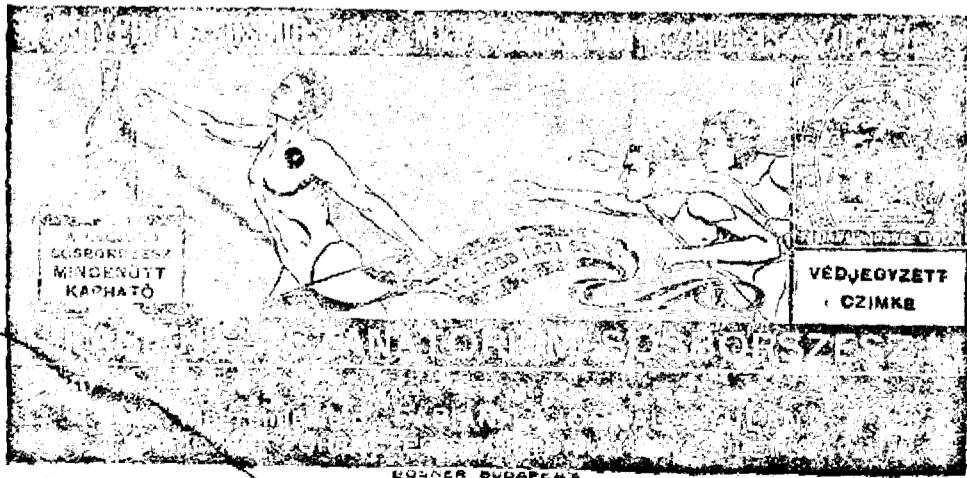
și la alte dureri provenite din răceală
unicul medicament mântuitor și de dureri atinăteri este

Spiritul vin galic de sanatorium a lui Fábjan

Se poate
comanda la **Fábjan Lajos, Gyula** (colțul
Békés)

în comande de 30 fl., 1 cor. și de 2 cor.

Comandă prin postă peste 5 coroane, se trimite franco cu rambursă.

Veritabilul ARDEIU dulce a lui BOKOR

— e cel mai bun în lume —

precum

tot felul de calități spre scopuri industriale și comerciale.

Preparat și servit la: **Bokor János, Szeged**

Proprietar de moară de ardeiu.

Export în întreaga lume.

Nu trebuie să comandați din Budapesta.

LIPP DEZSŐ

intreprindere de tocilarie • GYŐR • strada Kazinczy nr. 18.

Mare magazin de briciuri englezești de cea mai bună calitate, briceaguri de Sollingen, foarfece pentru cusut, croselat, unghie, croit, păr și barbă. Mașini pentru tunsul părului și bărbii. Mașini automate de ras cu siguranță etc.

Primește tocilaria și ascuțirea tuturor obiectelor de mai sus pe lângă prețuri ieftine.

Pentru un nou brici garanță de un an!

Comande din provincia eșeptușe prompt și la moment.

Canforii și medicii au favoruri.

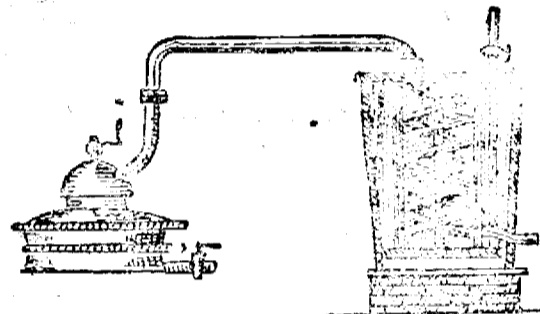
Correspondență în limba maghiară și germană.

GALLIK LAJOS MĂESTRU CĂLDĂRAR

Magazin: Budapest, VII., Kertész-utca 8.

Cazanele sale pentru fier: spirt, Cognac, Lieher, de vin, scaldie de apă cu cazane și cazane late primește tot felul de fabricii și pregătește cumănece

precum și de
în mașini
de
pentru
cazane, pentru fier
ataca,
a focu-
dine se
și cu

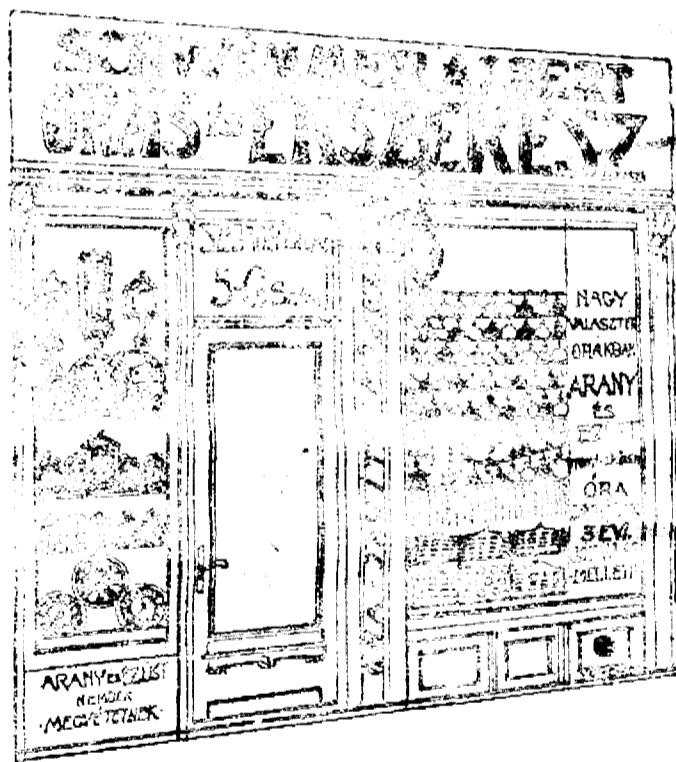
Tot felul de

dregerie de orolcațe

ce nu mai se poate închipui

numai 1 coroană,

sticlă pentru orologiu de buzunar, arătător 10 cr.

Rog să cercetați atelierul meu după acest chip portal.

Rog să cercetați atelierul meu după acest chip portal.

ALBĂTORIA DE ALBITURI

Fondat la 1898.

ROSZ FERENCZ

ARAD, Heim Domokos-utca 1.

Primește spre curățit cămăși, galera manghete, haine de gală, vesminte de dame, perdele, și haine de bul, fără var de clor și cu prețurile cele mai ieftine.

Albite în chip admirabil și surprinzător.

Primește comande din provincia spre curățire haine și albituri.

În loc la dorință hainele se aduc de acasă și se și duc acasă fără atare preț separat.

Pedagogi și teologi au favor de preț.

ă de scăldat cu încălzitoare

cu cuptor ce încălzește jur-impjur dela 50 cor. în sus

Asertim nt mare în tot felul pe vane, precum: vane atârinate, vane de șezut, vane pentru copii, etc. Prim se instalare de apaducte, de cloșete engleze și de pompe.

LEFKOVITS ADOLF Budapest, VII., Wesselény -u. 51 Tr

Prețurile gratis și franco.

La orologierul SCHWIMER ALBERT, ARAD

SZABADSAG-TÉR Nrul 5—6.

Lângă cafeneaua Pölzl. Lângăcafenaua Pölzl.

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

lăcătuș de edificii, canale și apaducte

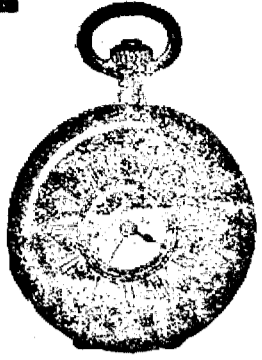
Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grilaje la fluviu, trepte, balcoane, și pentru bănci.

Primește spre eșeptuire ori-ce forme de ter, scopuri și rame de ferestri, înlăzind prin fer ferestri și us. Construcție de apaducte, esfoare fără miros, piscine, lavare, scăzi în orice formă și mărime. Aduce și face flintani cu trageri spre orice scop. Atelier expert. Mare masă de tuburi de piatră smălțuită.

TELEFON Nr. 87.

CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după modă
Juvelericele atât pe bani gata cât și

===== **ÎN RATE** =====

pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine,
liferează cea mai bună prăvălie în această
privință în întreaga Ungaria:

Brauswetter János
orologier — Szeged.

Se trimt CATALOGE cu 2000 chipuri în cinste și gratuit

Correspondențele să se facă în cât se poate
în limba maghiară, germană sau franceză.

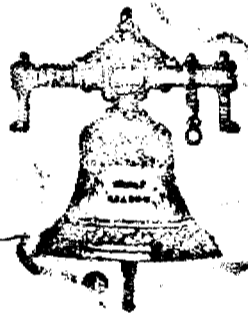
Frideric Mönig

Tornătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rakoezi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare
medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe
lângă cele mai favorabile condiții de platire
— recomandă clopotele sale cu patentă ces.
și reg. invenție proprie, care au avantajul
că față cu ori ce alte clopote, la turnarea
unui și aceluiși clopot tare și cu sunet adânc
— se face o economie de 20—30% al
greutatea metalului.

Recomandă tot-o dată clopote de fer-
ce se pot învîrți și postamentele de fer. prin,
a căror întrebnișare clopotele se pot scuti de crepat și
chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se
clatine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroana
de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopot lor
vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-
solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se
trimt gratis

MÁRTONYI VICTOR

* tinicher de zidiri de artă și instalator de apaducte. *

Se recomandă onor. public pentru executarea
ori-cărei lucrări atingătoare de această branșă.

Prețuri moderate

Execuție promptă.

Distins cu premiu la expoziția millenară.

STIPENDIU DE PARIS.

Cu stimă: **Mártonfy Victor,**

ARAD, — Localul: Piața Boroș Bóni Nr. 2.

Locuința; Strada Sárossy Nr. 2. (Casa din Purcariu).

Nouă mină de marmoră.

Am onoare a aduce la prealabila cunoștință a On. public din
Arad și provincie, că

în Arad, strada Wesselényi No. 1.

am sortat corespunzător împrejurărilor de azi o

mină de marmoră

unde primesc spre efectuare ori-ce lucru aparținând
de marmoră, precum: Mobile de marmoră, bănci, scaune
și scaune pentru măcelărie, întărirea pereților, rășini, precum
mără, marmoră pentru mese, etc. etc. etc. în preț de 60 fl. cu porto.
calitate și în ori-ce culoare. Preț moderat, serv. în rambursă.

Cu stimă: **Binda Ange**

serv. în rambursă.

OSZSEI și
SARPAZ

Cumpăr

în prețurile cele mai mici
schimb cu alte obiecte

aur argint

sau hârtii de zlog.

Deutsch Izidor

orologier și giuvaergiu

Arad, strada Weitzer János
(Palatul Minorităților).

Ocaziuni rare de cumpărare și vânzare.

Cel mai eficient și mai mare magazin de oroloage
și bijuterii.

Mare asortiment.

Telefon nr. 438.

Telefon nr. 438.

AVIS!

Avem onoare a aduce la cunoștință dinstinsului public din
Arad și provincie, că mi-am aranjat perfect afacerile și pot con-
tinua cu toate puterile

meseria mea de zidărie

deoarece în decursul celor 22 de ani activitatea de sine stă-
toare, lucrările mele au fost primite cu mulțumire și satisfacție.
— îmi iau libertatea a solicita și mai departe protecția On. pub-
lic — asig. dinainte că și de aci înainte mă voi nisui să săvâr-
șesc ori ce lucrare de zidire ce mi-se încrede, cu aceeași solidi-
tate și conștiințiositate.

Iau întreprindere ori-ce zidiri noi în ori-ce formă, mândricări
și reparații după planul și prețul stabilit. Mi-am deschis cancel-
laria în Str. Leiningen 11 și rog pe On. public să mă protejeze.

Cu stimă: **Weszely J. Pál,** t

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porellor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Prav pentru cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, gămile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 60 fil.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii toamna și iarna întreaga, până la deplina dezvoltare a primăverii, suferă mai mult de mâncărimea păduchilor, pri care mâncărime sunt reținuți porcii și vitele în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueururi. Cine voeste a-și prepara rum și liqueururi foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil.

Creșă foarte ieftină și bună. 1 pachet 20 fil., ear 1 klg. 8 cor.

Syrup de zmeură. Curat numai de suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Contra bătăturilor. Ochi de găină la picioare, mijloc escelent și sigur. Prețul 70 fil.

Contra mânilor și a picioarelor înghețate 80 fil.

Toate acestea se capătă la

GORNEL-DEMETER, apotecar

≡ Szászváros, Piața școalei 38. ≡

Paul Boháček

Telefon 20-45 Telefon 20-45

turnătorie de metal și bronz fosforat
Budapest, VI., Röpentyű-utca 23.

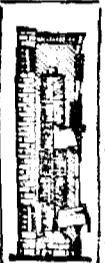
Produce: **Bronz fosforat original, Bronz mineralist, Aramă roșie, Aramă galbine, Bronz mangan, Aluminu curat, Orig. „Exact“ Compozițiunea de magazin după desene și modele în bucăți brute de aramă, precum și prelucrate gata. Articole de calitate.**

Correspondență germană, ungurească și franceză.

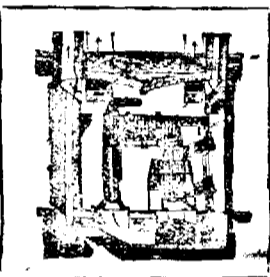
Fabrica de cuptoare din Meidinger a lui KOCH JENŐ

Budapest, V., Bathory-utca 9.

Primește aranjamente pentru încălzirea cu aer a castelelor, caselor de familie, bisericilor, teatre, hoteluri etc

Telefon 8-69.

Telefon 8-69.

Telefon 8-69.

Catalog despre cuptoare Meidinger la dorință trimis gratuit. Planuri pentru aranjamente de încălzire din centru se fac gratuit.

In atențiunea gospodinelor!

Wase șmalțuite

să-și cumpere dela firma

HARTMANN SAMU, Arad

Piața Boros Béni nrul 1,

care având o magazie cu tot felul de obiect de acest soi, și le vinde pe lângă prețurile din fabrică în o colibă ridicată în curte.

Vinde prav de pușcă!

Mare asortiment de arme pentru vânat și revolvere.

Telefon pentru oraș și comitat 373.

Telefon pentru oraș și comitat 373.

Pentru vinderea Marelui magazin de asortiment de sticlă

de porțelan, maiolică, vase de piatră, obiecte de lux, vase, lampe de mase și candelabre, oglinzi, obiecte de argint, alpaca și nickel, decoruri pentru odăi și mese, acomodată pentru aranjamente casnice, începând de la calitatea cea mai fină până la cea mai ordinară sunt neasămănător de convenabilă.

Toate acestea se vând cu prețuri foarte moderate — în prăvălia mea, situată pe Szabadság-tér 21.

Efectuesc foarte punctual comande de sticlărie.

Cu stimă:

KLOHS ADOLF.

Inoire extravaganță

LA CUSUTUL DE HAINE

St. Doamnă!

Inainte de Ți-ai coase haine, fă o încercare la mine, Voi arăta onoratului public de dame, că pe lângă preț ieftin, încă se poate săvârși lucru cu gust, elegant și fin.

Cusutul:

Unui fason întreg 5 fl.
Un costum 7 fl.
Costum negligé 2 fl.
Blous 2 fl.

Cu deosebită stimă

ÖZV. PERIN MIRONNÉ,
strada Kossuth nr. 68.

Cea mai bună

Harmonică

— din lume —

să poată căpăta cu prețurile cele mai eficiente în depositul de muzicalii ungurești a lui

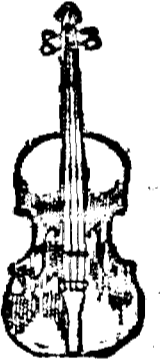
REMÉNYI MIHÁLY

Budapest, Király-utca 58. Tr.

Mare magazin de violine, cimbalme, instru-

mente de suflat din lemn și aramă, harmonii și forte-piane.

Reparări și renovări se execută de maestrul specialist repede și cu preț moderat.

Rezestrarea orchestrelor muzicale cu instrumente pe lângă cele mai eficiente prețuri de fabrică.

Tobe pentru sate și cornuri de suflat.

Pentru fiecare instrument muzical să se ceară catalog separat.

Export în mic și mare în toate părțile lumii.

Fabrici de mașinării și plăci pentru ciur; edificare de mori a lui

GRAEPEL HUGÓ

Budapest, V., Váci-ut 40-46.

Recomandă locomobilele sale originale cu vapor Marshall, cele mai noi fabricate proprii: ca mașini de trierat și mașini combinate pentru trieratul bucatelor și a trifoiului; singuratică mașinării de moară, asortiment complet pentru aranjarea morilor și triere economice.

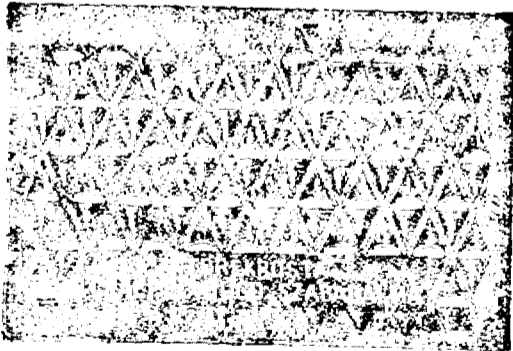
Ciur de ales sămânță cu breveia a lui Graepel

care s'a probat cu cel mai mare succes,

și din care s'a spus până acum circa 8000 bucăți.

Acest ciur îl trimite pe 14 zile de probă la ori care mașina de trierat, și-l primesc îndărăt, dacă nu va fi mai bun de cât ori-care altfel de ciur.

Catalog economic, descrierea ciurului, modele, precum și broșura cu mulțime de epistoale de mulțumiri și recunoștințe, se trimite gratis și franco.

UNSOARE DE PORC.

Unsoare de porc proaspătă de I-a calitate, acasă pregătută	C. 60 1-48
Slănină proaspătă, bună pentru unsoare, nesărată, cu soric fără cap și pânțece	1-36
„ „ nesărată, pentru unsoare, fără soric	1-40
„ sărată, albă, grasă, fără cap și pânțece	1-36
„ „ de jumătate groasă, fără cap și pânțece	1-36
Slănină afumată groasă, fără cap și pânțece	1-48
„ „ pentru pâine în fâșii de 50 cm lung și 15 cm lat	1-48
Slănină, papricaș de dobricin, în fâșii subțire	1-60
„ „ „ „ „ „ „ „ cu aiu	2-—
Cârnaț afumat din cărna de porc, se poate mânca așa, în bucăți lungi	1-84
„ „ „ „ „ „ „ „ pentru fierț	1-84
„ „ „ „ „ „ „ „ cu păreche	1-92
Șuncă afumată, fâșii și coastă fără slănină, uscată	1-60
Salamă de I-a calitate, produs unguresc	—
Crinolin	1-80
Caș de șuncă, cârnaț vânătoreșc etc.	1-80
Cârnaței cu hirean, părechi mici 10 fil, la 50 părechia	—08
„ „ „ „ mari 20 „ „ 50 „	—16
Salfalade „ bucata „ 8 „ „ 50 „	—08

Liferează: **Balczár Lajos** prăvălie de export Nyiregyháza. —Telegram-adr.: Balczár hentes Nyiregyháza. Corespondență cât se poate în limba maghiară, seau nemțescă.

Cel mai mare galoniar de mobile și podoabe femeiești din țară.

Fabrică de fireturi de mobile, galoane, crepuri, crețuri, fireturi de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de covoare, nasturi de plapomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre:

FRANKEL JAKAB
SZEGED

STABILIMENTUL DE INDUSTRIE: IPAR-UTCZA 1.

SERVICIU REPEDE, PROMT ȘI IEFTIN!

Să sprijinim industria națională!

CONSTANTIN DOBRIN

instituit de vopsire și chimie

Lugoș, strada Nedelco nr. 65.

Vopsire și curățire chimică. Tot felul de haine bărbăești, femeiești și de copii, proderie de mătasă, uniforme, covoare de pat și masă, tapeturi, dantele, haine de batist și pique etc.

Garnitură de mobile și tapeturi. La dorință se curătesc la casă.

Specialitate: Paltoane de piele, mănuși glacă vopsite negru. haine de doliu se vopsesc negru în 24 de ore.

Perdele se vopsesc și curătesc foarte ieftin.

Kovács Soma és Társa

ARAD.

Unica reprezentanță a fabricii de mașini agronomice Kühne E.

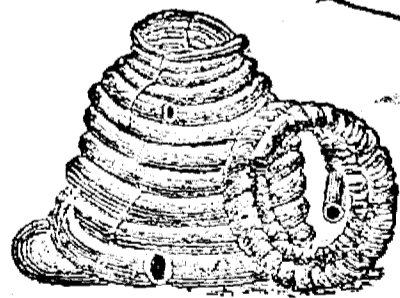
— Intemeiată la anul 1856. —

Unicul magazin de renumitele mașini de arat Mc. Cormick din Chicago.

secerat
Asortiment mare de materii pentru mașini, oleu de tuturi, unsoare și curele de mașini, saci și poneve, balose,

instrumente pentru lacatuși și ferari.

Fântâni și pompe.
Instrumente pentru maoră.
Instrumente la pivniță.
Burdufe pentru vin.

ELEFON 238.

TELEFON 238.

Paltoane pentru dame după moda cea mai nouă.

Cojoace pentru femei

Paltoane pentru fete

în preturi foarte scăzute.

Radó Gyula,

MAGAZIN de HAINE pentru FEMEI.

vis-à-vis cu biserica Minorităților.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ÁRPAD

MAKÓ

(Lădița de poștă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

Asigurați viața!

„ANKER”

SOCIETATE DE ASIGURARE.

Reprezentanța principală din Ungaria:

Budapest, VI, Deák-tér 6 („Anker-udvar“).

— INTEMEIAT IN 1858 —

Averea la sfârșitul anului 1906

468.5 milioane cor.,

din care în Ungaria sunt așezate

23½ milioane cor.

In urma planului B) din 1906 în proporția premiilor încasate premiile s'au plătit în bani gata cu o urcare de 30% la an.

Prețuri ieftine! Condiții avantajoasă!

Asigurări mixte pentru băieți!

Prospecte, la dorință, să trimit gratuit.

Reprezentanță prin firma

KOHN S. N.
ARAD.

Asigurați viața!

AVIS!

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public,

Arad, str. Alsó Molnár nr. 10

am deschis

un birt

unde se găsește beuturi și mâncări bune și ieftine.

Cuină bună.

Cu stimă:

Petru Oprean.

Nu-ți asudă mai mult picioarele

dacă întrebuințezi

„Sudin”

cel mai potrivit medicament al timpului modern contra asudării mânilor și a picioarelor. După întrebuințarea unei sticle, deplin succes.

Prețul 1 cor. cu pene cu tot.

Preșătorul:

Farmacistul Nagy Kálmán Nyiregyháza

— Expediție promptă prin poștă. —

Dacă vei întrebuința distrugători de bătători numit

„Togo”

fără nici o durere te vei scăpa de bătători.

Prețul unei cutii 1 cor.

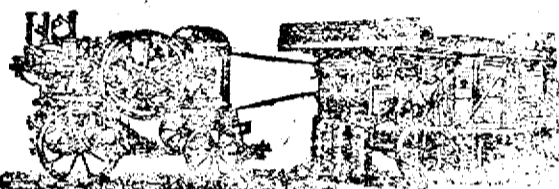
Acesta e pregătit — și adus în circulație după metoda profesorului japonez Dr. Takacu — de către

Cele mai bune provisiuni

de mașini de treierat din lume.

Deplină responsabilitate pen-

tru excelența trierare.

Se pot folosi între case acoperite cu paie și fără permisiunea autorităților.

Distins cu 12 de premii

Recomandă pe lângă deplină responsabilitate și pe lângă prețurile cele mai avantajoase în rate anuale de 3-5 cele mai simple și cele mai perfecte

provisiuni de călcat cu motor

din motor, precum cele mai per-

fecte motoare cu benzin-petrolin sau oleu de minerale.

Kállay motortelepe Budapest, Nagymező-utca 43.

Numai în această colonie se pot găsi renumitele

motoare cu benzin, petrolin și oleu de minerale,

provăzute cu instrumente de stropire, ce se pot vedea, foarte acomodate pentru scopuri economice și industriale. Tot așa și provisiuni de treierat cu locomobile de benzin și cu electricitate.

Mare capacitate de muncă. — Prețuri ieftine. — Cele mai puține spese pe zi. Cine vrea să se cumpere motoare ieftine de construcție admirabile să se îndrepteze cu încredere către această firmă de specialitate. Ca să putem răspândi cât mai mult motoarele noastre primim în schimb mașini de vapor folosite.

Fiți băgători de samă la adresa exactă

KALLAY motortelepe Budapest, Nagymező-utca 43

— Cataloge gratuit și franco. —

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti

Temesvár-Józsefváros, Ur-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acoperiminte pentru altar și obiecte pentru biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în execuție frumoasă și după stil. Provoacă-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor celor
— noi gingase.

TELEFON 81-31.

Beitz János

strugărie și fabrică de cheiu și bile de fildeș pentru biliard

VII., str. Akác nr. 52 BUDAPEST VII., str. Akác nr. 52

Bile de fildeș pentru biliard, cheiuri, domino, șac, piele veritabilă franceză pentru cheiu, cretă de și vinată pentru cheiu totfelul de provisiuni pentru fumat, bile „LIGNUM SANCTUM”, mare asortiment: deropin și corin.
 În magazin se pot găsi cheiuri întrebuițate și bile de biliard.
 Bile întrebuițate se cumpără pe lingă prețuri bune și se schimbă.
 Pinză cea mai fină de Kamgar și Tuffel pentru masă de biliard se poate găsi ori și cind în magazinul meu.

Modele gratuit.

Literantul de lumini de ceară a diecezel catolice din com. Bihor și Silágy.

INTEMEIAT LA 1835.

Frölich Jozsef pregătitor de lumini de ceară

NAGYVÁRAD.

Recomandăm în binevoitoarea a onor. public, fabricațiunile sale de lumini de ceară, lumini de ceară de I-a calitate bucata 4-80 Cor. II-a calitate 4 Cor. III-a calitate 3 Cor. — Tot felul de lumini mai mici, albe, galbene sau colorate. — Lumini de ceară pentru cununie, albe și frumos aurite părechea dela 5 Cor. până la 100 Cor. — Cea mai fină tămâie din Egipt, prima 2-40 Cor. secunda 1-80 Cor. terția 1 Cor. — Cel mai fin oleu destilat de flori în cano de tinichea Indeosebi pentru biserici. Ktgr. 96 fil. — **Recomand luminile mele pentru altar**, pregătite din steariu curat, ce nu picură și nu curg. Și cea mai bagatelă comandă o esecut prompt, pachetare nu se empută și dela 5 Ktgr. în sus expediția e francă.

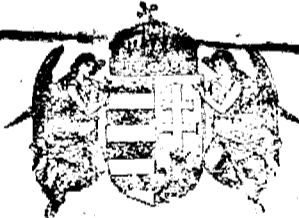
Adjustat cu mașini cu putere electrică.

Adjustat cu mașini cu putere electrică.

Miere și ciăr așalbă cumpăr pe lângă prețurile cele mai mari.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

TURNATORIA
DE CLOPOTE

Fabrica de scaune de fer pentru clopote - - alui

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate în mai multe rînduri. cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S

și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraire mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, **astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.**

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru proadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuranturii ilustrate gratis.

Riedl Ödön

fabricant de pieptene

mare magazin de pieptene

precum

articoli de pieptene

de tot soiul pentru optici,

sponghie, săpunuri

și mare asortiment de articoli de toaletă.

Dregeri se primesc și se compută în prețurile cele mai ieftine.

LOCALITATEA:

Arad, József főherczeg-ut nrul 9.

Casa contelui Porcia.

LIPCSEI KÁROLY

LĂCĂTUȘ DE EDIFICII ȘI MOBILE

Pregătitor de griloaje de sîrmă, paturi și mobile de fier
Budapest, VII., str. Alsó Erdősor 1.

Pregătește tot felul de plăci de oțal nesurător, vas de vapor, apoi mobile de fier, dricale de sîrmă, grilaj opinos de oțal, sîrmă, cîruri, precum tot felul de lucruri ce cad în această branșă, lângă prețurile cele mai ieftine.

Prețurile dricurilor de sîrmă: { cu ramă de fier bucata 11 cor " " " lemn " 7

Staffner Sebestyén atelier de gravur

Oroszlán-u. 13. SZEGED Kárász-u. 14. sz.

EXTRAORDINAR! Gravuri artistice în oroloage, monogram convexe și embleme din aur și argint. Efectuarea monogram lor, emblemelor și a lucrurilor de Damasc, în mod prompt, artistic, în aur, argint, și preste tot în orice metal, după plănușile și desemnurile cele mai noi. Clichés de metal și lem. Modele necesare pentru forme. Sigile și peceti din oțel și aram roșie. Inscricții pe uși și mașini. Primesc spre efectuare mode de arama roșie și umplute, precum și alte gravuri în sticle, de elefant, scoică, etc. și le și lucru în modul cel mai artistic.

Serviciu constăntios și prețuri ieftine!

Un băiat care știe vorbi românește se primește de învățare

Ce să cumpărăm dela „Papagalul verde“ pentru pomul de Grăciun al bunilor copii.

Animale solide de case, sălbatice, soldați. Păpuși frumoase îmbrăcate și ne-
îmbrăcate dela 50 fil. până la 30 coroane. Mașină de vapor. Cinematograful
„Laterna-Magica“. Cai de legănat, căruțe pentru păpuși, și de plimbare.
Chiliuțe și mobile pentru păpuși, cuine, cămine și grajduri. Arme, săbii,
chipiuri, tambură, trompete, instrumente de gimnastică. Cele mai noi jocuri
sociale, jocuri de Fröbel, cutii pentru lucruri de mână și pictură. Arme
americane de tir dela 1 cor. până la 6 cor. Arhitectură de peatră și de pod
sistem Richter. Plumbi mozaic și culuri.

Magazin bogat în mii și mii de jucării noi.

ZIMMERMANN és EISELE

Telefon
275.

ARAD, strada Weitzer János în colț, la „Papagalul verde“.

Telefon
275.

RESTAURANTUL LÁNG TESTVÉREK

Avem onoare a atrage atențiunea p. t. pu-
blicului asupra fostului restaurant

KASS

acum preluat de noi și remaniat după cele
mai moderne cerințe.

Cele mai fine și mai bune băuturi, precum
vinuri, licheruri, șampanii, se pot căpăta aici.

Mâncările restaurantului nostru sunt neîntrecute.

000 Seară de seară muzica cea mai bună dilecteză pe oaspeții mei. 000

Serviciu prompt, curat și conștientos. 000 Abonamente se fac cu prețuri moderate.

Cu deosebită stimă

Láng Testvérek

restauranțieri.

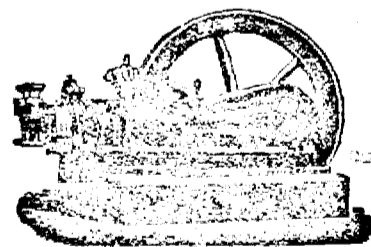
Assael Jakab Fiai

atelier de mașini, pregătitor de motoare
cu gaz și benzin

ARAD, Piața Andrassy Nr. 17.

Pregătim tot felul de mașini după model sau de-
sen, tot așa efeptuim și dregerea conștiențioasă

de locomobile, mașini stabil și de
trierat, motoare

Pregătim răsăg ite de cucu-uz noauă și după
modelele noastre proprii.

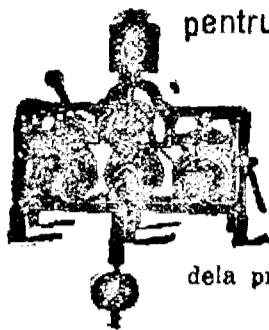
Atelier de dregere pentru tot felul de mașini
pentru economie. Cele trebuincioase pentru
mori, precum și tansuisii și roțile pregă-
tim ieftin și prompt.

Iot astfel primim transformarea a tot felul de
motoare de gaz, petrolu și benzin.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private

regulează și aranjază mai favorabil

MÜLLER JÁNOS

succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de orologioare

BUDAPESTA,

VII., Csömöri-ut 50. (casa proprie).

Cataloage și specificații de prețuri trimite gratis și franco.

Ultoi de vie.

Colonia agricolă **HÁMORY** de ultoi de vie din Arad

liferează:

ultoi Lemmoși

soiu curat ultoit pe Riparia-Portalis, de prima calitate, ultoi de rădăcină bogată pentru vin și delicată în calitate cea mai bună — și

● **in orice cantitate.** ●

Deslușiri detaliate despre prețuri poști primi bucurosi

in casa de sub nrul 3 din strada Deák Ferencz. Telefon: 229.

Preoții și învățătorii primesc 5% rabat din prețuri.

Prima Lugojană fabrică de cement și betonizare, întreprindere pentru edificări.

Fabrică în drumul Buziașului
în fața casei de vama.

KNOTT JOZSEF

Cancelaria de zidire:
Telefon-nr. 119.

În fabrica mea sunt aplicați numai indivizii cei mai buni de lucru din capitală și mă rog, că precum până aci, așa și de aci înainte să fiu cercetat cu toată încrederea.

Primesc toate lucrurile aparținătoare acestei branse și susțin o magazină bogată de cement pentru țevii, sirme, trepte de piatră, vălăe, petrii la hotare, sămănătoare, fundamente la cuptoare, cruci la morminte. — Primesc mai departe edificare și betonizare de poduri mari și mai mici, conducere de ape, vaduri, podimentare de teras, prevederea pe din jos a pereților cu table de mozaic, precum și cu table de cement în diferite culori.

Vinderea în mare și mic a cementului de Portland și România.

Pentru pregătirea și calitatea celor aici înșirate primesc și oferesc garanție.

La dorință servesc bucurosi cu planuri și pliniminare de spese.

FONDATA LA 1909.
NAGY PÁL Pictor, Vopsitor de primul rang în SZEGED.

PRIMEȘTE: Pictare și mălțuire de biserici, castele, edificii corăspunzător cerințelor moderne în execuție artistică. Table de prăvălii pregătesc în execuția cea mai bună și ieftină pe lângă răspundere de 5 ani. — Planuri fac gratuit.

Cu stimă:

NAGY PÁL.

Dacă voești să fii frumoasă

să folosești

crema de lacrimoară a lui Vasváry
ce are efect mare și sigur.

Nu conține materie unsuroasă, e compus din alifii învialabile. Se poate folosi și ziua! Face să dispară petele, urmele de vărsat, creștele, arsura de soare și tot felul de morburii de piele.

Face fața albă și curată.

1 borcân de cremă lacrimoară 1 cor.
Prav de păr de lacrim. cutia 1'20 ..
Sapun de lacrimoară, bucata — 70 ..

Se capătă în farmacia lui

VASVÁRY ELEMÉR
In Hódmezővásárhely.

Grigiți la firmă!

Câteva cuvinte înainte.

S'a deschis târgul de Crăciun în bazarul de emulare din edificiul teatrului. Aduc la cunoștința onoraților cumpărători, că în ăst an nu voi deschide sucursală, astfel voi vinde exclusiv numai în bazarul bine apreciat din edificiul teatrului. Tot odată aduc la cunoștința publicului. Că cumpărările, luând în considerare micul spaț, să le facă mai îngrabă și prin această am hotărât, cu toate obiectele de jucărie și infrumșetare. Cari până acum le vindeam cu 8, 18, 30, 50 cruceri și 1 fl., să le vând până în 10 a lunii vistrare cu 7, 15, 25, 45, și 90 de cruceri. În acel mai apropiat inserat al nostru voi putea servi cu catalog mai detalia.

REICH EL,

în edificiul teatrului.

Tot aici află aplicare două fete. Cele cari or mai fost în prăvălie de acest fel, vor fi preferite.

Grigiți la firmă!

BANI

pe amortisație
în modul cel mai ieftin și iute câștigă
în Arad

Klein József

Radnai-ut. — Telefon 551.

Tot acolo pe lângă condiții avantajoase se vînd următoarele case:

Lipót-u. 12a, 13 și Lövész-utca 3a, Lehel-utca 14., 19.

În Micălaca-nouă, la marginea drumului pentru motor, casă nouă de sub nrul 440, cu 3—4, probabil cu 5 chilie, cuină, cămară și baie.

Au sosit becurile sistemul cel mai nou!

Cea mai nouă iluminare!

Becur sistem „Auer“ puterea raselor de 100 lumini pe oră 3 fileri.

Cadouri de Crăciun:

ARGINTURI DE CRĂCIUN.

Obiecte de ornare

din metal, porțelan și sticlă.

Modele de rame pentru icoane.

Telefon pentru oraș și comitat 451.

GEBHART TESTVÉREK, ARAD, Piața Andrassy 4

prăvălie de porțelan, sticlă, oglinzi, rame și candelabre,
îndeprindere de sticlărie (II etaj „Pannoni“).

Institut de vindecare și creștere pentru epileptici

la băile dela **BALF.**

Arbitrat pentru 200 bărbați și femei bolnave, pe baza ordinului ministrului de interne Nr. 56,445/1903 și din 17 Iunie 1903. Preț de îngrijire: clasa I pe an 1600 cor., clasa II pe an 1000 cor., clasa III pe an 600 cor. Afară de aceste clase se mai pot primi bolnavi săraci, însă pe sarcina fondului regnicolar pentru îngrijirea bolnavilor. Pentru primire în forma aceasta însă fiecare bolnav are a-se însinua separat prin rugămintea pe baza ord. ministr. de interne de dtdo 28 Octombrie 1903 Nr. 97,221/IVa. Cu îngrijirea bolnavilor sunt concretizate maicile ordinului Franciscan din Buda. Cu prospecte și alte deslușiri servește Dr. Wosinski István, propr.-director al bailor Balf. Poșta, tren, telefon loco.

COLUMBIA

excelent mijloc contra pișcăturilor de insecte și țintari.

Prețul împreună cu fliditățile aparținătoare 1 cor. 20 fil.

Pastilla-Tannin

e unicul medicament cu efect în printriva diareii copiilor.

Bucata cu 10 fileri.

Se capătă numai la unicul apothecar:

Rozsnyay Mátyás

Arad, Szabadság-tér.